Apteekkien sairausvakuutusohjeet

Tämä ohje löytyy verkosta osoitteesta

https://www.kela.fi/yhteistyokumppanit-laakekorvaukset-apteekit

Kela
PL 450, 00056 Kela
Puhelin 020 634 11
etunimi.sukunimi@kela.fi
www.kela.fi

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Sisällysluettelo

Apteekkien ohjeet 11

Asiakkaan oikeus korvaukseen 11

Suorakorvaustietojen kyselypalvelu 12

Ei oikeutta suorakorvaukseen 13

Esimerkki: Ulkomailta palannut henkilö 14

Kelan myöntämät kortit ja asiakirjat 14

Esimerkki: Kela-kortin tiedot poikkeavat kyselypalvelun tiedoista 14

Kyselypalvelu on reaaliaikainen 14

Apteekkipalkkio 15

Useita ostoja samalle asiakkaalle 15

Esimerkki: Asiakkaalle on hinnoiteltu kaksi ostokertaa 16

Kyselypalvelun tietojen päivittäminen avoimeen ostoon 17

Ostossa havaittu virhe 17

Kyselypalvelun tietojen haku 17

Ei lupaa suorakorvaustietojen kyselyyn 18

Lupa suorakorvaustietojen kyselyyn annosjakelu- ja tiliasiakkailla 19

Tarkenne suorakorvaukseen (poikkeuslupa eli suorakorvauslupa Kelasta) 19

Alkuomavastuu 20

Alkuomavastuun kertyminen 20

Alkuomavastuun täyttyminen 20

Peruskorvaus 21

Rajoitettu peruskorvaus 21

Peruskorvaus korvausnumerolla 22

Peruskorvaus reseptimerkinnällä 22

Erityiskorvaus 23

Esimerkki 1: Korvausnumero voi sisältää useita sairauksia 23

Esimerkki 2: Vastaako käyttöaihe korvausnumeroa? 24

Esimerkki 3: Reseptiin ei ole merkitty käyttöaihetta. 24

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Rajoitettu erityiskorvaus 24
Rajoitettu erityiskorvaus reseptimerkinnällä 24
Korvausoikeuden hakeminen 25
Reseptimerkinnät 25
Hakeminen 26
Kun korvausoikeushakemus on käsittelyssä 27
Vuosiomavastuu ja lisäkorvaus 27
Vuosiomavastuun kertyminen 27
Vuosiomavastuun täyttyminen 28
Lääkekohtainen omavastuu 28
Lääkekohtainen omavastuu on toimituseräkohtainen 29
Poikkeava lääkekohtainen omavastuu 29
Poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun laskeminen 29
Esimerkki 1: Hoitoviikkojen laskeminen (harvoin annosteltava kallis lääke) 30
Esimerkki 2: Hoitoviikkojen laskeminen (klotsapiini) 30
Esimerkki 3: Lääkevalmisteen säilyvyys 31
Esimerkki 4: Kalliit lääkkeet 31
Esimerkki 5: Reseptin annostusohjeessa on tieto toimitettavan lääkemäärän rajoituksesta tai resepti on iteroitu 31
Valmisteryhmät ja korvattavuus 32
Mistä löydän korvattavat valmisteet? 33
Ex tempore -lääkevalmisteet 33
Apteekissa valmistettujen lääkkeiden peruskorvattavuus 33
Muita seikkoja, jotka vaikuttavat ex tempore -valmisteen korvattavuuteen 34
Esimerkki: Vastaava myyntiluvallinen valmiste ei ole korvattava 34
Huomioi rajoitetut peruskorvattavuudet 35
Esimerkki: Kun lääkeaine on käyttötarkoituksesta riippuen samaan aikaan joko rajoitetusti peruskorvattava tai peruskorvattava ilman rajoitusta. 35
Apteekissa valmistettujen lääkkeiden erityiskorvattavuus 36
Huomioi rajoitetut erityiskorvattavuudet 37
Perusvoiteet 38

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Toimitettava määrä ... 39
Toimitusvälit ... 39
Tarkoituksenmukaiset pakkauskoot ... 40
Apteekissa valmistettujen ei-lääkkeellisten voiteiden peruskorvaus ... 40
Kliiniset ravintovalmisteet ... 41
Jos asiakkaalla ei ole vielä Kelan myöntämää korvausnumeroa ... 41
Toimitettava määrä ... 42
Toimitusväli ... 42
Tarkoituksenmukaiset pakkauskoot ... 42
Apteekissa valmistettujen kliinisten ravintovalmisteiden korvattavuus ... 42
Korvattavuuden laajuus ... 42
Vitamiinit ja hivenaineet ... 43
Kun korvaamista apteekin kautta on rajoitettu ... 44
Esimerkki: Foolihappo ... 44
Erityislupavalmisteet ... 44
Korvattavuuden hakeminen ... 45
Rajoitetusti korvattavat erityislupavalmisteet ... 45
Myyntiluvalliset valmisteet ... 46
Korvattavuus ... 46
Fimean antamalla poikkeusluvalla toimitettavat valmisteet ... 47
Valmistekohtaiset ohjeet suorakorvaamisesta ... 47
Botuliinitoksiinivalmisteet ... 47
Sildenafiilivalmisteet ... 48
Tadalafiilivalmisteet ... 48
Erityisluvallinen lidokaiinilääkelaastari ... 48
Valmisteet, joista asiakas saa korvauksen vain Kelasta ... 48
Ostot, joita ei korvata ... 49
Lainsäädännön perusteella maksutta toimitettavat valmisteet ... 49
Kadonneet tai vialliset pakkaukset ... 50
Annosteluväline ... 50

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Off label -merkintä reseptissä 50
Julkinen laitoshoito 50
Kuinka apteekissa toimitaan 51
Esimerkki 1: Valmisteen antaminen ei vaadi lääkäriä 52
Esimerkki 2: Osastolla annettavat lääkkeet sisältyvät terveydenhuollon palvelumaksuun 52
Esimerkki 3: Sairaanhoitaja auttaa lääkkeen annostelussa 52
Esimerkki 4: Julkisessa terveydenhuollossa sairauden hoitoon asetettava Mirena-lääkevalmiste 52
Reseptin tarkistaminen 52
Sairauden hoito 53
Lääkkeen määrääjä 53
Lääkkeenmääräämisoikeuden voimassaolo 54
Esimerkki: Lääkkeenmääräämisoikeutta rajoitettu tilapäisesti 54
Reseptin voimassaolo 54
Tilanteet, joissa resepti on voimassa yhden vuoden 55
Reseptin voimassaoloajasta poikkeaminen 55
Esimerkki 1: Voimassaoloajasta voi poiketa 56
Esimerkki 2: Voimassaoloajasta ei voi poiketa 56
Reseptin kokonaismäärä 56
Ajalle kirjoitettu resepti 57
Kokonaislääkemäärän laskeminen 57
Reseptistä poikkeaminen 58
Poikkeaminen farmaseuttisella harkinnalla 58
Poikkeaminen lääkkeen määrääjän luvalla 60
Käyttöaihe 61
Esimerkki: Eturauhaslääke on määrätty naiselle vaihdevuosioireiden hoitoon 61
Ulkomainen resepti 61
Lääkevaihto ja valmisteen hinta 62
Lääkevaihto 63

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Hintaneuvonta 64
Esimerkki: Sama vaikuttava aine, useita lääkevaihtoryhmiä 64
Biologisen lääkkeen lääkevaihto 64
6 kuukauden ajanjakson laskusääntö 66
Esimerkki 1: 6 kuukauden ajanjakso ei ole ylittynyt 66
Esimerkki 2: 6 kuukauden ajanjakso on ylittynyt 66
Esimerkki 3: 6 kuukauden ajanjakson laskeminen, kun biologinen lääke tulee vaihtokelpoiseksi 66
Esimerkki 4: 6 kuukauden ajanjakson laskeminen, kun asiakas täyttää 18 vuotta 66
Esimerkki 5: 6 kuukauden ajanjaksoa edeltävän toimituksen huomioiminen 67
Esimerkki 6: 6 kuukauden ajanjaksoa edeltävää toimitusta ei huomioida 67
Samaa biologista lääkettä ei ole saatavilla 68
Epilepsia 70
Epilepsialääkkeen lääkevaihto 70
Esimerkki: Käyttötarkoitus muu kuin epilepsia 70
Epilepsialääkkeen reseptistä puuttuu käyttötarkoitus tai lääkkeen määrääjän vaihtokielto 70
Inhaloitavan lääkkeen lääkevaihto 71
Antolaitteen sisältävää viitehintaista pakkausta ei ole saatavilla 71
Ikäluokalle sopivaa viitehintaista valmistetta ei ole saatavilla 72
Esimerkki tilanteesta, jossa viitehintainen valmiste ei sovi ikäluokalle 72
Valmisteen hinta 72
Toimitusmaksu 72
Lääkepakkauksen jakaminen 73
Esimerkki, kun jaettu pakkaus kuuluu viitehintaryhmään 73
Alennukset 74
Viitehinta 74
Vaihtokiellon syyt 75
Ostajan vaihtokielto 75
Lääkkeen määrääjän vaihtokielto 75
Epilepsia 75

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Poikkeava viitehintaryhmä ... 75
Saatavuusongelma ... 75
Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk ... 76
Esimerkki 1: vaihtokoodin ‘Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk’ käyttötilanne 1 ... 76
Esimerkki 2: vaihtokoodin ‘Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk’ käyttötilanne 2 ... 77
Viitehintaryhmä ... 77
Viitehintaryhmää ei muodostu ... 78
Poikkeava viitehintaryhmä ... 78
Yhteenveto poikkeavaan viitehintaryhmään kuuluvien valmisteiden toimittamisesta ja korvaamisesta ... 79
Annostus, lääkemäärä ja toimitusväli ... 80
Kerralla korvattava lääkemäärä ... 81
Voiko asiakas ostaa osan lääkkeistä ilman korvausta? ... 81
Esimerkki: Asiakas ostaa samaa lääkettä korvattuna ja ilman korvausta ... 82
Kolmen kuukauden lääkemäärä ... 82
Lääkkeen säilyvyys ja kerralla korvattava lääkemäärä ... 83
Esimerkki 1: Valmiste säilyy avattuna 28 päivää ... 84
Esimerkki 2: Valmiste säilyy avattuna 60 päivää ... 84
Erektiohäiriölääkkeet ... 84
Esimerkki 1: Erektiohäiriölääkkeen eri pakkauskoot – kerralla korvattava lääkemäärä ... 84
Esimerkki 2: Hoitoannos muodostuu kahdesta erektiohäiriölääkkeestä ... 85
Esimerkki 3: Asiakkaalla käytössä kaksi vaihtoehtoista erektiohäiriölääkettä ... 85
Kuukauden lääkemäärä (ns. kalliit lääkkeet) ... 85
Lääkevaihto edullisempaan valmisteeseen ... 85
Esimerkkejä kalliin lääkkeen toimittamisesta ja poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun perimisestä ... 86
Poikkeustilanteet — kerralla korvattava enimmäislääkemäärä ... 89
Kelan myöntämä kalliita lääkkeitä koskeva poikkeuslupa ... 89
Poikkeusluvan myöntäminen ... 90

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Lääkkeen toimittaminen poikkeusluvalla 90
Missä tilanteissa voit toimittaa korvattuna yli 100 vuorokauden hoitoaikaa vastaavan lääkemäärän? 91
Esimerkki 1: Isompi pakkaus on vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi (kyseessä korvattavat pakkaukset) 91
Esimerkki 2: Pienempi pakkaus on vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi (kyseessä korvattavat pakkaukset) 92
Esimerkki 3: Useamman pienen pakkauksen yhteenlaskettu vähittäismyyntihinta on edullisempi (kyseessä korvattavat pakkaukset) 92
Esimerkki 4: Isompi korvattava pakkaus on vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi kuin pienempi ei-korvattava pakkaus 93
Annostusohje 93
Annostusohje puuttuu 93
”Ohjeen mukaan” 94
Asiakas kertoo ohjeen muuttuneen 94
Huumausainelääkkeet ja PKV-lääkkeet 95
Välttämättömät lisäannokset ja kohtauslääkkeet 95
Valmisteyhteenvedossa ilmoitettu annos ylittyy: SIC-merkintä 95
Tarkoituksenmukaiset pakkauskoot 96
Lääkehoidon aloitus 96
Korvattujen lääkkeiden osatoimitukset 97
Esimerkki 1: Apteekin varastossa ei ole ollenkaan asiakkaan haluamaa lääkettä 97
Esimerkki 2: Apteekin varastossa on vain osa asiakkaan haluamasta lääkemäärästä – asiakas ei tarvitse lääkettä heti 97
Esimerkki 3: Apteekin varastossa on vain osa asiakkaan haluamasta lääkemäärästä – asiakas tarvitsee lääkkeen heti 98
Ostojen väliaika, toimitusväli ja joustoaika 99
Joustoaika 99
Esimerkki: Joustoajan määrittäminen 100
Ostojen väliaika poikkeavassa annostelussa 101
Kuukausittain tai harvemmin annosteltavat lääkkeet 101
Esimerkki 1: Kuukauden välein annosteltava lääke 101

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 2: 6 kuukauden välein annosteltava lääke 101
Mittatappio 101
Lääkeosto aiemmin kuin ostojen väliajat sallivat 101
Korvauksen hakeminen Kelasta 102
Ulkomaanmatka 102
Poikkeuslupa (suorakorvauslupa) ulkomaanmatkaa varten 102
Poikkeusluvan hakeminen Kelasta 103
Lääkkeiden toimittaminen poikkeusluvalla 103
Oston toimittaminen ja korjaaminen 104
Kelan lääkeosto- ja tilitystietojen vastaanottopalvelu 104
Oston korjaaminen 105
Oston korjaaminen saman vuorokauden aikana 105
Esimerkki: Ostoa korjataan jälkikäteen saman vuorokauden aikana 106
Oston korjaaminen seuraavan vuorokauden aikana tai myöhemmin 106
Reseptikeskus ja Kelan apteekkitilitysjärjestelmä eivät ole yhteydessä toisiinsa 107
Tilityksessä havaittu virhe 108
Huomautus 108
Korjausesitys 108
Apteekin vastine korjausesitykseen 108
Korjausilmoitus 109
Virheistä perittävät maksut 110
Virhemaksu 110
Seuraamusmaksu 111
Sopimussakko 112
Korjauksiin ja virheistä perittäviin maksuihin liittyvät erimielisyydet 112
Asiakkaalle annettavat selvitykset 113
Asiakas on saanut suorakorvauksen 113
Asiakkaaseen kohdistuvat oikaisut 114
Korvauksen maksaminen jälkikäteen Kelasta 114

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Annosjakelu 115
Annosjakelun toteuttaminen 116
Kahden viikon lääke-erästä poikkeaminen 116
Esimerkki: Poikkeava lääkekohtainen omavastuu 117
Annosjakelun periaatteet 117
Annosjakelun toimitusmaksu ja apteekkipalkkio 118
Toimitusmaksu 118
Apteekkipalkkio 118
Annosjakelupalkkion korvaaminen 119
Korvauksen määrä 119
Hyvinvointialueen järjestämä lääkejakelu 120
Suorakorvausmenettely ja sopimukset 120
Lääkkeiden suorakorvausmenettely 120
Apteekin rooli 121
Kelan rooli 121
Sopimukset ja ohjeet 121
Apteekkien sairausvakuutusohjeet ja apteekkitiedotteet 122
Perustoimeentulotuen menettelyohjeet ja tiedotteet 123
Lääkkeiden toimittamiseen liittyvät lait ja viranomaismääräykset 123
Tilitysmenettely 124
Auditointi 124
Työpaikkakassat 124
Häiriötilanteet 125
Käsitteet 125

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Apteekkien ohjeet

Tässä osiossa on ohjeet apteekeille lääkkeiden suorakorvaamiseen. Ohjeissa kerrotaan, millä edellytyksillä apteekki voi antaa asiakkaalle suorakorvauksen.

Apteekissa on huomioitava muun muassa seuraavat asiat:

- onko asiakkaalla oikeus suorakorvaukseen
- reseptin tiedot
- lääkevalmisteen korvattavuus, vaihtokelpoisuus ja hinta
- oikea annostus, lääkemäärä ja toimitusväli.

Asiakkaan oikeus korvaukseen

Kun apteekki on liittynyt suorakorvausmenettelyyn, asiakkailla on mahdollisuus saada lääkkeet korvattuna apteekista. Korvauksen voi saada vain tarpeellisista lääkekustannuksista. Kun lääkekustannuksista vähennetään Kelan korvaama osuus, jäljelle jäävää osuutta kutsutaan asiakkaan omavastuuksi. Lääkekustannukset voivat sisältää myös ei-korvattavan osuuden (ks. Viitehinta ja vaihtokiellon syyt).

Asiakas voi saada korvauksen korvausjärjestelmään kuuluvista valmisteista (Henkilöasiakkaat-osio), kun hän ostaa ne reseptillä apteekista. Valmiste kuuluu korvausjärjestelmään, kun lääkkeiden hintalautakunta on vahvistanut valmisteelle korvattavuuden ja kohtuullisen tukkuhinnan. Voit tarkistaa valmisteen korvattavuuden Kelan lääkehausta.

Korvaus maksetaan valmisteen hinnasta tai viitehinnasta alkuomavastuun täyttymisen jälkeen. Jos valmisteen tukkuhinta on vahvistettua tukkuhintaa korkeampi, korvausta ei voida maksaa ollenkaan.

Korvausluokkia on kolme (ks. kuva lääkekorvausjärjestelmästä (Henkilöasiakkaat-osio):

- peruskorvaus 40 %

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- alempi erityiskorvaus 65 %
- ylempi erityiskorvaus 100 % osalta, joka ylittää 4,50 €:n lääkekohtaisen omavastuun
    - poikkeava lääkekohtainen omavastuu 0,38 € jokaiselta alkavalta hoitoviikolta.

Suorakorvaustietojen kyselypalvelu

Suorakorvaustietojen kyselypalvelu on Kelan ylläpitämä palvelu, josta apteekki saa asiakkaan ajantasaiset suorakorvaustiedot.

Voit luovuttaa lääkkeet omavastuuhintaan vain, jos tarkistat lääkkeen toimitustilanteessa asiakkaan oikeuden suorakorvaukseen kyselypalvelusta. Tarkista korvaustiedot kyselypalvelusta myös, kun korjaat Kelaan lähetettyä ostokertaa tai muutat avointa ostokertaa.

Kyselypalvelun välityksellä saat seuraavat asiakasta koskevat ajantasaiset suorakorvaustiedot:

- sukunimi
- etunimet
- työpaikkakassan numero ja nimi
- oikeus suorakorvaukseen (Kyllä/Ei)
- KT / Korvaus toimistosta -tieto
- korvausnumero, korvausoikeuden nimi ja korvausoikeuden mahdollinen päättymispäivä
- tieto jäljellä olevan (maksettavan) alkuomavastuun määrästä
- tieto jäljellä olevan (maksettavan) vuosiomavastuun määrästä
- Kelan myöntämän perustoimeentulotuen maksusitoumustiedot

- tarkenne suorakorvaukseen.

Kyselypalvelun kautta ei välity tietoa veteraanitunnuksesta. Voit tarkistaa asiakkaan oikeuden lääketaksa-asetuksen mukaiseen veteraanialennukseen

- rintamalisäkortista, kun asiakkaan henkilöllisyys varmistetaan kuvallisesta henkilötodistuksesta
- kuvallisesta Kela-kortista (iso R-kirjain kortin takana osoittaa, että henkilölle on myönnetty veteraanitunnus)
- Kelan antamasta paperisesta asiakirjasta ”Todistus rintamalisän saamisesta”, kun asiakkaan henkilöllisyys varmistetaan kuvallisesta henkilötodistuksesta.

Kyselypalvelun kautta ei välity tietoa asiakkaan korvausnumeroista, jäljellä olevan alkuomavastuun määrästä eikä tietoa jäljellä olevan vuosiomavastuun määrästä, jos asiakkaalla ei ole oikeutta suorakorvaukseen (asiakas ei ole sairausvakuutettu tai asiakkaalla on KT-tieto). Tällöinkin tieto asiakkaan maksusitoumuksesta välittyy kyselypalvelusta.

Jos asiakkaalla on Kelan myöntämä perustoimeentulotuen maksusitoumus, tieto asiakkaan suorakorvaustarkenteesta ei välity kyselypalvelun kautta apteekille. Epäselvissä tilanteissa ohjaa asiakas ottamaan yhteyttä Kelaan. Kela palvelee asiakkaita verkossa, puhelimitse ja palvelupisteissä (Henkilöasiakkaat-osio).

Ei oikeutta suorakorvaukseen

Jos asiakkaalla ei ole kyselypalvelun mukaan oikeutta suorakorvaukseen apteekista, et voi toimittaa lääkkeitä korvattuna. Asiakkaalla voi tästä huolimatta olla oikeus lääkekorvaukseen. Ohjaa tarvittaessa asiakas hakemaan korvausta lääkeostosta jälkikäteen Kelasta tai kotimaastaan.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Jos asiakaspalvelutilanteessa on epäselvyyttä asiakkaan suorakorvausoikeudesta, ohjaa asiakas ottamaan yhteyttä Kelaan korvausasian selvittämiseksi. Jos et voi antaa korvausta apteekista, anna asiakkaalle laskelma lääkeostoista, jotta hän voi hakea mahdollista korvausta Kelasta. Laskelma on asiakkaalle maksuton.

Esimerkki: Ulkomailta palannut henkilö

Jos ulkomailta palaava henkilö ei ole ilmoittanut Kelalle paluustaan Suomeen, hänen oikeutensa Kelan etuuksiin voi olla epäselvä. Tällöin saat Kelan kyselypalvelusta tiedon, ettei asiakkaalla ole oikeutta suorakorvaukseen. Näissä tilanteissa sinun on hintaneuvonnan yhteydessä myös hyvä kertoa asiakkaalle kyselypalvelusta saadusta tiedosta. Ohjaa asiakas tarvittaessa ottamaan yhteyttä Kelaan.

Kelan myöntämät kortit ja asiakirjat

Sinun on aina noudatettava kyselypalvelusta saamaasi tietoa, vaikka asiakas esittää Kelan myöntämän kortin (Henkilöasiakkaat-osio) tai asiakirjan. Poikkeuksen muodostaa veteraanitunnus, joka tarkistetaan asiakkaalla olevista asiakirjoista.

Häiriötilanteisiin on erillinen ohjeistus (kanta.fi).

Esimerkki: Kela-kortin tiedot poikkeavat kyselypalvelun tiedoista

Asiakkaan Kela-kortin tiedot poikkeavat kyselypalvelun tiedoista. Noudata kyselypalvelusta saatua tietoa. Asiakkaan oikeus lääkekorvauksiin on voinut muuttua, jolloin Kela-kortin tiedot ovat vanhentuneet. Kela-korteissa voi olla korvausnumeroita, jotka eivät ole enää käytössä (esim. korvausnumerot 188 ja 213).

Kyselypalvelu on reaaliaikainen

Reaaliaikaisuus tarkoittaa, että kun apteekki hyväksyy asiakkaan lääkeoston toimitetuksi ja lähettää ostotiedot Kelaan, asiakkaan maksama omavastuu päivittää välittömästi Kelan järjestelmissä olevan asiakkaan alku- ja vuosiomavastuukertymän. Päivittynyt

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

omavastuukertymä on heti kaikkien apteekkien käytettävissä asiakkaan seuraavaa lääkeostoa varten.

Jotta asiakkaat saisivat heille kuuluvat lääkekorvaukset oikein, edellytyksenä on, että asiakkaiden omavastuut (alkuomavastuu ja vuosiomavastuu) ovat kertyneet oikein osto ostolta.

Asiakas saa oikeat korvaukset, kun

- käytät kyselypalvelusta näkyviä ajantasaisia suorakorvaustietoja
- käsittelet vain yhtä asiakkaan ostoa kerrallaan
- haet kyselypalvelun tiedot aina uuden tai keskeneräisen oston käsittelyä aloitettaessa ja
- lähetät asiakkaalle luovutettujen valmisteiden ostotiedot heti Kelaan. Jos et ole luovuttanut valmisteita, et saa lähettää ostotietoja Kelaan (ks. Korvattujen lääkkeiden osatoimitukset).

Asiakkaan samalla kertaa tarvitsemat lääkkeet hinnoitellaan yleensä yhteen ostokertaan, sillä Kela maksaa apteekille ostokertakohtaisen palkkion (ks. Oston toimittaminen ja korjaaminen). Tietyissä erityistilanteissa asiakkaalle toimitettavat lääkkeet on kirjattava erilliseen ostokertaan.

Apteekkipalkkio

Kela maksaa apteekeille suorakorvausmenettelyn aiheuttamasta lisätyöstä palkkion. Sen suuruus on 0,85 € ostoa (eli ostokertaa) kohden. Annosjakeluostoissa apteekkipalkkio on pienempi. Asiakkaan samalla kerralla ostamat lääkkeet hinnoitellaan samaan ostoon, jos Kela ei ole toisin ohjeistanut.

Useita ostoja samalle asiakkaalle

Omavastuukertymän reaaliaikaisuuden kannalta on tärkeää, kuinka käsittelet ostot, jos niitä on samalle asiakkaalle samalla kertaa enemmän kuin yksi.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Jos asiakkaalle **samalla kertaa luovutettavat** valmisteet on hinnoiteltava erillisiin ostokertoihin (kuten poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun sisältävä osto, esimerkiksi klotsapiini ja niin sanottu tavallinen osto) käsittele ostot peräkkäin.

1. Lähetä asiakkaan edellinen osto Kelaan aina ennen uuden oston aloittamista, jolloin asiakkaan tiedot (esim. alkuomavastuu- ja vuosiomavastuukertymä) päivittyvät Kelan kyselypalveluun.
2. Kun aloitat asiakkaan seuraavan oston, hae kyselypalvelun tiedot uudelleen. Tällöin asiakkaan korvaustiedot, kuten päivittynyt alkuomavastuu ja vuosiomavastuu tulevat oikein myös seuraavaan ostoon.

Näin toimitaan siksi, että ensimmäisen ostokerran kuittaaminen päivittää asiakkaan omavastuun kyselypalveluun. Tämän jälkeen toiseen ostokertaan haetaan tämä uusi, päivittynyt omavastuutieto.

Virheitä syntyy, kun samalla asiakkaalla on apteekkijärjestelmässä avoinna useampi osto yhtä aikaa ja kaikissa ostokerroissa on esimerkiksi sama lähtötilanteen alkuomavastuusumma. Tällöin korvauslaskenta on väärin, ja apteekki perii asiakkaalta liikaa alkuomavastuuta. Kun ostot ovat jo auki, alkuomavastuusumma ei päivity jälkimmäiseen ostoon ensimmäisen oston lähettämisen jälkeen, ellei asiakkaan suorakorvaustietoja haeta jälkimmäiseen ostoon uudelleen kyselypalvelusta.

Esimerkki: Asiakkaalle on hinnoiteltu kaksi ostokertaa

Asiakkaalle on hinnoiteltu tammikuussa kaksi erillistä ostokertaa, jotka odottavat apteekissa noutoa. Kummassakin ostokerrassa on hinnoitteluhetken alkuomavastuutieto: perimättä 70,33 €. Jos ostokerroissa olevat valmisteet on tarkoitus luovuttaa samalla asiointikerralla, ostokerrat pyritään yhdistämään (aina kun se on mahdollista). Jos ostokertoja ei yhdistettä, eikä suorakorvaustietojen kyselyä ja korvauslaskentaa tehdä uudestaan, apteekki perii asiakkaalta alkuomavastuuta liikaa. Myös asiakkaan saaman korvauksen määrä on virheellinen.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Kyselypalvelun tietojen päivittäminen avoimeen ostoon

Avoin osto syntyy, kun asiakkaan tarvitsemat lääkkeet hinnoitellaan valmiiksi, mutta lääkepakkauksia ei voida luovuttaa asiakkaalle heti. Esimerkkejä tällaisista tilanteista ovat varastopuute, puhelinresepti tai annosjakelu.

Avoimen oston sisältämät kyselypalvelun tiedot (esim. alkuomavastuu, vuosiomavastuu, korvausoikeudet, maksusitoumustiedot) voivat muuttua ennen kuin lääke on valmis luovutettavaksi. Tämän vuoksi sinun on haettava kyselypalvelun tiedot ja tehtävä korvauslaskenta uudelleen ennen lääkkeiden luovuttamista ja oston lähettämistä Kelaan. Kela ei korvaa virheellisin perustein korvattua ostoa.

Ostossa havaittu virhe

Jos havaitset virheen asiakkaan ostossa, on ensiarvoisen tärkeää, että se korjataan välittömästi. Jos virhe ehditään korjata ennen asiakkaan seuraavaa lääkeostoa, seuraavan oston korvauslaskennan perusteena oleva omavastuukertymä on oikein. Mitä useamman oston asiakas on ehtinyt virheellisen oston jälkeen tehdä, sitä monimutkaisempaa on korjata virhettä jälkikäteen. Huomaa, että asiakas voi asioida samankin vuorokauden aikana useammassa eri apteekissa.

Kelaan lähetetyn oston tietoja voit korjata apteekkijärjestelmässä vain ostotiedon lähetyspäivän sekä lähetystä seuraavan päivän ensimmäisen tunnin ajan (klo 01.00 saakka). Kun korjaat oston apteekkijärjestelmässä, hae kyselypalvelun tiedot ja tee korvauslaskenta uudelleen ennen kuin lähetät korjatun oston Kelaan (ks. Oston korjaaminen).

Kyselypalvelun tietojen haku

Kyselypalvelusta välitetään asiakasta koskevia arkaluonteisia ja salassa pidettäviä tietoja. Voit hakea kyselypalvelusta asiakasta koskevia tietoja vain, kun olet saanut asiakkaalta siihen luvan.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Asiakas voi antaa luvan kyselypalvelun tietojen hakuun

- esittämällä Kelan myöntämän kortin* (Henkilöasiakkaat-osio)
- esittämällä sähköisen reseptin potilasohjeen
- suullisesti, kun henkilöllisyys on varmistettu.

Asiakkaan puolesta voi asioida toinen henkilö. Kyseinen henkilö voi antaa luvan asiakkaan tietojen hakuun kyselypalvelusta

- esittämällä Kelan asiakkaalle myöntämän kortin* (Henkilöasiakkaat-osio)
- asiakkaan antamalla kirjallisella valtuutuksella
- esittämällä asiakkaan sähköisen reseptin potilasohjeen.

Lisäksi asiakas on voinut antaa puolestaan asioivalle henkilölle sähköisen valtuutuksen (Suomi.fi), jonka nojalla apteekilla on lupa hakea suorakorvaustiedot.

Apteekki voi tarkistaa huoltajan oikeuden asioida lapsen puolesta Suomi.fi-palvelusta.

Myös asiakkaan suullinen lupa (esim. puhelimitse) tietojen katsomiseen voi olla pätevä, jos apteekin arvion mukaan ei ole syytä epäillä luvan luotettavuutta.

* Kela-kortilla tarkoitetaan perinteistä muovista Kela-korttia. Kela-kortin sähköiset kuvat tai sovellukset eivät ole Kelan hyväksymiä, joten asiakkaan suorakorvaustietoja ei saa hakea sellaisen perusteella.

Ei lupaa suorakorvaustietojen kyselyyn

Jos asiakas ei anna lupaa tarkistaa tietojaan kyselypalvelusta, et voi

- antaa hänelle suorakorvausta

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- luovuttaa lääkkeitä maksutta käyttämällä Kelan myöntämää perustoimeentulotuen maksusitoumusta.

Voit luovuttaa lääkkeet ei-korvattuna ja ohjata asiakkaan hakemaan korvausta jälkikäteen Kelasta. Muistathan antaa asiakkaalle laskelman lääkeostosta, jotta asiakas voi hakea mahdollista korvausta Kelasta.

Lupa suorakorvaustietojen kyselyyn annosjakelu- ja tiliasiakkailla

Annosjakelu- tai tiliasiakas voi antaa apteekin kanssa tekemässään sopimuksessa toistaiseksi voimassa olevan luvan tarkistaa hänen suorakorvaustietonsa kyselypalvelusta.

Tarkenne suorakorvaukseen (poikkeuslupa eli suorakorvauslupa Kelasta)

Kela voi antaa erityisistä syistä asiakkaalle poikkeusluvan suorakorvaukseen (ns. tarkenne suorakorvaukseen) sellaisiin tilanteisiin, joissa suorakorvaaminen ei normaalisti olisi mahdollista. Ennen poikkeusluvan antamista Kela selvittää asiakkaan tilannetta ja edellytyksiä saada poikkeuslupa. Tällaisia asiakaskohtaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi

- Ulkomaanmatkan vuoksi toimitettavat lääkkeet (yli 1 kk / yli 3 kk lääkemäärä tai ennenaikainen toimitus) ja poikkeuslupa.
- Kalliita lääkkeitä koskeva poikkeuslupa.

Tarkenne voi olla myös vapaamuotoinen, ja sen käytöstä sovitaan erikseen. Tällöin asiasta tiedotetaan apteekkitiedotteella.

Kun Kela antaa asiakkaalle poikkeusluvan, tieto välittyy heti suorakorvaustietojen kyselypalvelun kautta. Tarkenteesta käy ilmi, mitä valmistetta lupa koskee sekä tieto poikkeusluvan sisällöstä, voimassaoloajasta ja poikkeusluvalla toimitettavasta lääkemäärästä.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Poikkeusluvan käsittely Kelassa käynnistyy asiakkaan yhteydenotosta. Kela palvelee asiakkaita verkossa, puhelimitse ja palvelupisteissä (Henkilöasiakkaat-osio).

Alkuomavastuu

Lääkekorvauksia voidaan maksaa sen jälkeen, kun alkuomavastuu on täyttynyt. Alkuomavastuuta sovelletaan sen vuoden alusta, jolloin asiakas täyttää 19 vuotta.

Alkuomavastuun summa vaihtelee vuosittain. Alkuomavastuu on 70,33 € vuonna 2026.

Apteekit saavat asiakkaan reaaliaikaisen alkuomavastuutiedon suorakorvaustietojen kyselypalvelusta. Asiakkaan alkuomavastuukertymä päivittyy kyselypalveluun heti, kun ostokerta toimitetaan eli lähetetään Kelaan. Päivittynyt omavastuukertymä on heti kaikkien apteekkien käytettävissä asiakkaan seuraavaa lääkeostoa varten.

Alkuomavastuun kertyminen

Asiakkaan alkuomavastuuta kerryttää korvausjärjestelmään kuuluvan valmisteen hinta tai viitehinta. Oston maksajana voi olla asiakkaan lisäksi myös muu maksajataho, esimerkiksi toimeentulotuki tai vakuutusyhtiö. Jos asiakas on kieltänyt lääkevaihdon, lääkkeen viitehinnan ylittävä osuus ei kerrytä alkuomavastuuta.

Jos asiakas ostaa korvausjärjestelmään kuuluvan valmisteen ei-korvattuna, osto ei kerrytä alkuomavastuuta.

Alkuomavastuun täyttyminen

Alkuomavastuu voi täyttyä joko yhdestä tai useammasta ostosta riippuen valmisteiden hinnoista. Jos samassa ostossa on useamman eri korvausluokan lääkkeitä, alkuomavastuu kertyy seuraavassa järjestyksessä:

1. peruskorvattavat lääkkeet
2. alemman erityiskorvausluokan lääkkeet

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

3. ylemmän erityiskorvausluokan lääkkeet.

Jos lääkkeet on hinnoiteltava eri ostoihin, käsittele lääkeostot edellä mainitussa järjestyksessä, jotta asiakas saa hänelle kuuluvat korvaukset oikein. Vain erityistilanteissa asiakkaalle toimitettavat lääkkeet on kirjattava erilliseen ostokertaan.

Erityistilanteita

- Samanaikaisesti toimitettavat annosjaellut lääkkeet kirjataan samaan (yhteen) ostokertaan
- Samanaikaisesti toimitettavat poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun piiriin kuuluvat lääkkeet (esim. klotsapiini ja dialyysiliuokset) kirjataan samaan (yhteen) ostokertaan.

Edellinen osto on lähetettävä Kelaan ennen seuraavan oston aloittamista, jotta alkuomavastuu päivittyy seuraavaan ostoon oikein (ks. Kyselypalvelu on reaaliaikainen).

Asiakas saa apteekissa lääkekorvauksen siitä ostosta, jossa alkuomavastuu täyttyy. Korvauksen saa alkuomavastuun ylittävältä osalta.

Peruskorvaus

Peruskorvauksen suuruus on 40 % valmisteen hinnasta tai viitehinnasta. Valmisteen korvattavuuden voit tarkistaa Kelan lääkehausta.

Rajoitettu peruskorvaus

Lääkkeiden hintalautakunta (Hila) voi rajoittaa lääkkeen peruskorvattavuuden tarkoin määriteltyihin käyttöaiheisiin eli vain tietylle potilasjoukolle. Kun lääkkeen peruskorvattavuutta on rajoitettu, lääke on peruskorvattava korvausnumerolla tai reseptimerkinnällä.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Peruskorvaus korvausnumerolla

Löydät rajoitetusti peruskorvattavat lääkeaineet ja lääkevalmisteet korvausluokan tai korvausnumeron perusteella Kelan lääkehausta. Rajoitetusti peruskorvattavien lääkevalmisteiden (lääkeaineiden) korvausnumero alkaa numerolla 3. Lääkehaun linkitysten kautta pääset tarvittaessa katsomaan korvausnumeron myöntämisen edellytyksiä.

Osa lääkeaineista on sekä rajoitetusti peruskorvattavia että rajoitetusti erityiskorvattavia samoilla lääketieteellisillä edellytyksillä. Kun asiakkaan sairaus täyttää kyseiset edellytykset, Kela myöntää asiakkaalle useimmiten molemmat korvausoikeudet (rajoitettu peruskorvaus ja rajoitettu erityiskorvaus).

Peruskorvaus reseptimerkinnällä

Osa rajoitetusti peruskorvattavista lääkkeistä vaatii lääkkeen määrääjän tekemän erillisen reseptimerkinnän, jotta asiakas voi saada peruskorvauksen. Lääkkeen määrääjä kirjaa merkinnän reseptin Erillisselvitys-kohtaan.

Apteekissa on kiinnitettävä erityistä huomiota reseptimerkinnän oikeellisuuteen. Lääkevalmiste voidaan toimittaa korvattuna vain, jos reseptissä oleva merkintä on vaatimusten mukainen.

Tarkista suorakorvaukseen oikeuttavat reseptimerkinnät ja reseptimerkinnällä korvattavat lääkkeet.

Epäselvissä tapauksissa

- ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta tai
- varmista reseptimerkinnän oikeellisuus lääkkeen määrääjältä ja pyydä häntä tekemään tarvittavat korjaukset sähköiseen reseptiin. Voit myös sopia lääkkeen määrääjän kanssa, että korjaat tiedot sähköiseen reseptiin lääkkeen määrääjän kertoman ohjeen mukaisesti.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Erityiskorvaus

Erityiskorvausta maksetaan valmisteen hinnasta tai viitehinnasta kahdessa eri korvausluokassa:

- Ylempi erityiskorvaus on 100 % lääkekohtaisen omavastuun tai poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun ylittävältä osalta.
    - Asiakkaalla on numerolla 1 alkava korvausnumero.
- Alempi erityiskorvaus on 65 %.
    - Asiakkaalla on numerolla 2 alkava korvausnumero.

Lääkevalmiste ei ole asiakkaalle erityiskorvattava, jos reseptistä käy selvästi ilmi, että valmiste on määrätty muun sairauden hoitoon kuin mihin asiakkaalla on erityiskorvausoikeus. Tällöin voit toimittaa lääkevalmisteen peruskorvattuna.

Löydät erityiskorvattavat lääkeaineet ja lääkevalmisteet korvausluokan tai korvausnumeron perusteella Kelan lääkehausta. Lääkehaun linkitysten kautta pääset tarvittaessa katsomaan korvausnumeron myöntämisen edellytyksiä.

Esimerkki 1: Korvausnumero voi sisältää useita sairauksia

Asiakkaalla on korvausnumero 202, joka mielletään usein ainoastaan reuman hoitoon tarkoitettujen lääkevalmisteiden erityiskorvausnumeroksi. Korvausnumeron myöntämisen edellytyksistä kuitenkin ilmenee, että korvausnumero 202 sisältää myös muita sidekudossairauksia. Esimerkiksi maksakirroosin hoitoon tarkoitettu ursodeoksikoolihappoa sisältävä lääkevalmiste on korvattava korvausnumerolla 202. Voit antaa asiakkaalle alemman erityiskorvauksen myös käyttöaiheella ”maksakirroosin hoitoon”.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 2: Vastaako käyttöaihe korvausnumeroa?

Asiakkaalla on oikeus saada keuhkoastman (203) hoitoon käytettävistä valmisteista erityiskorvaus. Lääkäri määrää kortikoidia ohjeella ”reuman (202) hoitoon”. Voit antaa asiakkaalle vain peruskorvauksen.

Esimerkki 3: Reseptiin ei ole merkitty käyttöaihetta.

Valmiste on erityiskorvattava korvausnumerolla 202 ja 109. Asiakkaalla on korvausnumero 202. Voit antaa asiakkaalle alemman erityiskorvauksen korvausnumerolla 202.

Rajoitettu erityiskorvaus

Lääkkeiden hintalautakunta (Hila) voi rajoittaa lääkkeen alempaa tai ylempää erityiskorvattavuutta. Tällöin erityiskorvaus koskee vain sairauden tiettyä muotoa tai vaikeusastetta. Kun lääkkeen erityiskorvattavuutta on rajoitettu, lääke on erityiskorvattava korvausnumerolla tai joissain tapauksissa korvausnumeron ja reseptimerkinnän yhdistelmällä.

Rajoitetut erityiskorvausoikeudet alkavat numerolla 1 tai 2 samoin kuin erityiskorvausoikeudet. Katso luettelo rajoitetusti erityiskorvattavista lääkkeistä ja niiden korvausnumeroista. Tiedot löytyvät myös Kelan lääkehausta.

Rajoitettu erityiskorvaus reseptimerkinnällä

Tietyistä rajoitetusti erityiskorvattavista lääkkeistä voidaan maksaa korvaus, jos

- asiakkaalla on tietty erityiskorvausoikeuden korvausnumero ja
- reseptin Erillisselvitys-kohdassa on lääkärin tekemä reseptimerkintä.

Apteekissa on kiinnitettävä erityistä huomiota reseptimerkinnän oikeellisuuteen. Lääkevalmiste voidaan toimittaa korvattuna vain, jos reseptissä oleva merkintä on Kelan vaatimusten mukainen.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Tarkista suorakorvaukseen oikeuttavat reseptimerkinnät ja niihin liitetyt erityiskorvausoikeudet sekä reseptimerkinnällä korvattavat lääkkeet.

Epäselvissä tapauksissa

- ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta tai
- varmista reseptimerkinnän oikeellisuus lääkkeen määrääjältä ja pyydä häntä tekemään tarvittavat korjaukset sähköiseen reseptiin. Voit myös sopia lääkkeen määrääjän kanssa, että korjaat tiedot sähköiseen reseptiin lääkkeen määrääjän kertoman ohjeen mukaisesti.

Korvausoikeuden hakeminen

Katso Kelan päätökset, joissa kuvataan, millä perusteella Kela voi myöntää korvausoikeuden asiakkaalle.

Kun korvausnumero alkaa numerolla

- 1, kyse on oikeudesta ylempään erityiskorvaukseen (100 %)
- 2, kyse on oikeudesta alempaan erityiskorvaukseen (65 %)
- 3, kyse on oikeudesta rajoitettuun peruskorvaukseen (40 %)
- 5, kyse on oikeudesta kliinisen ravintovalmisteen korvaukseen (65 %)
- 6, kyse on oikeudesta kliinisen ravintovalmisteen korvaukseen (40 %).

Reseptimerkinnät

Eräiden lääkeaineiden korvausedellytysten täyttyminen osoitetaan reseptissä olevalla reseptimerkinnällä tai korvausnumeron ja reseptimerkinnän yhdistelmällä. Lääkkeen määrääjä kirjaa merkinnän reseptin Erillisselvitys-kohtaan.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Reseptimerkinnällä korvattavissa lääkkeissä voi olla rajoituksia korvattavassa lääkemäärässä ja ajassa, jonka kuluessa lääkkeen voi toimittaa korvattuna. Kun lasketaan aikaa, jonka kuluessa lääkkeen voi toimittaa korvattuna, laskennan ensimmäinen päivä (eli ”päivä yksi”) on reseptimerkintään kirjattua päivämäärää seuraava päivä.

Apteekkijärjestelmien laskurit voivat omalta osaltaan tukea lääkkeen toimittajaa ilmoittamalla voiko lääkkeen vielä toimittaa korvattuna.

Koska reseptit ovat pääsääntöisesti voimassa kaksi vuotta, apteekeissa käsitellään 1.5.2022 alkaen sekä Lääketietokannan vanhalla että uudella versiolla laadittuja reseptejä. Lääketietokannan vanhan version mukaiset reseptimerkinnät vaativat apteekissa toimenpiteitä:

- Jos reseptillä on Lääketietokannan vanhan version mukainen reseptimerkintä, joka vastaa korvauksen antamiseen vaadittavaa reseptimerkintää, valitse reseptiä toimittaessasi Lääketietokannan uuden version mukainen erillisselvitysteksti ja sen nelimerkkinen koodi.
- Jos reseptillä on Lääketietokannan vanhan version mukaisen reseptimerkinnän päivämäärätieto, kirjaa tämä tieto päivämäärätiedolle tarkoitettuun kenttään siten kuin lääkkeen määrääjä on sen ilmoittanut.

Myös perusvoiteiden korvausedellytysten täyttyminen osoitetaan reseptissä olevalla reseptimerkinnällä (ks. Perusvoiteet).

Hakeminen

Asiakas hakee oikeutta lääkkeen erityiskorvaukseen, rajoitettuun korvaukseen tai kliinisen ravintovalmisteen korvaukseen Kelasta lääkärin laatimalla B-lausunnolla. Jos korvausoikeuden käsittelyä halutaan kiirehtiä, asiakas voi olla yhteydessä Kelaan.

Kela voi myöntää korvausoikeuden alkamaan siitä päivästä lukien, kun B-lääkärinlausunto on saapunut Kelaan. Oikeus rajoitettuun peruskorvaukseen voidaan kuitenkin

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

myöntää alkamaan enintään 6 kuukautta takautuvasti B-lausunnon Kelaan saapumisesta. Korvausoikeus on voimassa pysyvästi tai määräaikaisesti.

- Henkilöasiakkaille suunnatuilla Kelan verkkosivuilla on kerrottu, kuinka korvausoikeutta haetaan ja kuka sen voi saada (Henkilöasiakkaat-osio).
- Voit tulostaa asiakkaalle ohjeen korvausoikeuden hakemisesta (pdf).
- Lue lisää lääkärin laatimasta B-lausunnosta, korvausoikeuden ratkaisusta sekä korvauksen maksamisesta jälkikäteen (Henkilöasiakkaat-osio).

Lääkityksen aloittaminen ei aina oikeuta lääkkeen erityiskorvaukseen, vaan sairauden on oltava sairausvakuutuslain mukaisesti vaikea ja pitkäaikainen.

Kun korvausoikeushakemus on käsittelyssä

Jos valmiste toimitetaan asiakkaalle ei-korvattuna, anna hänelle mukaan laskelma lääkeostoista. Sen avulla asiakas voi hakea korvausta jälkikäteen Kelasta, kun korvausoikeuspäätös on tehty. Laskelma on asiakkaalle maksuton.

Vuosiomavastuu ja lisäkorvaus

Vuosiomavastuun summa vaihtelee vuosittain. Vuonna 2026 vuosiomavastuu on 636,12 €.

Kun asiakkaan vuosiomavastuu täyttyy, hänelle syntyy oikeus lisäkorvaukseen. Lisäkorvaus on 100 % lääkekohtaisen omavastuun tai poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun ylittävältä osalta.

Vuosiomavastuun kertyminen

Asiakkaan vuosiomavastuuta kerryttävät korvatuista ostoista maksetut omavastuut. Maksajana voi olla asiakkaan lisäksi myös muu maksajataho, esimerkiksi toimeentulotuki tai vakuutusyhtiö.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Jos asiakas on kieltänyt lääkevaihdon, lääkkeen viitehinnan ylittävä osuus ei kerrytä vuosiomavastuuta. Alkuomavastuu kerryttää vuosiomavastuuta.

Jos asiakas ostaa korvausjärjestelmään kuuluvan valmisteen ei-korvattuna, osto ei kerrytä vuosiomavastuuta.

Lisätietoa vuosiomavastuun kertymisestä (Henkilöasiakkaat-osio).

Vuosiomavastuun täyttyminen

Vuosiomavastuu voi täyttyä joko yhdestä tai useammasta ostosta riippuen valmisteen hinnasta ja asiakkaan maksaman omavastuun suuruudesta.

Reaaliaikainen asiakkaan vuosiomavastuutieto välittyy apteekille suorakorvaustietojen kyselypalvelun kautta. Asiakkaan vuosiomavastuukertymä päivittyy kyselypalveluun heti, kun lääkeoston tiedot lähetetään Kelaan. Päivittynyt omavastuukertymä on heti kaikkien apteekkien käytettävissä asiakkaan seuraavaa lääkeostoa varten.

Asiakas saa apteekissa lisäkorvauksen jo siitä ostosta, jossa vuosiomavastuu täyttyy (ns. rajaosto). Rajaostosta lisäkorvauksen saa vuosiomavastuun ja lääkekohtaisen omavastuun (tai poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun) ylittävältä osalta.

Lääkekohtainen omavastuu

Asiakas maksaa lääkekohtaisen omavastuun ylemmän erityiskorvausluokan lääkeostoissa ja lisäkorvatuissa ostoissa.

Lääkekohtainen omavastuu on

- 4,50 € ylemmässä erityiskorvausluokassa
- 2,50 € lisäkorvauksessa.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Lääkekohtainen omavastuu maksetaan samalla kertaa ostetusta lääkemäärästä, joka vastaa enintään 3 kuukauden hoitoaikaa.

Lääkekohtainen omavastuu on toimituseräkohtainen

Toimituserällä tarkoitetaan lääkepakkauksia, jotka toimitetaan yhdellä reseptillä samalla toimituskerralla.

Jos samalla kertaa toimitetaan saman lääkkeen eri pakkauskokoja tai eri makuja eli hinnoitellaan ns. lisäpakkauksia, lääkekohtainen omavastuu peritään vain kerran. Lisäpakkauksina ei voida hinnoitella lääkkeitä, joilla on eri kauppanimi, vahvuus, lääkemuoto tai myyntiluvanhaltija.

Poikkeava lääkekohtainen omavastuu

Poikkeava lääkekohtainen omavastuu on

- ylemmässä erityiskorvausluokassa 0,38 € / alkava hoitoviikko.
    - 3 kuukauden lääkemäärän lääkekohtainen omavastuu on 4,50 €.
    - 1 viikon lääkemäärän lääkekohtainen omavastuu on laskennallisesti 1/12 x 4,50 € eli 0,38 €.
- lisäkorvauksessa 0,21 € / alkava hoitoviikko.
    - 3 kuukauden lääkemäärän lääkekohtainen omavastuu on 2,50 €.
    - 1 viikon lääkemäärän lääkekohtainen omavastuu on laskennallisesti 1/12 x 2,50 € eli 0,21 €.

Poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun laskeminen

Poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun piiriin kuuluvat lääkkeet hinnoitellaan apteekissa eri ostokertaan kuin muut lääkkeet.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Poikkeava lääkekohtainen omavastuu maksetaan aina lääke-erän luovuttamisen yhteydessä jokaiselta alkavalta hoitoviikolta (ks. Lääkekohtainen omavastuu on toimituseräkohtainen). Hoitoviikkojen määrä lasketaan annostusohjeen perusteella.

Asiakas maksaa poikkeavaa lääkekohtaista omavastuuta**, kun kyseessä on**

- klotsapiini
- peritoneaalidialyysiliuos
- lääkkeellinen happi
- lääkevalmiste, joka on toimitettava useassa erässä lääkevalmisteen säilyvyyden tai muun farmaseuttisen ominaisuuden vuoksi
- kallis lääke, jossa kerralla korvattavaa lääkemäärää on rajoitettu valmisteen hinnan vuoksi
- annosjaeltu lääke
- lääkevalmiste, jonka lääkkeen määrääjä on määrännyt hoidollisesta syystä toimitettavaksi useassa erässä esimerkiksi iteroimalla reseptin tai merkitsemällä rajoituksen annostusohjeeseen.

Esimerkki 1: Hoitoviikkojen laskeminen (harvoin annosteltava kallis lääke)

Annostusohje 1 pistos 5 viikon välein tarkoittaa viittä hoitoviikkoa.

Esimerkki 2: Hoitoviikkojen laskeminen (klotsapiini)

Klotsapiinivalmisteiden myyntilupiin liittyy ehto, että valmisteita saa määrätä kerrallaan enintään sen määrän, mitä tarvitaan kahden verikontrollin välillä. Verikontrollien väli voi vaihdella 1 viikon ja 1 vuoden välillä.

Jos asiakkaalle toimitetaan klotsapiinivalmistetta erityiskorvattuna tai lisäkorvattuna annostusohjeen mukaan laskettuna 29 päivän hoitoannos, häneltä peritään poikkeava lääkekohtainen omavastuu jokaiselta alkavalta hoitoviikolta eli 5 viikolta (29 päivää: 7 päivää/viikko = 4,14 viikkoa, joka on 5 alkavaa hoitoviikkoa).

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 3: Lääkevalmisteen säilyvyys

Lääkevalmisteita, jotka on toimitettava säilyvyyden tai muiden farmaseuttisten ominaisuuksien vuoksi useassa erässä, koskee poikkeava lääkekohtainen omavastuu. Tässä yhteydessä säilyvyys tarkoittaa valmisteen säilyvyyttä käyttökuntoon saattamisen jälkeen, ei avaamattoman valmisteen kestoaikaa.

Jos asiakas ostaa Duodopa-lääkevalmistetta erityiskorvattuna tai lisäkorvattuna annostusohjeen mukaan laskettuna 21 päivän hoitoannoksen, häneltä peritään poikkeava lääkekohtainen omavastuu jokaiselta alkavalta hoitoviikolta eli 3 viikolta.

Esimerkki 4: Kalliit lääkkeet

Kallista lääkettä voi ostaa korvattuna vain kuukaudeksi kerrallaan. Jos kallis lääke toimitetaan asiakkaalle erityiskorvattuna tai lisäkorvattuna, häneltä peritään poikkeava lääkekohtainen omavastuu jokaiselta alkavalta hoitoviikolta.

30 päivän hoitoaikaa vastaavasta lääkemäärästä peritään poikkeava lääkekohtainen omavastuu jokaiselta alkavalta hoitoviikolta eli 5 viikolta.

Esimerkki 5: Reseptin annostusohjeessa on tieto toimitettavan lääkemäärän rajoituksesta tai resepti on iteroitu

a) Erityiskorvattava lääke: asiakas maksaa poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun

Asiakkaalle erityiskorvattavan (100 %) lääkkeen resepti on iteroitu siten, että asiakas voi ostaa lääkettä kerrallaan annostusohjeen mukaan laskettuna 33 päivän lääkemäärän. Asiakas maksaa poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun 33 päivän hoitoaikaa vastaavasta lääkemäärästä jokaiselta alkavalta hoitoviikolta eli 5 viikolta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

b) Lisäkorvattava lääke: asiakas maksaa poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun

Asiakkaalla on peruskorvattavalle lääkkeelle resepti, jonka annostusohjeessa lukee, että kerralla toimitetaan 10 päivän lääkemäärä. Asiakkaan lääkekatto on ylittynyt ja asiakkaalla on oikeus lisäkorvaukseen. Asiakas maksaa poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun 10 päivän hoitoaikaa vastaavasta lääkemäärästä jokaiselta alkavalta hoitoviikolta eli 2 viikolta.

c) Peruskorvattava lääke: kyseessä ei ole poikkeava lääkekohtainen omavastuu

Asiakkaalla on peruskorvattavalle lääkkeelle resepti, jonka annostusohjeessa lukee, että kerralla toimitetaan viikon lääkemäärä. Asiakkaan lääkekatto ei ole vielä ylittynyt, eikä asiakkaalla siten ole oikeutta lisäkorvaukseen. Toimitusviikkoja ei merkitä.

Valmisteryhmät ja korvattavuus

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva lääkkeiden hintalautakunta (Hila) päättää lääkevalmisteiden, perusvoiteiden ja kliinisten ravintovalmisteiden korvattavuudesta. Valmiste tulee korvattavaksi, kun Hila vahvistaa valmisteelle korvattavuuden ja kohtuullisen tukkuhinnan. Kela määrittelee korvausnumerot ja reseptimerkinnät, joiden avulla asiakkaat saavat lääkekorvaukset Hilan päätösten tarkoittamalla tavalla.

Lisätietoja:

- Lääkkeen korvattavuuden vahvistaminen Lääkekorvaustiedotteet
- Tietoa korvausoikeuden hakemisesta (Henkilöasiakkaat-osio).

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Mistä löydän korvattavat valmisteet?

Korvattavat valmisteet mukaan lukien korvattavat määräaikaiset erityislupavalmisteet ovat Kelan lääkehaussa.

Korvattavat erityislupavalmisteet löytyvät Kelan ylläpitämästä erillisestä luettelosta 'Korvattavat erityisluvalla toimitettavat lääkkeet' (ks. Erityislupavalmisteet).

Miksi myyntiluvallinen lääke ei ole korvattava?

Ex tempore -lääkevalmisteet

Ex tempore -lääkevalmisteen korvattavuus on aina arvioitava erikseen.

Ensisijaisesti asiakkaan lääkehoidossa olisi käytettävä korvattavuudesta riippumatta myyntiluvallisia tai erityisluvallisia valmisteita, jos sellaisia on saatavilla

Voit antaa korvauksen vain lääketaksa-asetuksen mukaan hinnoitellusta korvattavasta ex tempore -lääkevalmisteesta ja tarkoituksenmukaisista pakkausmateriaaleista. Huomaathan, että esimerkiksi lääkevalmisteen mahdollisista postituskuluista ei makseta korvausta.

Apteekissa valmistettujen lääkkeiden peruskorvattavuus

Voit antaa ex tempore -lääkevalmisteesta peruskorvauksen, kun sen valmistukseen on käytetty **vähintään yhtä korvattavaa**

- myyntiluvallista lääkevalmistetta tai
- erityisluvallista lääkevalmistetta tai
- lääkeainetta kilotavarana.

Tarkista Kelan lääkehausta valmistuksessa käytetyn

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- lääkevalmisteen korvattavuus (pakkauskoko, jota on käytetty valmistuksessa).
- lääkeaineen (kilotavaran) korvattavuus. Kirjoita hakukenttään lääkeaineen nimi. Lääkeaine on korvattava, jos haun tuloksena löytyy yksikin korvattava valmiste tai yhdistelmävalmiste, jonka kohdalla kyseinen lääkeaine on mainittu Lääkeaine-sarakkeessa.

Jos lääkevalmistetta tai lääkeainetta (kilotavara) ei löydy korvattavana Kelan lääkehausta, tarkista löytyykö lääkevalmiste tai lääkeaine korvattavana Kelan ylläpitämästä luettelosta 'Korvattavat erityisluvalla toimitettavat lääkkeet' (ks. Erityislupavalmisteet).

Muita seikkoja, jotka vaikuttavat ex tempore -valmisteen korvattavuuteen

Ensisijaisesti asiakkaan lääkehoidossa olisi käytettävä korvattavuudesta riippumatta myyntiluvallisia tai erityisluvallisia valmisteita, jos sellaisia on saatavilla.

Ex tempore -lääkevalmiste ei ole korvattava, jos sen voidaan katsoa vastaavan ei-korvattavaa myyntiluvallista tai erityisluvallista lääkevalmistetta.

Lääkevalmisteet katsotaan vastaaviksi, jos ne sisältävät samaa lääkeainetta ja niiden lääkemuodot sekä vahvuus voidaan katsoa käyttötarkoituksensa puolesta vastaaviksi. Esimerkiksi seuraavia lääkemuotoja voidaan useimmiten pitää ex tempore -lääkevalmisteiden korvattavuuden näkökulmasta toisiaan vastaavina:

- suun kautta annosteltavat: kapseli, tabletti ja annosjauhe
- iholle annosteltavat: emulsiovoide, voide, geeli, liuos iholle ja emulsio iholle.

Esimerkki: Vastaava myyntiluvallinen valmiste ei ole korvattava

Asiakkaalle on määrätty apteekissa valmistettava 0,7 % klindamysiiniliuos. Klindamysiinistä on olemassa ei-korvattava myyntiluvallinen 1 % emulsio iholle -valmiste. Apteekissa valmistettu liuos ja myyntiluvallinen emulsio iholle -valmiste voidaan katsoa olevan lääkemuodon, vahvuuden ja käyttötarkoituksensa puolesta vastaavia. Tällöin apteekissa valmistettu klindamysiiniä sisältävä liuosvalmiste ei ole korvattava, koska vastaavaan käyttöön tarkoitettu myyntiluvallinen valmiste ei ole korvattava.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Jos Kela on antanut jonkin valmisteen korvattavuudesta erillisen ohjeen, toimitaan annetun ohjeen mukaisesti:

- Ex tempore -yskänlääkkeet eivät ole korvattavia, vaikka ne sisältäisivät korvattavaa lääkeainetta.

Huomioi rajoitetut peruskorvattavuudet

Osa lääkeaineista on vain rajoitetusti peruskorvattavia. Osa lääkeaineista voi olla samaan aikaan sekä rajoitetusti peruskorvattavia että korvattavia ilman rajoituksia, esimerkiksi takrolimuusi.

Kun lääkeaine on **vain** rajoitetusti peruskorvattava:

- Rajoitetusti korvattavaa lääkeainetta sisältävä ex tempore -lääkevalmiste voi olla korvattava vain silloin, kun se on **tarkoitettu vastaavaan käyttötarkoitukseen** kuin myyntiluvallinen tai erityisluvallinen valmiste ja asiakkaalla on vastaava korvausnumero.

Kun lääkeaine on **käyttötarkoituksesta** riippuen samaan aikaan **joko rajoitetusti peruskorvattava tai peruskorvattava ilman rajoitusta**:

- Kun ex tempore -lääkevalmiste on **tarkoitettu vastaavaan käyttötarkoitukseen** kuin rajoitetusti korvattava myyntiluvallinen tai erityisluvallinen valmiste, ex tempore -valmiste on korvattava niille asiakkaille, joilla on kyseinen korvausnumero.

- Muissa käyttötarkoituksissa noudatetaan yleisiä ex tempore -lääkevalmisteiden peruskorvattavuuden ohjeita.

Esimerkki: Kun lääkeaine on käyttötarkoituksesta riippuen samaan aikaan joko rajoitetusti peruskorvattava tai peruskorvattava ilman rajoitusta.

Asiakkaalle on määrätty pasta, jossa on käytetty myyntiluvallista peruskorvattavaa takrolimuusikapselia ja pastapohjana ei-korvattavaa valmistetta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Pasta on määrätty ihosairauden hoitoon. Kelan lääkehausta löytyy takrolimuusia sisältäviä voiteita, joita käytetään ihosairauden hoitoon. Voiteet ovat rajoitetusti peruskorvattavia korvausoikeudella 317 (Pimekrolimuusi- ja takrolimuusivoide). Näin ollen ex tempore -lääkevalmiste on asiakkaalle korvattava vain, jos hänellä on korvausnumero 317.
- Pasta on määrätty suun limakalvomuutosten hoitoon. Kelan lääkehausta tai Kelan ylläpitämästä erityislupavalmisteiden luettelosta ei löydy sellaista takrolimuusia sisältävää valmistetta, jota voitaisiin käyttää suun limakalvomuutosten hoitoon. Näin ollen ex tempore -valmiste on asiakkaalle peruskorvattava, koska lääkeaine on peruskorvattava.

Epäselvissä tapauksissa

- varmista apteekissa valmistettujen lääkkeiden korvattavuus apteekeille tarkoitetusta Kelan puhelinpalvelusta tai
- ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta.

Apteekissa valmistettujen lääkkeiden erityiskorvattavuus

Voit antaa ex tempore -lääkevalmisteesta erityiskorvauksen, kun alla olevat ehdot täyttyvät:

- Kaikki valmistuksessa käytetyt lääkevalmisteet (valmistuksessa käytettävä pakkauskoko) sekä lääkeaineet (kilotavarat) ovat erityiskorvattavia ja asiakkaalla on niitä vastaavat erityiskorvausoikeudet.
- Ex tempore -lääkevalmistetta käytetään asiakkaan erityiskorvausoikeutta vastaavan sairauden hoitoon.

Tarkista Kelan lääkehausta valmistuksessa käytetyn

- lääkevalmisteen erityiskorvattavuus (pakkauskoko, jota on käytetty valmistuksessa).

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- lääkeaineen (kilotavaran) erityiskorvattavuus kohdasta Muita hakuvaihtoehtoja > Erityiskorvattavat lääkeaineet.

Jos lääkevalmistetta tai lääkeainetta (kilotavara) ei löydy erityiskorvattavana Kelan lääkehausta, tarkista löytyykö lääkevalmiste tai lääkeaine erityiskorvattavana Kelan ylläpitämästä luettelosta 'Korvattavat erityisluvalla toimitettavat lääkkeet' (ks. Erityislupavalmisteet).

Ex tempore -lääkevalmiste ei ole erityiskorvattava silloin, kun se sisältää erityiskorvattavan lääkevalmisteen tai lääkeaineen lisäksi

- peruskorvattavaa lääkevalmistetta tai lääkeainetta (kilotavara) tai
- ei-korvattavaa lääkevalmistetta tai lääkeainetta (kilotavara).

Näissä tapauksissa ex tempore -lääkevalmiste voi olla ainoastaan peruskorvattava.

Ex tempore -lääkevalmiste ei ole erityiskorvattava, jos sen voidaan katsoa vastaavan peruskorvattavaa tai ei-korvattavaa myyntiluvallista tai erityisluvallista lääkevalmistetta.

Lääkevalmisteet **katsotaan vastaaviksi, jos ne sisältävät samaa lääkeainetta ja niiden lääkemuodot sekä vahvuus voidaan katsoa käyttötarkoituksensa puolesta vastaaviksi**. Esimerkiksi seuraavia lääkemuotoja voidaan useimmiten pitää ex tempore -lääkevalmisteiden korvattavuuden näkökulmasta toisiaan vastaavina

- suun kautta annosteltavat: kapseli, tabletti ja annosjauhe
- iholle annosteltavat: emulsiovoide, voide, geeli, liuos iholle ja emulsio iholle.

Huomioi rajoitetut erityiskorvattavuudet

Ex tempore -lääkevalmisteen korvattavuus ei voi olla laajempi kuin vastaavaan käyttöön tarkoitetun myyntiluvallisen tai erityisluvallisen valmisteen korvattavuus. Jos Kela on

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

antanut jonkin valmisteen korvattavuudesta erillisen ohjeen, toimitaan annetun ohjeen mukaisesti**.**

Lääkkeiden hintalautakunta on vahvistanut apteekissa kilotavarasta valmistettujen lääkevalmisteiden erityiskorvattavuuden sellaisille ex tempore -valmisteille, joista ei ole vastaavaa erityiskorvattavaa myyntiluvallista tai erityisluvallista valmistetta. Korvattavuus on vahvistettu alla mainituille valmisteille ko. sairaudessa.

Lääkeaine	**Sairaus**	**Korvausnumero**
Kaliumkloridi	Synnynnäiset aineenvaihduntahäiriöt	124
Natriumkloridi	Synnynnäiset aineenvaihduntahäiriöt	124

Epäselvissä tapauksissa

- varmista apteekissa valmistettujen lääkkeiden korvattavuus apteekeille tarkoitetusta Kelan puhelinpalvelusta tai
- ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta.

Perusvoiteet

Korvattavat perusvoiteet löydät Kelan lääkehausta.

Perusvoiteesta voidaan maksaa korvaus, jos

- perusvoiteelle on vahvistettu korvattavuus
    - reseptissä on merkintä pitkäaikaisesta ihotaudista
    - Perusvoiteen määrääjä kirjaa merkinnän reseptin Erillisselvitys-kohtaan.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Jos perusvoidereseptissä on annostusohjeessa merkintä pitkäaikaisesta ihotaudista (ns. ”PIH”-merkintä), apteekissa valitaan reseptiä toimitettaessa Lääketietokannan mukainen erillisselvitysteksti ja sen nelimerkkinen koodi.

Korvaus on 40 % perusvoiteen hinnasta (ks. Valmisteen hinta).

Kun perusvoide toimitetaan reseptillä, valmisteen hinta lasketaan käyttäen lääkkeisiin sovellettavaa arvonlisäveroa.

Toimitettava määrä

Voit toimittaa perusvoiteita korvattuna pitkäaikaisen ihotaudin hoitoon kerralla enintään 4 500 g. Tämä on kolmen kuukauden enimmäismäärä. Se tarkoittaa samalla kerralla toimitettavien eri perusvoiteiden (ml. voidepesut) yhteenlaskettua kokonaismäärää. Enimmäismäärä pohjautuu atooppisen ekseeman Käypä hoito -suositukseen.

Jos asiakas käyttää perusvoidetta tai useita eri perusvoiteita edellä mainittua enemmän eli yli 50 grammaa vuorokaudessa, lääkäri voi kirjata reseptiin annostusohjeeseen isomman grammamääräisen vuorokausiannoksen. Voit tällöin antaa korvauksen annostusohjeen mukaan lasketusta perusvoidemäärästä. Käytä kolmen kuukauden kertoimena 90 vuorokautta, sillä perusvoiteisiin ei sovelleta 10 vuorokauden enimmäisylitystä.

Toimitusvälit

Perusvoiteiden toimitusväleissä noudatetaan yleisiä ostojen väliaikasääntöjä (ks. Ostojen väliaika). Toimitusväliseuranta toteutetaan huomioimalla saman perusvoiteen edellinen toimitus reseptikohtaisesti.

Laskennallisena vuorokausikulutuksena pidetään 50:tä grammaa, mitä voidaan hyödyntää myös apteekkijärjestelmien toimitusvälilaskureissa.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Tarkoituksenmukaiset pakkauskoot

Myös perusvoiteet toimitetaan taloudellisina pakkauskokoina. Jos asiakas tarvitsee perusvoidetta esimerkiksi työpaikalla tai päiväkodissa, voit toimittaa edullisten isojen pakkausten lisäksi pienimmän korvattavan pakkauksen, jos se on reseptin kokonaismäärä huomioiden mahdollista.

Apteekissa valmistettujen ei-lääkkeellisten voiteiden peruskorvaus

Apteekissa valmistettu voideseos, joka ei sisällä lääkeainetta, on peruskorvattava, kun

- voiteen voidaan katsoa vastaavan korvattavaa lääketehtaan valmistamaa perusvoidetta tai
- voiteen valmistuksessa on käytetty korvattavaa lääketehtaan valmistamaa perusvoidetta
- reseptissä on merkintä pitkäaikaisesta ihotaudista.

Lisäksi valmistettavan voiteen pakkauskoon on oltava vähintään 100 g.

Korvattavaa perusvoidetta sisältävä voideseos on korvattava myös silloin, kun seokseen on lisätty ei-lääkkeellistä ainetta (esim. mentolia). Jos perusvoiteeseen lisätään lääkeainetta, korvattavuus määräytyy lääkeaineen korvattavuuden perusteella (ks. Apteekissa valmistettujen reseptillä toimitettujen lääkkeiden peruskorvattavuus).

Korvausjärjestelmään kuuluvat, lääketehtaan valmistamat perusvoiteet voi hakea Kelan lääkehausta.

Epäselvissä tapauksissa

- varmista apteekissa valmistettujen perusvoiteiden korvattavuus apteekeille tarkoitetusta Kelan puhelinpalvelusta tai
- ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Kliiniset ravintovalmisteet

Kliinisestä ravintovalmisteesta voidaan maksaa korvaus, kun

- valmiste on ostettu reseptillä apteekista
- valmisteelle on vahvistettu korvattavuus ja
- asiakkaalla on vaadittu korvausnumero (ks. Näin haet korvausoikeutta (Henkilö-asiakkaat-osio)).

Korvaus on kliinisen ravintovalmisteen hinnasta

- 40 % (korvausnumero on 6-alkuinen) tai
- 65 % (korvausnumero on 5-alkuinen).

Korvattavat kliiniset ravintovalmisteet löydät Kelan lääkehausta. Voit hakea valmisteluettelon korvausluokan tai korvausnumeron perusteella.

Kun kliininen ravintovalmiste toimitetaan reseptillä, valmisteen hinta lasketaan käyttäen lääkkeisiin sovellettavaa arvonlisäveroa.

Jos asiakkaalla ei ole vielä Kelan myöntämää korvausnumeroa

Asiakas hakee korvausoikeutta Kelasta B-lääkärinlausunnolla. Jos asiakkaalle myönnetään korvausoikeus kliiniseen ravintovalmisteeseen, hän voi saada korvauksen jälkikäteen Kelasta. Asiakas hakee korvausta Kelasta lääkeostosta antamasi laskelman perusteella. Laskelma on asiakkaalle maksuton. Huomaathan, että vain reseptillä sairauden hoitoon ostetuista kliinisistä ravintovalmisteista voidaan maksaa asiakkaalle lääkekorvaus.

- Näin haet korvausoikeutta (Henkilöasiakkaat-osio)

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Toimitettava määrä

Noudata kliinisten ravintovalmisteiden kerralla korvattavassa lääkemäärässä yleisiä toimitettavan lääkemäärän sääntöjä (ks. Kerralla korvattava lääkemäärä).

Toimitusväli

Noudata kliinisten ravintovalmisteiden toimitusväleissä yleisiä ostojen väliaikasääntöjä (ks. Ostojen väliaika). Toimitusväliseuranta toteutetaan reseptikohtaisesti.

Tarkoituksenmukaiset pakkauskoot

Toimita myös kliiniset ravintovalmisteet taloudellisina pakkauskokoina.

Apteekissa valmistettujen kliinisten ravintovalmisteiden korvattavuus

Apteekissa valmistettu kliininen ravintovalmiste on korvattava, kun

- se on valmistettu korvattavasta kaupallisesta kliinisestä ravintovalmisteesta tai
- se on valmistettu kilotavarasta ja se vastaa korvattavaa kaupallista kliinistä ravintovalmistetta tai
- se on valmistettu kilotavarasta ja se sisältää korvattavassa kaupallisessa kliinisessä ravintovalmisteessa olevaa aminohappoa, joka on arginiini, isoleusiini, kreatiini, leusiini, lysiini, ornitiini, sitrulliini, treoniini tai tryptofaani.

Korvattavuuden laajuus

- Apteekin valmistama kliininen ravintovalmiste voi olla korvattava vain niissä sairauksissa, joissa
    - sen valmistuksessa käytettävä kaupallinen kliininen ravintovalmiste on korvattava.
    - kilotavarasta valmistettua kliinistä ravintovalmistetta vastaava kaupallinen kliininen ravintovalmiste on korvattava.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Apteekin kilotavarasta valmistama kliininen ravintovalmiste, joka sisältää arginiinia, isoleusiinia, kreatiinia, leusiinia, lysiinia, ornitiinia, sitrulliinia, treoniinia tai tryptofaania, on korvattava korvausoikeudella 503 ”Synnynnäiset aineenvaihdunnan häiriöt”.
- Jos Kela on antanut jonkin valmisteen korvattavuudesta erillisen ohjeen, toimitaan annetun ohjeen mukaisesti.

Korvattavan apteekissa valmistetun kliinisen ravintovalmisteen lääkemuodon, vahvuuden ja pakkauskoon ei tarvitse olla sama kuin kyseisen korvattavan kaupallisen kliinisen ravintovalmisteen, kun valmistetta käytetään saman korvattavan sairauden hoitoon.

Korvausjärjestelmään kuuluvat, lääketehtaan valmistamat kliiniset ravintovalmisteet löydät Kelan lääkehausta.

Epäselvissä tapauksissa

- varmista apteekissa valmistettujen kliinisten ravintovalmisteiden korvattavuus apteekeille tarkoitetusta Kelan puhelinpalvelusta tai
- ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta.

Vitamiinit ja hivenaineet

Korvattavat vitamiini- ja hivenainevalmisteet voivat olla

- apteekissa valmistettuja tai
- myyntiluvallisia tai
- erityisluvallisia.

Täältä voit tarkistaa, voitko antaa asiakkaalle korvauksen vitamiini- tai hivenainevalmisteesta:

- Peruskorvaus

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Peruskorvaus reseptimerkinnällä
- Peruskorvaus korvausnumerolla
- Erityiskorvaus
- Rajoitettu erityiskorvaus

Huomaa myös, että vitamiini- ja hivenainevalmisteiden korvaamista apteekin kautta on voitu rajoittaa.

Kun korvaamista apteekin kautta on rajoitettu

Vitamiini- ja hivenainevalmisteista, joiden korvaamista apteekin kautta on rajoitettu, asiakas voi hakea korvausta Kelasta apteekin antaman laskelman perusteella. Näissä tilanteissa Kelassa ratkaistaan, voiko asiakas saada valmisteesta korvauksen (ks. Valmisteet, joista asiakas saa korvauksen vain Kelasta).

Esimerkki: Foolihappo

Reseptillä asiakkaan sairauden hoitoon toimitetut apteekin valmistamat vitamiini- ja hivenainevalmisteet (esim. foolihappo) eivät ole suorakorvattavia apteekissa. Kun asiakas hakee Kelasta korvausta antamasi laskelman perusteella, Kela selvittää, onko asiakkaalla oikeus korvaukseen.

Erityislupavalmisteet

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus (Fimea) voi erityisistä sairaanhoidollisista syistä myöntää yksittäistapauksissa luvan luovuttaa kulutukseen sellaisen lääkevalmisteen, jolla ei ole Suomessa myyntilupaa. Kyseistä lupaa kutsutaan erityisluvaksi. Lääkevalmistetta, jonka toimittamiseen vaaditaan erityislupa, kutsutaan erityislupavalmisteeksi.

- Lisätietoja erityisluvista (fimea.fi)

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Lääkkeiden hintalautakunta (Hila) vahvistaa erityislupavalmisteen korvattavuuden ja kohtuullisen tukkuhinnan. Erityislupavalmisteiden korvattavuus vahvistetaan aina tietylle ajalle ja se päättyy ilman erillistä ilmoitusta, jos korvattavuudelle ei ole haettu jatkoa.

Kela ylläpitää luetteloa, joka sisältää korvattavat potilaskohtaiset ja määräaikaiset erityislupavalmisteet. Luettelosta voit tarkistaa valmisteen korvattavuuden ja korvattavan enimmäishinnan:

- Korvattavat erityisluvalla toimitettavat lääkkeet (pdf)

Korvattavuuden hakeminen

Asiakas tai apteekki voi hakea erityislupavalmisteen korvattavuuden ja kohtuullisen tukkuhinnan vahvistamista kirjallisesti Hilan hyväksymällä lomakkeella. Hila perii maksun hakemuksen käsittelystä.

- Lisätietoja Hilan verkkosivuilta (hila.fi)

Hila päättää hakemuksessa esitettyjen selvitysten perusteella, vahvistaako se lääkkeelle korvattavuuden ja kohtuullisen tukkuhinnan. Korvattavuus voidaan vahvistaa myös takautuvasti. Jos Hila vahvistaa valmisteen korvattavuuden takautuvasti, asiakas voi hakea Kelasta korvausta ei-korvattuna ostamastaan erityislupavalmisteesta.

Valmisteesta ei voida maksaa korvausta, jos sitä myydään vahvistetun tukkuhinnan perusteella laskettua hintaa korkeammalla hinnalla. Sama vaatimus on myös asiakkaan jälkikäteen tekemien hakemusten käsittelyssä.

Huomaathan, että Fimean ja Hilan perimät käsittelymaksut eivät ole korvaukseen oikeuttavia lääkekustannuksia.

Rajoitetusti korvattavat erityislupavalmisteet

Hila voi rajoittaa erityislupavalmisteen korvattavuutta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Kela toimeenpanee rajoituksen joko asiakkaalle myönnettävällä korvausnumerolla tai ilman korvausnumeroa.

- Katso ohje erityisluvallisen, rajoitetusti peruskorvattavan lidokaiinilääkelaastarin toimittamisesta korvattuna.

Myyntiluvalliset valmisteet

Korvattavuus

Myyntiluvan haltija (eli yleensä lääkeyritys) päättää, hakeeko se myyntiluvalliselle lääkevalmisteelle korvattavuutta ja kohtuullista tukkuhintaa lääkkeiden hintalautakunnasta (Hila). Jos myyntiluvallinen valmiste ei ole korvattava, voit tiedustella syytä myyntiluvan haltijalta tai Hilasta.

Hilan korvattavuuspäätös on aina määräaikainen, jos valmiste ei kuulu viitehintajärjestelmään. Määräaikainen korvattavuus päättyy ilman erillistä ilmoitusta, jos myyntiluvan haltija ei ole hakenut korvattavuudelle jatkoa.

Jos myyntiluvan haltija ilmoittaa Hilalle siirtävänsä lääkevalmisteen vapaasti hinnoiteltavaksi, valmiste ei ole enää korvattava.

Jos valmiste ei ole korvattava, se voi johtua seuraavista syistä:

- Myyntiluvan haltija ei ole hakenut valmisteelle korvattavuutta ja kohtuullista tukkuhintaa.
- Hila ei ole hyväksynyt valmisteelle myyntiluvan haltijan ehdottamaa korvattavuutta ja tukkuhintaa.
- Myyntiluvan haltija on siirtänyt valmisteen vapaaseen hinnoitteluun.
- Määräaikainen korvattavuus on päättynyt.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Fimean antamalla poikkeusluvalla toimitettavat valmisteet

Myyntiluvallisen valmisteen saatavuuskatkoksissa Fimea voi erityisistä syistä myöntää määräaikaisen poikkeusluvan ulkomaisilla pakkausmerkinnöillä varustettujen valmisteiden toimittamiseen.

Voit toimittaa poikkeusluvallisen valmisteen korvattuna apteekin valmistehinnaston mukaisena myyntiluvallisena pakkauksena edellyttäen, että poikkeusluvallisen valmisteen hinta ja korvattavuus ovat samat kuin myyntiluvallisella valmisteella.

Valmistekohtaiset ohjeet suorakorvaamisesta

Kela voi antaa erillisiä ohjeita valmisteiden suorakorvaamisesta. Kyseiset valmisteet löydät apteekkien valmistehinnastoista tai Kelan lääkehausta.

Kelan lääkehausta voit valita ”muita hakuvaihtoehtoja” -kohdasta haluamasi listauksen:

- Lääkkeet, joihin liittyy korvausehto tai ohje apteekille
- Lääkkeet, joiden lääkevaihtoa on rajoitettu poikkeavan käyttöaiheen vuoksi
- Epilepsialääkkeet, joiden lääkevaihtoa on rajoitettu.

Kun hinnoittelet näitä valmisteita korvattuna asiakkaalle, kiinnitä huomiota valmisteiden käyttötarkoitukseen (ks. Epilepsia ja Poikkeava viitehintaryhmä).

Botuliinitoksiinivalmisteet

Kela ei korvaa hammaslääkärin määräämiä botuliinitoksiinivalmisteita. Ennen kuin toimitat botuliinitoksiinivalmisteen korvattuna, tarkista lääkkeen määrääjä. Jos kyseessä on hammaslääkäri, toimita valmiste ei-korvattuna (ilman korvausta). Kela ei maksa asiakkaalle myöskään jälkikäteen korvausta hammaslääkärin määräämästä botuliinitoksiinivalmisteesta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Sildenafiilivalmisteet

Sildenafiili 20 mg -tablettivalmisteet ja 10 mg/ml -oraalisuspensiovalmisteet ovat korvattavia vain keuhkoverenpainetaudin hoidossa. Ennen kuin toimitat valmisteen korvattuna, tarkista reseptiin kirjattu käyttötarkoitus. Jos reseptissä ei ole käyttötarkoitusta, selvitä se lääkkeen määrääjältä tai toimita valmiste ei-korvattuna (ks. Asiakkaalle annettavat selvitykset).

Tadalafiilivalmisteet

Tadalafiilivalmisteet ovat korvattavia vain keuhkoverenpainetaudin hoidossa. Ennen kuin toimitat tadalafiilivalmisteen korvattuna, tarkista reseptiin kirjattu käyttötarkoitus. Jos reseptissä ei ole käyttötarkoitusta, selvitä se lääkkeen määrääjältä tai toimita valmiste ei-korvattuna (ks. Asiakkaalle annettavat selvitykset).

Erityisluvallinen lidokaiinilääkelaastari

Lääkkeiden hintalautakunta on vahvistanut lidokaiinia sisältävälle erityisluvalliselle lääkelaastarille rajoitetun peruskorvattavuuden neuropaattisen kivun hoitoon. Näin ollen erityisluvallinen lidokaiinilääkelaastari on peruskorvattavaa vain neuropaattisen kivun (hermokivun) hoidossa. Sanamuoto reseptissä voi olla myös esim. hermokipu, mutta pelkkä maininta kivusta ei riitä valmisteen korvaamiseen.

Ennen kuin toimitat lidokaiinilääkelaastarin korvattuna, tarkista valmisteen korvausluokka, korvattavuuden voimassaolo ja korvattava enimmäishinta Kelan ylläpitämästä luettelosta ’Korvattavat erityisluvalla toimitettavat lääkkeet’ (ks. Erityislupavalmisteet). Tarkista myös reseptiin kirjattu käyttötarkoitus. Jos reseptissä ei ole käyttötarkoitusta, selvitä se lääkkeen määrääjältä tai toimita valmiste ei-korvattuna (ks. Asiakkaalle annettavat selvitykset).

Valmisteet, joista asiakas saa korvauksen vain Kelasta

Seuraavissa tapauksissa et voi antaa asiakkaalle suorakorvausta apteekissa, mutta tietyissä tilanteissa asiakas voi saada korvauksen jälkikäteen Kelasta:

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Reseptillä asiakkaan sairauden hoitoon toimitetut apteekin valmistamat vitamiini- ja hivenainevalmisteet, esimerkiksi foolihappo.
- Rajoitetusti peruskorvattavat lääkevalmisteet, jotka asiakas on ostanut ennen korvausoikeuden myöntämistä.
- Erityiskorvattavat lääkevalmisteet sekä kliiniset ravintovalmisteet, jotka asiakas on ostanut ennen korvausoikeuden myöntämistä.
- Erityislupavalmisteet, joiden korvattavuuden lääkkeiden hintalautakunta (Hila) on vahvistanut voimaan takautuvasti.
- 43 vuotta täyttäneen asiakkaan hedelmöityshoidossa käytettävät lääkkeet.

Kun asiakas on ostanut valmisteen ei-korvattuna, anna asiakkaalle mukaan laskelma lääkeostoista, jotta asiakas voi hakea korvausta Kelasta. Laskelma on asiakkaalle maksuton. Asiakkaan korvaushakemus ratkaistaan Kelassa sairausvakuutuslain mukaisesti.

Ostot, joita ei korvata

On tilanteita, joissa lääkkeen, kliinisen ravintovalmisteen tai perusvoiteen kustannukset eivät kuulu Kelan korvattavaksi.

Kun olet epävarma, voiko suorakorvauksen antaa, toimita valmiste ilman korvausta ja ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta. Muista antaa asiakkaalle mukaan laskelma lääkeostosta. Laskelma on asiakkaalle maksuton.

Esimerkiksi alla olevissa tilanteissa et voi antaa korvausta.

Lainsäädännön perusteella maksutta toimitettavat valmisteet

Et voi antaa valmisteesta korvausta asiakkaalle, jos toimitat valmisteen maksutta ja laskutat kustannuksista jotain muuta maksajatahoa kuin Kelaa.

Lakeja, joiden perusteella asiakas voi saada lääkkeet maksutta ovat mm.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- liikennevakuutuslaki
- työtapaturma- ja ammattitautilaki
- sotilasvammalaki
- sotilastapaturmalaki
- tartuntatautilaki
- laki ja asetus terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa
- siviilipalveluslaki.

Kadonneet tai vialliset pakkaukset

Et voi antaa **uudesta pakkauksesta** korvausta asiakkaalle, jos aikaisemmin toimitettu valmiste on

- ollut viallinen (tuotevirhe)
- kadonnut, varastettu, säilytetty väärin tai rikkoontunut.

Annosteluväline

Annosteluväline on korvattava vain silloin, kun se sisältyy korvattavan valmisteen tehdaspakkaukseen.

Off label -merkintä reseptissä

Jos lääkkeen määrääjä on kirjannut reseptiin sanat ’Off label’, apteekki ei voi antaa suorakorvausta. Myöskään Kela ei maksa asiakkaalle korvausta tällaisessa tilanteessa.

Julkinen laitoshoito

Et voi antaa lääkekorvausta, jos asiakas on julkisessa laitoshoidossa (vuodeosasto, poliklinikka). Julkiseen laitoshoitoon sisältyvät lääkkeet eivät kuulu suorakorvausmenettelyyn, vaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin. Kyseisiä asiakasmaksuja ovat esimerkiksi hoitopäivä-, poliklinikka- tai terveyskeskusmaksut.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Henkilö on julkisessa laitoshoidossa, kun hän on esimerkiksi

- julkisen terveydenhuollon sairaalassa
- terveyskeskuksen vuodeosastolla
- hyvinvointialueen ylläpitämässä vanhainkodissa
- kotisairaalan hoidossa
- päihdehuollon laitoksessa
- hoitopaikalla, jonka hyvinvointialue on ostanut yksityiseltä palveluntuottajalta.

Lääkkeet kuuluvat julkisen terveydenhuollon yksikön kustannusvastuulle myös silloin, kun lääkehoito annetaan hyvinvointialueen järjestämän sairaanhoidon yhteydessä avovastaanotolla.

On myös tilanteita, joissa lääke annostellaan julkisessa terveydenhuollossa, mutta asiakas hankkii lääkkeen apteekin kautta ja saa lääkkeestä korvauksen. Näissä tilanteissa asiakas tarvitsee ulkopuolista apua lääkkeen annostelussa, sillä lääkkeen annostelu ei onnistu itsenäisesti. Jos annostelu liittyy toiseen hoitotapahtumaan tai vaatii lääkärin läsnäoloa, ei korvausta kuitenkaan voida antaa.

Kuinka apteekissa toimitaan

Tilanteissa, joissa rajanveto laitos- ja avohoidon välillä on vaikeaa, toimita osto ei-korvattuna, anna asiakkaalle laskelma lääkeostosta ja ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta. Laskelma on asiakkaalle maksuton.

Kun reseptin toimittamisen yhteydessä käy selvästi ilmi, että asiakas on julkisessa laitoshoidossa, kerro asiakkaalle, että hoidon aikana tarvittavat lääkkeet tulisi saada ilman erillistä maksua hoitoyksiköstä.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 1: Valmisteen antaminen ei vaadi lääkäriä

Asiakas tulee ostamaan apteekista Zoladex-valmistetta, joka laitetaan paikoilleen julkisessa terveydenhuollon yksikössä. Voit toimittaa valmisteen asiakkaalle korvattuna, koska valmisteen antaminen ei vaadi lääkärin toimenpidettä tai valvontaa.

Esimerkki 2: Osastolla annettavat lääkkeet sisältyvät terveydenhuollon palvelumaksuun

Omainen tulee ostamaan asiakkaan lääkkeitä, sillä asiakas on terveyskeskuksen osastolla hoidettavana. Omaisen kertoman mukaan asiakas on osastolla vielä viikon. Kyseisessä tilanteessa asiakkaan kuuluu saada hoidon aikana tarvitsemansa lääkkeet hoitoyksiköstä. Omainen voi ostaa asiakkaalle lääkkeitä kotiutumista varten valmiiksi ja voit antaa lääkkeistä korvauksen, jos suorakorvausehdot muilta osin täyttyvät.

Esimerkki 3: Sairaanhoitaja auttaa lääkkeen annostelussa

Asiakas sairastaa reumaa ja hänellä on käytössään pistosmuotoinen reumalääke. Asiakas tarvitsee julkisen terveydenhuollon apua lääkkeen annostelussa, sillä hän ei itse pysty pistämään reumalääkettä. Julkisessa terveydenhuollossa sairaanhoitaja pistää reumalääkkeen asiakkaalle. Voit toimittaa lääkkeen asiakkaalle korvattuna.

Esimerkki 4: Julkisessa terveydenhuollossa sairauden hoitoon asetettava Mirena-lääkevalmiste

Asiakas tulee ostamaan sairauden hoitoon määrätyn Mirena-valmisteen. Reseptiin on kirjoitettu, että Mirena asetetaan julkisessa terveydenhuollossa (terveyskeskuksessa tai sairaalassa). Hormonikierukka on avovastaanotolla annettava lääke. Et voi antaa valmisteesta korvausta, koska valmisteen kustannukset sisältyvät asiakkaalta perittävään asiakasmaksuun. Asiakkaalle ei saa aiheutua muita kustannuksia kuin asiakasmaksu.

Reseptin tarkistaminen

Muista tarkistaa reseptistä aina

- lääkkeen määrääjä ja mahdolliset rajoitukset tai katkot oikeudessa määrätä lääkkeitä

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- onko resepti sairauden hoitoon
- kuinka paljon lääkettä on määrätty
- mihin asti resepti on voimassa.

Edellä mainittujen kohtien täytyy olla asianmukaisesti kirjattu reseptiin, jotta asiakkaalle voidaan antaa lääkekorvaus.

Sairauden hoito

Lääkekorvauksen maksaminen edellyttää, että asiakas esittää tarpeellisen selvityksen sairaudesta. Tarpeellisena selvityksenä sairaudesta pidetään lääkkeen määrääjän reseptiin tekemää merkintää sairauden hoidosta.

Sairauden ehkäisyyn tai terveydentilan ylläpitämiseen käytettävistä valmisteista ei makseta korvausta.

Esimerkkejä valmisteista ja yleisistä kauppatavaroista, jotka eivät ole korvattavaa sairauden hoitoa:

- hoitotarvikkeet, esim. sidetarpeet
- apuvälineet ja annostelulaitteet, jotka eivät sisälly lääkepakkauksen hintaan
- rokotteet
- perinteiset kasvirohdosvalmisteet tai homeopaattiset valmisteet.

Lääkkeen määrääjä

Reseptin kirjoittajaan on kiinnitettävä huomiota, sillä lääkekorvausmenettely koskee lääkkeen määräämiseen oikeutetun terveydenhuollon ammattihenkilön kirjoittamia reseptejä. Kyseisiä ammattihenkilöitä ovat

- lääkäri

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- hammaslääkäri
- lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelija
- rajattuun tai määräaikaiseen lääkkeenmääräämiseen oikeutettu sairaanhoitaja.

Rajatun lääkkeenmääräämisen piirissä olevat lääkkeet, tautitilat ja lääkkeenmääräämisen rajaukset on määritelty lääkkeen määräämistä koskevassa asetuksessa.

Kela toimittaa palvelimelleen tiedot terveydenhuollon ammattihenkilörekisteriinsä sisältyvistä henkilöistä apteekkien noudettavaksi. Tiedot välitetään palvelimelle jokaisena Kelan työpäivänä klo 24.00 mennessä. Näin pystyt lääkkeen toimituksen yhteydessä varmistamaan, että resepti on lääkkeenmääräämiseen oikeutetun henkilön laatima.

Lääkkeenmääräämisoikeuden voimassaolo

Jos lääkkeen määrääjän lääkkeenmääräämisoikeutta on rajoitettu tai oikeus on tilapäisesti katkennut, on sinun huomioitava kyseinen muutos reseptiä tarkistaessasi. Kela voi maksaa korvauksia vain niistä lääkkeistä, joita koskevan reseptin laatimispäivänä lääkkeenmääräämisoikeus on ollut voimassa.

Esimerkki: Lääkkeenmääräämisoikeutta rajoitettu tilapäisesti

Apteekkijärjestelmä ilmoittaa, että lääkkeen määrääjä ei ole ollut oikeutettu PKV- ja huumausainelääkkeiden määräämiseen ajalla 1.1.–31.3.2026. Jos reseptillä on PKV- tai huumausainelääkettä ja lääke on määrätty 3.3.2026, et voi toimittaa lääkettä etkä antaa korvausta.

Edellä kuvattu tilanne ei muutu, vaikka asiakas olisi ostamassa lääkettä silloin, kun lääkärin oikeus määrätä PKV- ja huumausainelääkkeitä olisi jo palautunut voimaan.

Reseptin voimassaolo

Resepti on yleensä voimassa kaksi vuotta ja vain tietyissä tapauksissa vuoden. Reseptikeskus laskee lääkemääräyksen voimassaoloajan ja mitätöi vanhentuneet reseptit.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Huomioi kuitenkin, että biologisten lääkkeiden lääkemääräysten voimassaoloaika saattaa näkyä virheellisesti. 1.1.2023 alkaen määrättyjen biologisten lääkkeiden lääkemääräykset ovat voimassa vain vuoden määräämispäivästään.

Lääkkeen määrääjä voi myös rajoittaa reseptin voimassaoloaikaa lääkehoidon niin vaatiessa.

Tilanteet, joissa resepti on voimassa yhden vuoden

Resepti on voimassa enintään yhden vuoden määräämis- tai uudistamispäivämäärästä lukien, jos kyseessä on esimerkiksi

- PKV-lääke
- huumausainelääke
- biologinen lääke (biologinen alkuperäisvalmiste tai biosimilaari).
- potilaskohtainen erityisluvallinen lääke tai
- apteekissa valmistettava lääkeseos, joka sisältää PKV-lääkettä, huumausainelääkettä, biologista lääkettä tai erityislupavalmistetta.

Reseptin voimassaoloajasta poikkeaminen[1]

Voit toimittaa asiakkaalle keskeytymättömän lääkehoidon turvaavan lääkemäärän (enintään kuukauden hoitoa vastaavan määrän), kun **kaikki** seuraavat ehdot täyttyvät:

- reseptin vanhenemispäivästä on kulunut enintään 1 kuukausi
- reseptissä on jäljellä kyseistä lääkevalmistetta
- kyseessä on säännöllinen lääkitys

[1] Fimean määräys 2/2016 (finlex.fi)

- kyseessä ei ole PKV- tai huumausainelääke tai potilaskohtainen erityislupavalmiste tai edellä mainittuja lääkkeitä sisältävä apteekissa valmistettava lääkeseos.

Reseptikeskus laskee lääkemääräyksen voimassaoloajan joustoaikoineen, eikä lähtökohtaisesti anna sinun poiketa reseptin voimassaoloajasta, jos se ei ole sallittua.

Jos lääkkeen pienin markkinoilla oleva pakkauskoko vastaa yli kuukauden hoitoa eikä vaihtokelpoisista lääkevalmisteista löydy pienempää pakkauskokoa, voit toimittaa lääkepakkauksen jakamattomana. Reseptissä on kuitenkin myös tällöin oltava jäljellä toimitettavaa pakkausta vastaava lääkemäärä.

Esimerkki 1: Voimassaoloajasta voi poiketa

Pysyvään lääkitykseen tarkoitettu korvattava myyntiluvallinen lääke, joka ei ole PKV- tai huumausainelääke, on määrätty 21.5.2024. Resepti on voimassa 2 vuotta, koska lääkäri ei ole rajoittanut reseptin voimassaoloaikaa. Ajalla 22.5.2026–21.6.2026 voidaan toimittaa enintään kuukauden hoitoa vastaava lääkemäärä.

Esimerkki 2: Voimassaoloajasta ei voi poiketa

Kun PKV-resepti on kirjoitettu 1.3.2025, sillä voi toimittaa vielä 1.3.2026, jos lääkettä on vielä jäljellä. Reseptillä ei voi enää toimittaa 2.3.2026 alkaen.

Reseptin kokonaismäärä

Lääkkeen määrääjän on ensisijaisesti määriteltävä hoidossa tarvittava lääkemäärä ja merkittävä se reseptiin joko pakkauksina tai lääkkeen kokonaismääränä.[2] [3] [4] Reseptin voimassaoloaikana toimitettujen lääkkeiden kokonaismäärä ei saa ylittää määrättyä lääkkeen kokonaismäärää (ks. Reseptistä poikkeaminen).

[2] STM:n asetus 1088/2010 (finlex.fi)
[3] Kanta-lääkityslistan toimintamalli: 3.4.1.5 Määrätty määrä
[4] Fimean määräys 2/2016 (finlex.fi)

Resepti voidaan määrätä myös lääkehoidon kestoajalle. Tällöin asiakkaalla täytyy olla mahdollisuus nähdä selkeästi, kuinka paljon reseptissä on numeerisesti lääkkeitä jäljellä.

Ajalle kirjoitettu resepti

Kun lääke on määrätty lääkehoidon kestoajalle, huomioidaan seuraavat asiat:

1. Ensimmäisellä toimituskerralla lasketaan määrätty kokonaislääkemäärä reseptiin merkityn annostusohjeen perusteella.

    - Kokonaislääkemäärä sekä jäljelle jäävä lääkemäärä kirjataan reseptin tietoihin. Kirjauksen voi tehdä numeerisesti (esim. 200), laskukaavana (esim. 2 x 100) tai tekstimuodossa (esim. 4 fol + 5 ml).

2. Jos annostusohje muuttuu usein hoidollisista syistä, seurataan, että reseptin voimassaoloaikana toimitettu kokonaislääkemäärä ei ylitä hyväksytyssä valmisteyhteenvedossa tai muussa tunnetussa lähdeteoksessa annetun enimmäisannostuksen mukaisesti laskettua kokonaismäärää.

    - Poikkeustapauksissa korkeampi annostus voidaan hyväksyä, jos reseptissä on SIC-merkintä.

3. Jos hoidon kesto on tulkinnanvarainen, apteekin on selvitettävä asia lääkkeen määrääjältä ennen lääkkeen toimittamista.

Lue lisää: Kanta-lääkityslistan toimintamalli: 3.4.1.5 Määrätty määrä.

Kokonaislääkemäärän laskeminen

Reseptin kokonaislääkemäärää laskettaessa olennaista on, ettei reseptin voimassaoloaikana toimiteta lääkkeitä enempää kuin lääkkeenmääräjä on tarkoittanut.

Kun resepti on kirjoitettu ajalle, voidaan kokonaislääkemäärä laskea seuraavien kertoimien avulla:

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Resepti on kirjoitettu	**Kerroin kokonaislääkemäärän laskemiseksi**
viikon ajalle	7 vrk / 1 vk
kuukauden ajalle	30 vrk / 4 (-5) vk
3 kuukauden ajalle	90 vrk/13 vk
puolen vuoden ajalle	180 vrk / 26 vk
vuoden ajalle	365 vrk / 52 vk
2 vuoden ajalle	730 vrk / 104 vk

Reseptistä poikkeaminen

Poikkeaminen farmaseuttisella harkinnalla

Kun toimitat teollisesti valmistettua lääkevalmistetta, voit tietyin edellytyksin poiketa reseptistä määrätyn lääkkeen pakkauskoon, lääkemuodon, vahvuuden, annostusohjeen ja kauppanimen osalta. Reseptistä poikkeamisesta ohjeistaa Fimea (pdf, fimea.fi).

THL on julkaissut kansallisessa koodistopalvelimessa (kanta.fi) ”THL – Poikkeavan lääketoimituksen syy” -luokituksen. Luokitusta käytetään apteekkijärjestelmissä kuvaamaan apteekissa tehdyn, reseptistä poikkeavan toimituksen syytä. Kaikki koodistopalvelimesta löytyvät THL:n luokituksen mukaiset syyt eivät kuitenkaan ole vielä käytössä.

Kun poikkeat reseptistä, kirjaa Kelalle reseptin lisätietokenttään DP ja THL:n syykoodi alla olevan taulukon mukaisesti. Kun käytät syykoodia 99, kirjaa lisäksi aina poikkeaman syy reseptin lisätietokenttään Kelalle. Reseptin lisätietokenttään mahtuu 50 merkkiä. Lisätietokentän tiedot välittyvät samalla Reseptikeskukseen.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Kun poikkeat lääkkeen vahvuudesta, on tarve muuttaa myös lääkkeen annostusohjetta. Poikkeavaa annostusta koskeva ohje täytyy kirjata myös reseptin lisätietokenttään Kelalle.

1.1.2026 alkaen reseptistä poikettaessa käytetään seuraavia THL:n luokituksen mukaisia syykoodeja:

Syykoodi (eli tunniste)	Syykoodin selite	Määritelmä
1	Valtakunnallinen saatavuushäiriö	Poikkeavan lääketoimituksen syynä on valtakunnallinen saatavuushäiriö
2	Valmistetta ei ole saatavilla apteekin varastossa	Poikkeavan lääketoimituksen syynä on apteekin puutteellinen varastotilanne, ja asiakkaan lääkehoidon tarve on akuutti
4	Määrätty valmiste on poistunut markkinoilta	Poikkeavan lääketoimituksen syynä on se, että lääkemääräyksellä määrätty valmiste on poistunut markkinoilta.
99	Muu syy poikkeavalle lääketoimitukselle	Poikkeavan lääketoimituksen syynä on tämän luokituksen muihin luokkiin kuulumaton puutteellinen tai virheellinen tieto. **Huom. Syykoodin 99 käyttäminen vaatii erillistä perustelua tekstikenttään (eli reseptin lisätietokenttään)**.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki, kun poikkeat lääkkeen vahvuudesta

Poikkeat reseptistä valtakunnallisen saatavuushäiriön takia ja toimitat määrättyä miedompaa valmistetta. Kirjaat reseptin lisätietokenttään Kelalle: DP1 2tabl.x2

Lääkettä toimitettaessa reseptin kokonaislääkemäärästä voi poiketa rajoitetusti lääkelain ja Fimean ohjeistuksen mukaisesti. Kela korvaa kuitenkin kustannuksia enintään sairausvakuutuslain mukaisen kerralla korvattavan enimmäismäärän.

Reseptistä poikkeaminen koskee vain lääkelain mukaisia Fimean ohjauskirjeessä ohjeistettuja tilanteita (pdf, fimea.fi). Apteekkien sairausvakuutusohjeista eli sairausvakuutuslain mukaisista korvaamisen edellytyksistä ei voi poiketa poikkeusmenettelyssä, kuten esimerkiksi kerralla korvattavasta enimmäismäärästä, korvattavien lääkkeiden toimitusväleistä, lääkevaihtokoodien käytöstä jne.

Lue lisää virhemaksumenettelystä.

Poikkeaminen lääkkeen määrääjän luvalla

Jos lääkkeen määrääjä on antanut puhelimitse luvan poiketa reseptistä tai kirjannut luvan poikkeamiseen reseptin annostusohjeeseen tai viesti apteekille -kenttään, kyseessä ei tällöin ole lääkelain 57 f §:n mukainen farmaseuttiseen harkintaan pohjautuva poikkeaminen, jolloin käytettäisiin DP-merkintää.

Lääkkeen määrääjän puhelimitse antamien ohjeiden mukaan tehtävä poikkeaminen dokumentoidaan reseptiä toimitettaessa reseptin lisätietokenttään Kelalle: ”per.puh. luvan antajan nimi, pvm”. Huomaathan, että reseptin lisätietokenttään kirjattu per.puh. -merkintä tarkoittaa, että kyseistä luvan antajaa on konsultoitu juuri kyseisen asiakkaan reseptiin liittyen.

Jos lääkkeen määrääjä on kirjannut luvan poikkeamiseen reseptin ’Viesti apteekille’ -kenttään, kirjaa viestissä oleva lääkkeen määrääjän luvan sisältö reseptin lisätietokenttään Kelalle, esim. ”Viesti apteekille: luvan sisältö”. Sen sijaan annostusohjeeseen kirjatut

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

tiedot välittyvät Kelaan, joten niitä ei tarvitse erikseen kirjata reseptin lisätietokenttään Kelalle.

Käyttöaihe

Reseptissä ei aina ole käyttöaihetta tai merkitty käyttöaihe voi olla oirekuvaus. Peruskorvauksen antamiseksi sinun ei yleensä tarvitse huomioida reseptiin merkittyä käyttöaihetta tai selvittää puuttuvaa käyttöaihetta.

Seuraavissa SV-ohjeiden kohdissa on kerrottu tilanteet, joissa sinun on aina kiinnitettävä huomiota reseptissä olevaan käyttöaiheeseen korvausta antaessasi:

- Valmistekohtaiset ohjeet suorakorvaamisesta
- Erityiskorvaus
- Off label-merkintä reseptissä.

Esimerkki: Eturauhaslääke on määrätty naiselle vaihdevuosioireiden hoitoon

Reseptiin on tehty merkintä ”sairauden hoitoon”. Voit antaa lääkkeestä peruskorvauksen, kun Fimean määräykset ehdot täyttyvät[5].

Ulkomainen resepti

Voit toimittaa toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä kirjoitetulla reseptillä lääkkeen suorakorvattuna, jos seuraavat ehdot täyttyvät[6]:

- Lääke täyttää sairausvakuutuslain korvaamisen edellytykset.
- Lääke on EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä reseptiä antamaan oikeutetun terveydenhuollon ammattihenkilön määräämä.
- Suorakorvaustietojen kyselypalvelusta välittyy tieto, että asiakkaalla on oikeus

[5] Fimean määräys 2/2016 (finlex.fi)
[6] Fimean määräys 1/2020 (finlex.fi)

suorakorvaukseen.

- Kyseessä olevan valmisteen toimittamiseen ei liity sellaista erillistä ohjetta suorakorvaamisesta, joka estäisi korvauksen antamisen.
- Reseptin kirjausten perusteella on selvää, että kyseessä oleva lääke on määrätty sairauden hoitoon. Esimerkiksi hedelmöityshoito ei ole aina sairauden hoitoa. Epäselvissä tilanteissa ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta.

Tällä hetkellä sähköisten eurooppalaisten reseptien kohdalla suorakorvaus ei ole mahdollista teknisistä syistä.

Et voi antaa asiakkaalle korvausta, jos reseptillä on jo toimitettu lääkkeitä, mutta siitä ei ilmene edellisen erän toimittamispäivää tai toimitettua lääkemäärää. Tällöin voit ohjata asiakkaan hakemaan korvausta Kelasta.

Jos kyseessä on toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä laadittu resepti, käytä lääkkeenmääräämisen yksilöintitunnuksena tunnusta 999993. Lääkkeen määrääjän nimi kirjataan sille varattuun kenttään. Reseptin laatu kirjataan kuten kotimaisia reseptejä toimitettaessa.

Jos ostosta annetaan suorakorvaus, tai osto sisältyy asiakkaan alkuomavastuuseen, reseptistä otetaan kopio ja se toimitetaan Kelaan tai työpaikkakassaan.

Lääkevaihto ja valmisteen hinta

Lääkkeen ostajalla on aina halutessaan oikeus saada toimitushetkellä hänelle tosiasiallisesti halvin vaihtokelpoinen lääkevalmiste.

Tästä osiosta selviää mm.

- milloin lääkevaihdon voi tehdä
- mitä tarkoittaa viitehinta

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- miten valmisteen hinta määräytyy
- miten valmiste hinnoitellaan, jos lääkevaihtoa ei voi tehdä.

Lääkevaihto

Suorakorvausmenettelyn toteuttaminen edellyttää, että apteekki vaihtaa korvattavan lääkevalmisteen halvimpaan tai muuhun hintaputkessa olevaan valmisteeseen. Huomioi lääkevaihdossa myös pakkauskokojen väliset hintaerot.

Kun yhtään hintaputkessa olevaa valmistetta ei ole valtakunnallisesti saatavilla mistään lääketukkukaupasta, kyse on saatavuusongelmasta.

Kun toimitat reseptilääkettä, voit tarvittaessa tarkistaa vaihtokelpoiset lääkevalmisteet voimassa olevasta Fimean julkaisemasta vaihtokelpoisten lääkevalmisteiden luettelosta (fimea.fi).

Lääkevaihtoa ei saa tehdä, jos

- reseptissä on lääkkeen määrääjän vaihtokielto
- ostaja kieltää vaihdon
- valmisteen käyttöaiheena on epilepsia
- valmisteella on poikkeava käyttöaihe, joka on kirjattu reseptiin
- Fimean voimassa olevasta luettelosta ei löydy vaihtokelpoista lääkevalmistetta.

Biologisten lääkkeiden lääkevaihdon osalta katso ’Biologisen lääkkeen lääkevaihto’.

Kela ei korvaa virheellisin periaattein toimitettua lääkevalmistetta. Jos lääkevaihtoa ei olisi saanut tehdä, korvausta ei voida maksaa. Tietyissä tilanteissa voit kuitenkin tehdä reseptistä poikkeavan toimituksen. Apteekki arvioi toimitushetkellä DP-merkinnän ja THL:n tunnisteen eli syykoodin käyttämisen Fimean ohjauskirjeen mukaisesti (pdf, fimea.fi).

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Hintaneuvonta

Lääkkeen ostajalle on tarjottava hinnaltaan tosiasiallisesti edullisinta lääkevalmistetta.

Lisäksi lääkkeen ostajalle on annettava tietoa

- saatavilla olevien edullisimpien lääkevalmisteiden hinnoista
- valmisteen hinnasta ja korvattavuudesta
- toimitushetkellä asiakkaalle tosiasiallisesti halvimmasta valmisteesta
- korvauksen määrästä
- lääkevaihdosta
- viitehinnasta
- muista lääkevalmisteiden valintaan vaikuttavista seikoista (esim. jakouurre, valmisteen sisältämät apuaineet).

Esimerkki: Sama vaikuttava aine, useita lääkevaihtoryhmiä

Lääkäri on määrännyt asiakkaalle omepratsolia 20 mg sisältävän valmisteen (valmiste 1). Apteekkijärjestelmä ei anna lääkärin kirjoittamalle valmisteelle vaihtokelpoiseksi valmisteeksi sitä omepratsoli 20 mg -valmistetta (valmiste 2), jota löytyisi apteekin varastosta. Tarkistat valmisteiden vaihtokelpoisuuden Fimean vaihtokelpoisten lääkevalmisteiden luettelosta. Huomaat, että luettelossa valmiste 1 ja valmiste 2 ovat eri lääkevaihtoryhmässä. Et siis voi vaihtaa valmisteita toisiinsa.

Omepratsoli 20 mg -valmisteille on muodostettu kaksi eri lääkevaihtoryhmää, koska molemmissa ryhmissä valmisteiden biologinen samanarvoisuus on osoitettu eri vertailuvalmisteeseen nähden. Vastaavia tilanteita on myös muilla lääkeaineilla.

Biologisen lääkkeen lääkevaihto

Kelan lääkehausta voit tarkistaa, onko lääkevalmiste biologinen lääke.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Biologisten lääkkeiden lääkevaihto on laajentunut 1.4.2024 biologisten alkuperäisvalmisteiden ja biosimilaarien sekä kahden eri biosimilaarin välille. Aiemmin biologisten lääkkeiden lääkevaihto on koskenut vain suoratuonti-, rinnakkaistuonti- ja rinnakkaisjakeluvalmisteita.

Lääketietokannassa ja apteekkien lääkehinnastoissa on lääkevaihdon laajenemista tukeva suorakorvauskoodi ’Oikeus käyttää samaa biologista lääkettä (sama kauppanimi) 6 kk ajan’. Suorakorvauskoodi mahdollistaa uuden lääkevaihtokoodin käytön.

Biologisten lääkkeiden lääkevaihdossa noudatetaan yleisiä lääkevaihdon periaatteita. Biologisten lääkevalmisteiden lääkevaihto poikkeaa kuitenkin muusta lääkevaihdosta siten, että

- **18 vuotta täyttäneellä asiakkaalla** on oikeus käyttää samaa biologista lääkettä 6 kuukauden ajan.
    - Vaihda lääke samannimiseen hintaputkessa olevaan valmisteeseen jokaisella toimituskerralla. Jos vaihtokelpoisissa samannimisissä valmisteissa on vain hintaputken ylärajaa kalliimpia valmisteita, toimita näistä edullisin. Lue lisää kohdasta ’Vaihtokiellon syyt’, ’Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk’. Jos lääkkeen määrääjä tai asiakas kieltää lääkevaihdon, toimita reseptillä määrätty valmiste.

- **alle 18-vuotiaan asiakkaan** kohdalla lääkevaihtoa ei saa tehdä alkuperäisen biologisen lääkkeen ja biosimilaarien välillä eikä myöskään kahden eri biosimilaarin välillä.
    - Jos kuitenkin lääkärin määräämälle valmisteelle on hintaputkessa vaihtokelpoinen samanniminen valmiste, toimita se. Jos vaihtokelpoisissa samannimisissä valmisteissa on vain hintaputken ylärajaa kalliimpia valmisteita, toimita näistä edullisin. Lue lisää kohdasta ’Vaihtokiellon syyt’, ’Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk’. Jos lääkkeen määrääjä tai asiakas kieltää lääkevaihdon, toimita reseptillä määrätty valmiste.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

6 kuukauden ajanjakson laskusääntö

6 kuukauden ajanjakso lasketaan saman biologisen lääkkeen toimituspäivien avulla. Asiakkaalle toimitettuja lääkemääriä ei tarvitse huomioida 6 kuukauden ajanjaksoa laskettaessa. Apteekki voi biologista lääkettä toimittaessaan asiakkaalta lupaa kysymättä tarkastella aikaisempien reseptien toimitusmerkintöjä sen selvittämiseksi, onko 18 vuotta täyttänyt asiakas käyttänyt samaa lääkettä yli 6 kuukauden ajan.

Esimerkki 1: 6 kuukauden ajanjakso ei ole ylittynyt

Biologisen lääkkeen X ensimmäinen toimitus on **28.8.2025**, toinen toimitus 30.11.2025 ja 18 vuotta täyttänyt asiakas tulee apteekkiin hakemaan seuraavan erän **28.2.2026**. Tällöin 6 kuukautta ei ole ylittynyt. Voit toimittaa asiakkaalle samannimistä valmistetta Kelan korvaaman enimmäislääkemäärän.

Esimerkki 2: 6 kuukauden ajanjakso on ylittynyt

Biologisen lääkkeen X ensimmäinen toimitus on **31.8.2025**, toinen toimitus 2.12.2025 ja 18 vuotta täyttänyt asiakas tulee apteekkiin hakemaan seuraavan erän **1.3.2026**. Tällöin 6 kuukautta on ylittynyt ja tulkitaan, että asiakas on jo käyttänyt 6 kuukautta samaa valmistetta.

Esimerkki 3: 6 kuukauden ajanjakson laskeminen, kun biologinen lääke tulee vaihtokelpoiseksi

Biologisen lääkkeen X lääkehoidon aloittava ensimmäinen toimitus on ollut **2.10.2025** ja toinen toimitus 31.12.2025. Biologinen lääke X tulee vaihtokelpoiseksi 1.4.2026, jolloin lääkevaihto alkuperäisen biologisen lääkkeen ja biosimilaarin välillä on mahdollinen. 18 vuotta täyttänyt asiakas tulee apteekkiin hakemaan seuraavan erän **3.4.2026**. Asiakas on käyttänyt biologista lääkettä X yhtäjaksoisesti 2.10.2025 alkaen, joten 6 kuukauden ajanjakso on ylittynyt 3.4.2026.

Esimerkki 4: 6 kuukauden ajanjakson laskeminen, kun asiakas täyttää 18 vuotta

Asiakas on täyttänyt 18 vuotta **5.6.2025**. Hän tulee apteekkiin **15.7.2025** hakemaan biologista lääkettä X. Oston yhteydessä tarkistetaan biologisen lääkkeen X edelliset toimitukset,

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

joita on kaksi ja ne on tehty **14.1.2025** ja 14.4.2025. Asiakas on käyttänyt biologista lääkettä X yhtäjaksoisesti 14.1.2025 alkaen, joten 6 kuukauden ajanjakso on ylittynyt 15.7.2025.

Esimerkki 5: 6 kuukauden ajanjaksoa edeltävän toimituksen huomioiminen

Asiakas on apteekissa ostamassa biologista lääkettä 10.8.2026. Samaa biologista lääkettä (sama kauppanimi) on toimitettu asiakkaalle edeltävästi: 11.7.2026, 16.5.2026, 10.4.2026, 11.3.2026, 10.2.2026 ja 29.12.2025.

Apteekissa asiointipäivästä (10.8.2026) katsottuna 6 kuukautta taaksepäin on 10.2.2026, ja asiakas onkin ostanut lääkettä juuri tuolloin 10.2.2026. Jos asiakas olisi ostanut lääkettä ensimmäistä kertaa 10.2.2026, asiakkaalle voitaisiin 10.8.2026 toimittaa korvattuna samaa lääkettä ja käyttää lääkevaihtokoodia ’Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk’. Kyseinen 10.2.2026 osto ei kuitenkaan ole lääkkeen ensimmäinen osto, vaan asiakas on ostanut samaa biologista lääkettä jo tätä aiemmin. Ostoja on siis tarkasteltava ostopäivää edeltävältä 6 kuukaudelta sekä yksi osto ennen kyseessä olevaa 6 kuukauden ajanjaksoa. Tällöin huomataan, että asiakas on ostanut samaa lääkettä jo 29.12.2025. Näin ollen asiakas on käyttänyt samaa lääkettä yli 6 kuukauden ajan, eikä apteekissa voida käyttää lääkevaihtokoodia ’Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk’.

Esimerkki 6: 6 kuukauden ajanjaksoa edeltävää toimitusta ei huomioida

Asiakas on apteekissa ostamassa biologista lääkettä 10.8.2026. Samaa biologista lääkettä (sama kauppanimi) on toimitettu asiakkaalle edeltävästi: 11.7.2026, 16.5.2026, 10.4.2026, 11.3.2026, 15.2.2026 ja 9.8.2025.

Ostoja tarkastellaan ostopäivää edeltävältä 6 kuukaudelta sekä yksi osto ennen kyseessä olevaa 6 kuukauden ajanjaksoa. Apteekissa asiointipäivästä (10.8.2026) katsottuna 6 kuukautta taaksepäin on 10.2.2026. Asiakas on ostanut samaa lääkettä tätä aiemmin, 9.8.2025. Tästä toimituksesta on kuitenkin kulunut yli 12 kuukautta, joten tätä toimitusta ei huomioida. Asiakkaalle voidaan 10.8.2026 toimittaa korvattuna samaa lääkettä ja käyttää lääkevaihtokoodia lääkevaihtokoodi ’Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk’.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Huom: Jos asiakas olisikin ostamassa biologista lääkettä 9.8.2026 eli 6 kuukauden jaksoa edeltävä toimitus olisi tehty tasan 12 kuukautta aiemmin (9.8.2025), tulkitaan, että asiakas on käyttänyt samaa lääkettä yli 6 kuukauden ajan, eikä apteekissa voida käyttää lääkevaihtokoodia ’Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk’.

Samaa biologista lääkettä ei ole saatavilla

Kun 18 vuotta täyttänyt asiakas on käyttänyt samaa biologista lääkettä alle 6 kuukauden ajan, mutta **samannimistä valmistetta** ei ole saatavana valtakunnallisesti mistään tukkukaupan toimipisteestä, toimita hintaputkessa oleva muu vaihtokelpoinen valmiste.

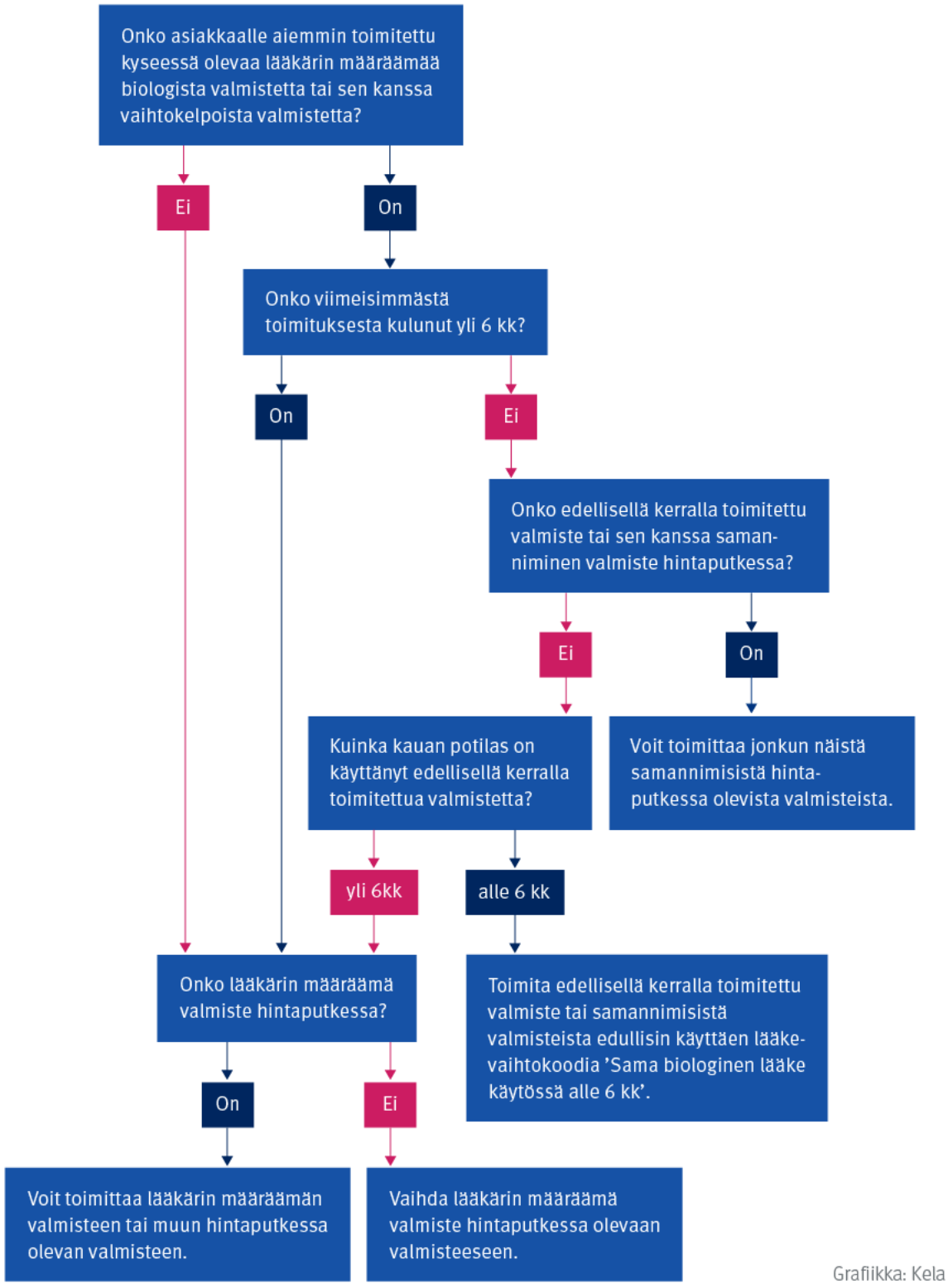
Jos hintaputkessa ei ole mitään vaihtokelpoisia valmisteita saatavilla, katso SV-ohjeiden kohta ’Lääkevaihto ja saatavuusongelma’.

Alaikäiselle määrätyn biologisen lääkkeen voi vaihtaa ainoastaan samannimiseen vaihtokelpoiseen valmisteeseen.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Kuva biologisten lääkkeiden lääkevaihdon periaatteista täysi-ikäisillä henkilöillä

Lääkemääräys määrätty 1.1.2023 tai sen jälkeen

Grafiikka: Kela

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Epilepsia

Epilepsialääkkeen (ATC-luokka N03) reseptistä täytyy aina löytyä merkintä[7]

- lääkkeen käyttötarkoituksesta tai
- lääkkeen määrääjän vaihtokielto.

Epilepsialääkkeen lääkevaihto

Epilepsialääkkeet kuuluvat lääkevaihtoon, mutta ne eivät ole vaihtokelpoisia epilepsian hoidossa.

Jos kyseessä on kuitenkin epilepsialääkkeen alkuperäisvalmiste, rinnakkaistuontivalmiste tai rinnakkaisjakeluvalmiste, vaihda lääke näistä edullisimpaan, ellei lääkkeen määrääjä ole kieltänyt lääkevaihtoa.

Epilepsialääkkeillä on Lääketietokannassa ja apteekkien lääkehinnastoissa vaihtokiellon osoittava suorakorvauskoodi. Myös Kelan lääkehaussa näet, onko toimittamallasi lääkkeellä vaihtokielto epilepsian hoidossa.

Esimerkki: Käyttötarkoitus muu kuin epilepsia

Reseptiin on merkitty epilepsialääkkeelle käyttötarkoitukseksi kaksisuuntainen mielialahäiriö. Voit vaihtaa lääkkeen rinnakkaisvalmisteisiin.

Epilepsialääkkeen reseptistä puuttuu käyttötarkoitus tai lääkkeen määrääjän vaihtokielto

Ota yhteyttä lääkäriin. Lääkäri lisää käyttötarkoituksen tai vaihtokiellon reseptiin. Lääkärin pyynnöstä voit tarvittaessa lisätä tiedon sähköiseen reseptiin.

Jos lääkäriä ei tavoiteta ja potilas tarvitsee lääkkeen heti, et saa vaihtaa lääkettä. Kelalle

[7] STM:n asetus 1088/2010 (finlex.fi)

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

merkitään ostokertaan lisätieto ”lääkäriä ei tavoitettu”. Resepti lähetetään uudistettavaksi ja terveydenhuollolle merkitään tieto lääkkeen määräämisasetuksen vaatimuksista (puuttuva käyttötarkoitus tai lääkkeen määrääjän vaihtokielto).

Katso vaihtokiellon syyt: Epilepsia.

Inhaloitavan lääkkeen lääkevaihto

Vaihtokelpoiset inhaloitavat lääkevalmisteet ovat samassa viitehintaryhmässä riippumatta siitä, onko kyseessä

- aloituspakkaus, joka sisältää antolaitteen tai suojakotelon vai
- käyttöpakkaus, jossa ei ole antolaitetta tai suojakoteloa.

Fimean ohjauskirjeen (pdf, fimea.fi) mukaan apteekin täytyy varmistaa, että lääkkeen käyttäjällä on sopiva antolaite lääkkeen annostelua varten.

Lääketietokannassa ja apteekkien lääkehinnastoissa on lääkevaihtoa tukeva suorakorvauskoodi ’Varmista antolaitteen ja käyttöpakkauksen yhteensopivuus lääkettä vaihdettaessa’.

Jos olet epävarma, onko lääkkeen käyttäjä saanut jo aiemmin oikean antolaitteen tai onko antolaitteella vielä käyttöaikaa jäljellä, voit toimittaa asiakkaalle lääkevaihdon yhteydessä antolaitteen sisältävän pakkauksen.

Antolaitteen sisältävää viitehintaista pakkausta ei ole saatavilla

Jos valtakunnallisesti ei ole saatavilla yhtään viitehintaista tai sitä edullisempaa antolaitteen sisältävää pakkausta, noudatetaan SV-ohjeiden saatavuusongelmasta annettua ohjeistusta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Ikäluokalle sopivaa viitehintaista valmistetta ei ole saatavilla

Jos saatavilla ei ole yhtään viitehintaista tai sitä edullisempaa valmistetta, joka olisi hyväksytty käytettäväksi käyttäjän ikäluokassa, noudata SV-ohjeiden saatavuusongelmasta annettua ohjeistusta.

Edellä kuvatussa tilanteessa ilmoita reseptin lisätiedoissa Kelalle syy, miksi saatavuusongelmakoodia on käytetty.

Esimerkki tilanteesta, jossa viitehintainen valmiste ei sovi ikäluokalle

12-vuotiaalle asiakkaalle on määrätty valmiste A, joka on viitehintaa kalliimpi. Viitehinnassa on ainoastaan valmiste B, mutta se on hyväksytty käytettäväksi vain 18 vuotta täyttäneille. Edullisin asiakkaalle soveltuva valmiste on valmiste A, joka on hyväksytty käytettäväksi myös 12-vuotiaille. Asiakkaalle toimitetaan valmiste A käyttäen saatavuusongelmakoodia. Kelalle ilmoitetaan reseptin lisätiedoissa esim. ”Edullisin alle 18-v. soveltuva”.

Valmisteen hinta

Lääkkeen, kliinisen ravintovalmisteen sekä perusvoiteen hinta lasketaan valmisteen tukkuhinnasta lääketaksa-asetuksen mukaan[8]. Lääketaksan mukaan laskettuun hintaan lisätään vielä arvonlisävero ja toimituseräkohtainen toimitusmaksu.

Korvaus voidaan maksaa hinnasta, joka perustuu enintään lääkkeiden hintalautakunnan vahvistamaan kohtuulliseen tukkuhintaan.

Toimitusmaksu

Reseptillä toimitettavan lääkkeen, perusvoiteen ja kliinisen ravintovalmisteen hintaan lisätään apteekissa toimitusmaksu, joka on

[8] Valtioneuvoston asetus lääketaksasta 713/2013

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- 2,46 € (sis. 13,5 % alv)

Toimitusmaksu on toimituseräkohtainen. Jos apteekki toimittaa kerralla samalta reseptiltä useampia pakkauksia samaa valmistetta, toimitusmaksu peritään vain kerran. Annosjakeluostoissa toimitusmaksu on viikkokohtainen. Jos valmiste on korvattava, asiakas saa korvauksen myös toimitusmaksusta.

Lääkepakkauksen jakaminen

Jos joudut jakamaan lääkepakkauksen apteekissa, laske jaetun pakkauksen hinta kokonaisen pakkauksen arvonlisäverollisesta vähittäishinnasta saamasi yksikköhinnan perusteella. Jos jaat viitehintaryhmään kuuluvan lääkepakkauksen, jonka hinta ylittää viitehinnan, laske korvaus yksikkökohtaisen viitehinnan perusteella (ks. esimerkki).

Jos lääkevaihtoa viitehintaiseen valmisteeseen ei voi tehdä lääkärin reseptiin tekemän merkinnän perusteella, laske korvaus valmisteen hinnasta.

Lääkkeen määrääjä voi erityisistä hoidollisista syistä määrätä vakiopakkauksesta poikkeavan lääkemäärän, jolloin joudut jakamaan korvattavan lääkepakkauksen. Tässä tapauksessa lääkkeen hintaan lisätyt tarpeelliset ja kohtuulliset pakkausmateriaalikustannukset ovat korvattavia. Apteekin on valittava tarkoituksenmukaiset ja taloudelliset pakkausmateriaalit.

Esimerkki, kun jaettu pakkaus kuuluu viitehintaryhmään

Jaat asiakkaalle 5 tablettia 10 tabletin pakkauksesta, jonka viitehinta on 100 euroa. Yksikkökohtainen viitehinta on 10 euroa/tabletti, joten 5 tabletin korvausperusteena on 50 euron viitehinta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Alennukset

Lääketaksa-asetuksessa säädetään tilanteista, joissa apteekin on annettava asiakkaalle 10 prosentin alennus lääkeostosta (”veteraanialennus”).[9] Lisäksi apteekki voi antaa alennusta itsehoitolääkkeistä.

Kun apteekki on antanut alennuksen reseptillä toimitetusta korvattavasta lääkkeestä tai itsehoitolääkkeestä, korvaus lasketaan

- alennetusta hinnasta tai
- viitehinnasta, jos alennettu hinta on korkeampi kuin viitehinta.

Viitehinta

Viitehinta perustuu myyntiluvan haltijoiden tekemiin hintailmoituksiin. Se lasketaan viitehintaryhmän edullisimman lääkevalmisteen arvonlisäverollisesta **vähittäishinnasta lisäämällä siihen 0,50 €**.

Osa korvattavista vaihtokelpoisista lääkkeistä kuuluu viitehintajärjestelmään. Viitehintajärjestelmässä korvauksen määrä lasketaan yleensä enintään viitehinnan perusteella.

- **Kun valmisteen hinta on pienempi tai samansuuruinen kuin viitehinta**, korvaus lasketaan valmisteen hinnasta.
- **Kun valmisteen hinta on viitehintaa suurempi**, täytyy apteekin vaihtaa valmiste viitehintaiseen tai sitä edullisempaan valmisteeseen. Jos lääkevaihtoa ei voida tehdä, vaihtokiellon syy vaikuttaa siihen, lasketaanko korvaus valmisteen hinnasta vai viitehinnasta.

Kun korvattava valmiste ei kuulu viitehintajärjestelmään, korvaus lasketaan valmisteen hinnasta.

[9] Valtioneuvoston asetus lääketaksasta 713/2013

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Vaihtokiellon syyt

Alla on luetteloitu tilanteet, joissa vaihtokieltoa saa käyttää. Tilanteissa käytettävät koodit ja niiden nimet voivat vaihdella eri apteekkijärjestelmissä. Kela voi antaa tarkempia ohjeita koodien poikkeavasta käytöstä.

Ostajan vaihtokielto

Et saa vaihtaa lääkettä. Korvaus lasketaan viitehinnasta ja mahdollinen viitehinnan ylittävä osuus jää asiakkaan maksettavaksi. Viitehinnan ylittävä osuus ei tällöin kerrytä alkuomavastuuta eikä vuosiomavastuuta.

Lääkkeen määrääjän vaihtokielto

Et saa vaihtaa lääkettä. Vaihtoa ei saa myöskään tehdä mahdollisiin suoratuonti-, rinnakkaistuonti- ja rinnakkaisjakeluvalmisteisiin. Korvaus lasketaan valmisteen hinnasta, vaikka se olisi viitehintaa korkeampi.

Epilepsia

Et saa vaihtaa lääkettä rinnakkaisvalmisteisiin, kun käyttöaiheena on epilepsia. Kun lääkäri on kirjannut lääkkeen käyttöaiheeksi epilepsian, korvaus lasketaan valmisteen hinnasta, vaikka se olisi viitehintaa korkeampi (ks. Epilepsia).

Poikkeava viitehintaryhmä

Et saa vaihtaa alkuperäisvalmistetta, rinnakkaistuontivalmistetta tai rinnakkaisjakeluvalmistetta rinnakkaisvalmisteisiin, jos lääkäri on merkinnyt reseptiin käyttötarkoitukseksi lääkkeen poikkeavan käyttöaiheen. Korvaus lasketaan valmisteen hinnasta, vaikka se olisi viitehintaa korkeampi.

Saatavuusongelma

Saatavuusongelmassa valmistetta ei ole saatavana valtakunnallisesti mistään tukkukaupan toimipisteestä.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Voit toimittaa asiakkaalle edullisimman saatavilla olevan vaihtokelpoisen valmisteen. Korvaus lasketaan valmisteen hinnasta, vaikka se olisi viitehintaa korkeampi.

Jos yhtään hintaputkessa olevaa valmistetta ei ole saatavilla, voit toimittaa asiakkaalle edullisimman saatavilla olevan valmisteen. Korvaus lasketaan valmisteen hinnasta.

Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk

18 vuotta täyttäneellä asiakkaalla on oikeus käyttää samaa biologista lääkettä 6 kuukauden ajan. Samalla biologisella lääkkeellä tarkoitetaan keskenään vaihtokelpoisia valmisteita, joilla on sama kauppanimi. Vaihda lääke samannimiseen hintaputkessa olevaan valmisteeseen.

Jos vaihtokelpoisissa samannimisissä valmisteissa on vain hintaputken ylärajaa kalliimpia valmisteita, toimita näistä edullisin. Korvaus lasketaan valmisteen hinnasta, vaikka se olisi viitehintaa korkeampi.

Lisäksi vaihtokoodia ’Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk’ käytetään, kun **alle 18-vuotiaalle henkilölle** toimitetaan hintaputken ylärajaa kalliimpi valmiste, koska hintaputkessa ei ole määrätyn valmisteen kanssa samannimistä vaihtokelpoista valmistetta. Korvaus lasketaan valmisteen hinnasta, vaikka se olisi viitehintaa korkeampi. Kyseiseen tilanteeseen ei ole olemassa erillistä vaihtokoodia, jonka vuoksi käytetään vaihtokoodia ’Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk’, vaikka tilanteessa ei seuratakaan 6 kuukauden jakson kulumista.

Esimerkki 1: vaihtokoodin ’Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk’ käyttötilanne 1

Lääkäri on määrännyt asiakkaalle biologisen lääkkeen A. Edellisellä kerralla 4 viikkoa aiemmin asiakkaalle on toimitettu vaihtokelpoinen biologinen lääke C, joka on tällä kerralla viitehintaa kalliimpi. Biologista lääkettä C on toimitettu asiakkaalle vain kerran eli sitä on käytetty alle 6 kuukautta. Toimitushetkellä lääkevaihtoryhmässä ei ole biologisen lääkkeen C kanssa täysin samannimisiä valmisteita (eli suoratuonti-, rinnakkaistuonti –

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

tai rinnakkaisjakeluvalmisteita). Toimita asiakkaalle biologista lääkettä C ja käytä lääkevaihtokoodia ’Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk’. Tällöin asiakas saa korvauksen valmisteen koko hinnasta.

Esimerkki 2: vaihtokoodin ‘Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk’ käyttötilanne 2

Lääkäri on määrännyt asiakkaalle biologisen lääkkeen A. Edellisellä kerralla 4 viikkoa aiemmin asiakkaalle on toimitettu vaihtokelpoinen biologinen lääke C, joka on tällä kerralla viitehintaa kalliimpi. Biologista lääkettä C on toimitettu asiakkaalle vain kerran eli sitä on käytetty alle 6 kuukautta. Toimitushetkellä lääkevaihtoryhmässä on biologisen lääkkeen C kanssa täysin samannimisiä valmisteita (eli suoratuonti-, rinnakkaistuonti– tai rinnakkaisjakeluvalmisteita). Jos valmisteelle on hintaputkessa vaihtokelpoinen samanniminen valmiste, toimita se. Jos vaihtokelpoisissa samannimisissä valmisteissa on vain hintaputken ylärajaa kalliimpia valmisteita, toimita näistä edullisin ja käytä lääkevaihtokoodia ’Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk’. Tällöin asiakas saa korvauksen valmisteen koko hinnasta. Jos asiakas kieltää lääkevaihdon, hänelle toimitetaan lääkärin määräämä valmiste A. Asiakas maksaa viitehinnan ylittävän osuuden.

Viitehintaryhmä

Lääkkeiden hintalautakunta (Hila) muodostaa viitehintaryhmän korvattavista, keskenään vaihtokelpoisista, myyntiluvallisista lääkevalmisteista. Viitehintaryhmään sisältyy vähintään kaksi kaupan olevaa korvattavaa lääkevalmistetta, joista vähintään toinen on rinnakkaisvalmiste, rinnakkaistuontivalmiste tai rinnakkaisjakeluvalmiste.

Hila vahvistaa viitehintaryhmät, niille asetettavat viitehinnat ja ryhmiin sisällytettävät valmisteet vuosineljänneksittäin. Kukin vuosineljännes muodostaa viitehintakauden.

Myyntiluvan haltijan on ilmoitettava hintailmoitusmenettelyyn kuuluvan lääkevalmisteen tukkuhinta Hilalle neljännesvuosittain. Jos myyntiluvan haltija ei tee hintailmoitusta säädetyssä määräajassa, lääkevalmisteen korvattavuus päättyy seuraavan viitehintakauden alkaessa.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Lisätietoja viitehintajärjestelmästä (hila.fi)

Viitehintaryhmää ei muodostu

Jos vaihtokelpoisille valmisteille ei muodostu viitehintaryhmää, valmisteet kuuluvat vain lääkevaihtoon ja niille muodostuu hintaputki.

Poikkeava viitehintaryhmä

Poikkeavaan viitehintaryhmään kuuluvat valmisteet löytyvät Kelan lääkehausta. Valitse lääkehaun aloitussivulta Muita hakuvaihtoehtoja -valikosta ”Lääkkeet, joiden lääkevaihtoa on rajoitettu poikkeavan käyttöaiheen vuoksi”. Hakutuloksissa näkyvät valmisteet, joille myyntilupaviranomainen on hyväksynyt rinnakkaisvalmisteista merkittävästi poikkeavan käyttöaiheen ja joiden lääkevaihtoa on rajoitettu valmisteen nimen alla mainitussa käyttöaiheessa. Muut samaan poikkeavaan viitehintaryhmään kuuluvat valmisteet saat näkyviin valitsemalla vaihtoehdon "vastaavat valmisteet".

Jos poikkeavaan viitehintaryhmään kuuluva alkuperäis-, rinnakkaistuonti- tai rinnakkaisjakeluvalmiste on määrätty poikkeavaan käyttöaiheeseen, lääkevaihtoa ei tehdä rinnakkaisvalmisteisiin ja asiakas saa korvauksen toimitetun valmisteen hinnasta. Muut samaan poikkeavaan viitehintaryhmään kuuluvat valmisteet (rinnakkaisvalmisteet) toimitetaan ja korvataan lääkevaihdon yleisiä periaatteita noudattaen käyttöaiheesta riippumatta.

Poikkeavaan viitehintaryhmään kuuluvilla alkuperäis-, rinnakkaistuonti- ja rinnakkaisjakeluvalmisteilla on Lääketietokannassa ja apteekkien lääkehinnastoissa vaihtokiellon osoittava suorakorvauskoodi.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Yhteenveto poikkeavaan viitehintaryhmään kuuluvien valmisteiden toimittamisesta ja korvaamisesta

Reseptillä määrätty valmiste	**Reseptiin merkitty käyttöaihe**	**Kuinka toimitaan?**	**Vaihtokieltokoodi (V)**
Lääke, jonka lääkevaihtoa on rajoitettu **poikkeavan käyttöaiheen** vuoksi • alkuperäisvalmiste • rinnakkaistuontivalmiste • rinnakkaisjakeluvalmiste	Poikkeava käyttöaihe	• Ei lääkevaihtoa rinnakkaisvalmisteisiin. • Vaihdetaan hinnaltaan halvimpaan tai muuhun hintaputkessa olevaan alkuperäis-, rinnakkaistuonti- tai rinnakkaisjakeluvalmisteeseen. • Asiakas saa korvauksen toimitetun valmisteen hinnasta.	V
Lääke, jonka lääkevaihtoa on rajoitettu **poikkeavan käyttöaiheen** vuoksi • alkuperäisvalmiste • rinnakkaistuontivalmiste • rinnakkaisjakeluvalmiste	Käyttöaihetta ei ole merkitty tai käyttöaihe on **muu kuin** poikkeava käyttöaihe.	• Normaali lääkevaihto. • Asiakas saa korvauksen enintään viitehinnasta.	-

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Reseptillä määrätty valmiste	**Reseptiin merkitty käyttöaihe**	**Kuinka toimitaan?**	**Vaihtokieltokoodi (V)**
Rinnakkaisvalmiste	Poikkeava käyttöaihe	• Normaali lääkevaihto. • Asiakas saa korvauksen enintään viitehinnasta.	-
Rinnakkaisvalmiste	Käyttöaihetta ei ole merkitty tai käyttöaihe on **muu kuin** poikkeava käyttöaihe.	• Normaali lääkevaihto. • Asiakas saa korvauksen enintään viitehinnasta.	-

Annostus, lääkemäärä ja toimitusväli

Asiakkaan ostamat lääkkeet saattavat jäädä toisinaan käyttämättä, kun lääkitykseen joudutaan tekemään yllättäen muutoksia. Käyttämättömistä lääkkeistä syntyy lääkejätettä ja siten ylimääräisiä kustannuksia, jotka kohdistuvat asiakkaille ja yhteiskunnalle. Tämän vuoksi on tärkeää, että keskustelet asiakkaan kanssa toimitettavasta lääkemäärästä lääkeoston yhteydessä.

- Selvitä aina, paljonko asiakas tarvitsee lääkkeitä ja onko lääkehoitoon odotettavissa tai tulossa muutoksia.

Turvallisen lääkehoidon varmistamiseksi tarkista aina reseptiin merkitty annostusohje. Annostusohjeen avulla lasket myös kerralla toimitettavan enimmäislääkemäärän sekä ostojen väliajan.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Kerralla korvattava lääkemäärä

Kerralla korvattavaksi lääkemääräksi on sairausvakuutuslaissa säädetty enintään 3 kuukauden hoitoaikaa vastaava määrä. Jos kyseessä on niin sanottu kallis lääke, kerralla korvattavaksi lääkemääräksi on sairausvakuutuslaissa säädetty enintään 1 kuukauden hoitoaikaa vastaava määrä.

Hoitoaikaa vastaava lääkemäärä lasketaan reseptiin merkityn annostusohjeen perusteella.

Korvattuna toimitettava määrä voi olla edellä mainittua pienempi tai joissakin tilanteissa hieman suurempi.

Tietyissä poikkeustilanteissa sosiaali- ja terveysministeriö tai Fimea voivat rajoittaa lääkeen kerralla toimitettavaa määrää. Myös lääkäri voi rajoittaa kerralla toimitettavaa lääkemäärää.

Voiko asiakas ostaa osan lääkkeistä ilman korvausta?

Voit antaa asiakkaalle korvauksen lääkemäärästä, joka on yhtä suuri tai pienempi kuin Kelan määrittämä kerralla korvattava lääkemäärä.

Lääkekorvaussäännökset ja -ohjeet koskevat vain korvattuna toimitettavia lääkeostoja. Asiakas voi samalla asiointikerralla halutessaan ostaa korvattavan lääkemäärän lisäksi samaa lääkettä myös ilman korvausta, ellei kerralla toimitettavaa lääkemäärää ole rajoitettu.

Toimittaessaan korvattavia lääkkeitä asiakkaalle ilman korvausta, apteekin on omalta osaltaan pyrittävä varmistamaan lääkkeiden mahdollisimman tasavertainen riittävyys etenkin valtakunnallisissa saatavuushäiriötilanteissa.

Jos asiakas ostaa osan lääkkeistä ilman korvausta ja hakee tästä lääke-erästä korvausta jälkikäteen Kelasta, Kela maksaa korvausta kerralla korvattavan lääkemäärän ylittävästä

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

lääke-erästä vain erityisestä syystä. Tällainen erityinen syy on pitkäaikainen ulkomaan matka.

Lue lisää: Ulkomaanmatkaa varten toimitettavat lääkkeet.

Esimerkki: Asiakas ostaa samaa lääkettä korvattuna ja ilman korvausta

Asiakkaalla on käytössään lääkevalmiste, jota hän voi ostaa annostusohjeen ja markkinoilla olevien pakkauskokojen puitteissa kerralla korvattuna 66 päivän lääkemäärää vastaavan pakkauksen. Asiakas haluaa samalla asiointikerralla ostaa toisen pakkauksen ilman korvausta. Voit toimittaa asiakkaalle ensimmäisen pakkauksen korvattuna ja toisen pakkauksen ilman korvausta, koska lääkäri ei ole rajoittanut kerralla toimitettavaa lääkemäärää.

Lue lisää: Ostojen väliaika, toimitusväli ja joustoaika

Kolmen kuukauden lääkemäärä

Voit toimittaa asiakkaalle kerralla korvattuna enintään 100 vuorokauden tai 14 viikon hoitoaikaa vastaavan lääkemäärän.

- Tämä toimintatapa mahdollistaa vakiintuneiden pakkauskokojen (98 ja 100 tablettia) toimittamisen.
- Enintään 100 vuorokauden/14 viikon lääkemäärä voidaan toimittaa myös muissa 100 vuorokauden hoitoajalle soveltuvissa pakkauksissa.
- Katso esimerkkejä kerralla korvattavista lääkemääristä.
- Katso esimerkkejä kerralla korvattavista insuliinimääristä.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Kun lasket kerralla korvattavaa enimmäislääkemäärää, käytä siis kertoimena 100:aa vuorokautta tai 14:ää viikkoa ja huomioi tarkoituksenmukaiset pakkauskoot. Pakkauskokojen hinnoista johtuen joskus voi olla taloudellisesti tarkoituksenmukaisinta toimittaa asiakkaalle lääke-erä, jonka riittoisuus on alle 100 vuorokautta.

Voit toimittaa korvattuna yli 100 vuorokauden hoitoaikaa vastaavan lääkepakkauksen, kun lääkevalmisteen pienin markkinoilla oleva pakkauskoko vastaa yli 100 vuorokauden hoitoaikaa eikä vaihtokelpoisista lääkevalmisteista löydy pienempää pakkauskokoa.

Jos valmisteen pienin markkinoilla oleva pakkauskoko vastaa yli 100 vuorokauden hoitoaikaa, mutta vaihtokelpoisista lääkevalmisteista löytyy lähempänä 100 vuorokauden hoitoaikaa oleva pakkauskoko, tee lääkevaihto. Jos asiakas kieltää lääkevaihdon, et voi toimittaa yli 100 vuorokauden lääkemäärää korvattuna.

Huomioithan myös, että

- lääkkeen korvattavuus ja hintavertailu vaikuttavat kerralla korvattuna toimitettavaan lääkemäärään ks. Poikkeustilanteet - Kerralla korvattava enimmäislääkemäärä.

- perusvoiteilla ja erektiohäiriölääkkeillä on omat toimitusmäärärajoituksensa.

Lääkkeen säilyvyys ja kerralla korvattava lääkemäärä

Eräiden lääkevalmisteiden säilyvyys on käyttöönoton jälkeen rajallista. Muun muassa silmätipat ja insuliinit ovat esimerkkejä tällaisista valmisteista. Kerralla korvattuna toimitettavaa lääkemäärää laskettaessa huomioi annostusohjeen ja pakkauskoon lisäksi valmisteen rajallinen säilyvyys. Toimita asiakkaalle korvattuna enintään 100 päivän lääkemäärä.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 1: Valmiste säilyy avattuna 28 päivää

Annostusohjeen perusteella laskettuna yksi 5 ml:n silmätippapullo riittäisi 50 päivää. Valmiste säilyy kuitenkin avattuna vain 28 päivää. Näin ollen asiakkaalle voidaan toimittaa kerralla korvattuna 3 silmätippapulloa eli 84 päivän lääkemäärä.

Esimerkki 2: Valmiste säilyy avattuna 60 päivää

Annostusohjeen perusteella laskettuna 140 annoksen nenäsumutepullo riittäisi 70 päivää. Käyttöönotettu sumutepullo on kuitenkin käytettävä 2 kuukauden kuluessa ensimmäisestä käytöstä. Asiakkaalle voidaan toimittaa kerralla korvattuna yksi sumutepullo, joka on 2 kuukauden eli 60 päivän lääkemäärä. Asiakkaalle ei voida toimittaa kahta sumutepulloa, koska se on yli 100 päivän lääkemäärä. Säilyvyyden rajallisuus otetaan huomioon seuraavaa lääke-erää korvattuna toimitettaessa. Tässä tapauksessa seuraavan lääke-erän toimitusväliä määritettäessä katsotaan, että edellinen toimitus on vastannut 60 päivän lääkemäärää.

Erektiohäiriölääkkeet

Rajoitetusti peruskorvattavia erektiohäiriölääkkeitä voit toimittaa korvattuna enintään 6 hoitoannosta kuukaudessa.

- Kerralla korvattava 3 kuukauden enimmäislääkemäärä on 18 hoitoannosta.

Jos asiakas käyttää useampaa rajoitetusti peruskorvattavaa erektiohäiriölääkettä, jotka ovat toistensa hoitovaihtoehtoja, voit toimittaa niitä kerralla korvattuna **yhteensä** enintään 6 hoitoannosta kuukaudessa.

Esimerkki 1: Erektiohäiriölääkkeen eri pakkauskoot – kerralla korvattava lääkemäärä

Kun korvattavat pakkauskoot ovat 12, 24 ja 28 tablettia, voit toimittaa korvattuna kerralla 12 tablettia kahden kuukauden välein. Huomioi toimitusten väliaika.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 2: Hoitoannos muodostuu kahdesta erektiohäiriölääkkeestä

Jos asiakas käyttää eri lääkemuotoja (esim. tabletti ja injektio) samanaikaisesti eli asiakkaan yksi hoitoannos muodostuu kummastakin eri lääkemuodosta, voit toimittaa korvattuna kumpaakin lääkemuotoa enintään 6 hoitoannosta kuukaudessa (lääkemuoto A: 6 hoitoannosta/kk + lääkemuoto B: 6 hoitoannosta/kk).

Esimerkki 3: Asiakkaalla käytössä kaksi vaihtoehtoista erektiohäiriölääkettä

Asiakas käyttää rajoitetusti peruskorvattavia erektiohäiriölääkkeitä A ja B, jotka ovat toistensa hoitovaihtoehtoja ja joita voi toimittaa kerralla korvattuna 3 kuukauden lääkemäärän. Voit luovuttaa asiakkaalle kerralla korvattuna määrän, joka vastaa yhteensä 18:aa hoitoannosta (esim. 12 hoitoannosta lääkettä A ja 6 hoitoannosta lääkettä B).

Kuukauden lääkemäärä (ns. kalliit lääkkeet)

Lähtökohtaisesti kuukausi on 30 vuorokautta tai 4 viikkoa, minkä avulla lasketaan kalliin lääkkeen kerralla korvattava enimmäislääkemäärä.

Pakkauskokojen vuoksi ei ole aina mahdollista toimittaa tasan kuukauden hoitoaikaa vastaavaa lääkemäärää. Jos kuukauden lääkemäärän toimittaminen ei ole tästä syystä mahdollista, **voit toimittaa asiakkaalle kallista lääkettä kerralla korvattuna lääkemäärän, joka on lähinnä kuukauden** (30 vrk) hoitoaikaa (ks. esimerkki 3.). Huomioi myös vaihtokelpoisten lääkevalmisteiden pakkauskoot.

Lääkevaihto edullisempaan valmisteeseen

Huomioi, että kallis lääke voi olla vaihtokelpoinen (ks. esimerkit 4 ja 5).

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkkejä kalliin lääkkeen toimittamisesta ja poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun perimisestä

Esimerkki 1

Tablettivalmisteen toimitettavasta vahvuudesta on markkinoilla 2 pakkauskokoa: 100 tablettia (hinta 1 300 €) ja 30 tablettia (hinta 430 €). Annostusohje on 1 tabletti kerran vuorokaudessa.

- Kyse on kalliista lääkkeestä, koska valmisteen samasta vahvuudesta (sama kauppanimi, lääkemuoto ja myyntiluvan haltija) on myös pakkaus, jonka hinta ylittää 1 000 €.
- Voit toimittaa korvattuna kuukauden lääkemäärän eli kyseisellä annostusohjeella 30 tablettia.
- Jos kyseessä on asiakkaalle erityiskorvattava (100 %) tai lisäkorvattava lääke, peri asiakkaalta poikkeava lääkekohtainen omavastuu. Tässä esimerkkitapauksessa se perittäisiin 5 hoitoviikolta (30 : 7 = 4,29 hoitoviikkoa eli 5 alkavaa hoitoviikkoa).

Esimerkki 2

Injektiovalmisteen toimitettavasta vahvuudesta on markkinoilla 2 pakkauskokoa: 1 x 1,5 ml (hinta 350 €) ja 5 x 1,5 ml (1 500 €). Annostusohje on 1 injektio joka toinen viikko.

- Kyse on kalliista lääkkeestä, koska valmisteen samasta vahvuudesta (sama kauppanimi, lääkemuoto ja myyntiluvan haltija) on myös pakkaus, jonka hinta ylittää 1 000 €.
- Voit toimittaa korvattuna kuukauden lääkemäärän eli kyseisellä annostusohjeella 2 x 1 x 1,5 ml.
- Jos kyseessä on asiakkaalle erityiskorvattava (100 %) tai lisäkorvattava lääke, peri asiakkaalta poikkeava lääkekohtainen omavastuu. Tässä esimerkkitapauksessa se perittäisiin 4 hoitoviikolta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 3

Kalliin lääkkeen 1 pakkaus riittää asiakkaan annostusohjeella 18 vuorokautta ja 2 pakkausta 36 vuorokautta.

- Voit toimittaa asiakkaalle korvattuna lääkemäärän, joka on lähimpänä 30 vuorokauden hoitoaikaa eli tässä tapauksessa 36 vuorokauden lääkemäärän eli 2 pakkausta.
- Jos kyseessä on asiakkaalle erityiskorvattava (100 %) tai lisäkorvattava lääke, peri asiakkaalta poikkeava lääkekohtainen omavastuu. Tässä esimerkkitapauksessa se perittäisiin 6 hoitoviikolta (36 : 7 = 5,14 hoitoviikkoa eli 6 alkavaa hoitoviikkoa).

Esimerkki 4. Alkuperäisvalmisteesta ja vaihtokelpoisista valmisteista on markkinoilla vain yksi samankokoinen pakkaus

Alkuperäisvalmiste maksaa 1 100 € eli se on kallis lääke. Tälle kalliille lääkkeelle on markkinoilla vaihtokelpoinen rinnakkaisvalmiste, joka maksaa 900 €. Rinnakkaisvalmiste ei ole kallis lääke.

- Rinnakkaisvalmiste on eri valmiste kuin alkuperäisvalmiste (eri kauppanimi).
- Jos asiakas haluaa alkuperäisvalmisteen, voit toimittaa sitä korvattuna vain kuukauden lääkemäärän, koska kyseessä on kallis lääke.
- Jos asiakas hyväksyy lääkevaihdon rinnakkaisvalmisteeseen, voit toimittaa sitä korvattuna 3 kuukauden lääkemäärän, koska kyseessä ei ole kallis lääke.

Esimerkki 5. Alkuperäisvalmisteesta ja/tai vaihtokelpoisista valmisteista on markkinoilla useampia pakkauskokoja

- Annostusohjeena on 1 injektio 2 kertaa kuukaudessa.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Valmisteesta on markkinoilla alkuperäisvalmiste ja rinnakkaistuontivalmiste. Valmisteet ovat vaihtokelpoisia.
- Alkuperäisvalmisteesta on markkinoilla 2 pakkauskokoa: 1x1,5 ml (hinta 300 €) ja 5x1,5 ml (hinta 1400 €).
    - Alkuperäisvalmiste on kallis lääke, koska myyntiluvan haltijalla on markkinoilla kyseisestä vahvuudesta pakkaus, jonka hinta on yli 1000 €.
        - Apteekki voi toimittaa alkuperäisvalmistetta korvattuna kuukauden lääkemäärän eli kyseisellä annostusohjeella 2x1x1,5 ml.
- Vaihtokelpoisesta rinnakkaistuontivalmisteesta, on markkinoilla vain yksi pakkauskoko 1x1,5 ml (hinta 300 €).
    - Rinnakkaistuontivalmiste ei ole kallis lääke, koska myyntiluvan haltijalla ei ole markkinoilla kyseisestä vahvuudesta pakkausta, jonka hinta olisi yli 1000 €.
        - Jos alkuperäisvalmiste (kallis lääke) vaihdetaan rinnakkaistuontivalmisteeseen (ei kallis lääke), rinnakkaistuontivalmistetta **voi lähtökohtaisesti** toimittaa 3 kuukauden lääkemäärän, koska kyseessä ei ole kallis lääke.
        - Kyseisellä annostusohjeella rinnakkaistuontivalmisteen 3 kuukauden lääkemäärä olisi 6x1,5 ml. Koska toimitettavasta vahvuudesta on kuitenkin markkinoilla yli 1000 € maksava alkuperäisvalmiste (kallis lääke), apteekki voi toimittaa rinnakkaistuontivalmistetta määrän, jonka hinta ei ylitä aidosti kalliin (alkuperäis)lääkkeen hintaa.
            - Apteekki voi siis toimittaa rinnakkaistuontivalmistetta 4x1x1,5 ml, joka on kahden kuukauden lääkemäärä. Tämän lääkemäärän hinta 1200 € jää aidosti kalliin alkuperäisvalmisteen 1x5x1,5 ml hinnan
              1400 € alle.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Poikkeustilanteet — kerralla korvattava enimmäislääkemäärä

Jos asiakas haluaa ostaa lääkettä yli 3 kuukauden (kalliit lääkkeet: yli 1 kuukauden) hoitoaikaa vastaavan määrän, hän ei lähtökohtaisesti voi saada suorakorvausta apteekissa. Voit kertoa asiakkaalle mahdollisuudesta ostaa lääkkeet ilman korvausta.

Tällaisessa tilanteessa ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta ja merkitsemään hakemukseen (hakemuslomake SV 178) syy, miksi hän on ostanut lääkettä enemmän kuin 3 kuukauden (kalliit lääkkeet: yli 1 kuukauden) määrän (ks. Asiakkaalle annettavat selvitykset).

Vain erityisestä syystä korvausta voidaan maksaa kerralla ostetusta yli 3 kuukauden (kalliit lääkkeet: 1 kuukauden) hoitoaikaa vastaavasta lääkemäärästä.

Erityisiä syitä voivat olla esimerkiksi

- Kelan myöntämä kalliita lääkkeitä koskeva poikkeuslupa
- isompi korvattava pakkaus eli yli 100 vuorokauden hoitoaikaa vastaava lääkemäärä on vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi kuin enintään 3 kuukauden hoitoaikaa vastaava pienempi korvattava pakkaus
- ulkomaanmatka.

Kelan myöntämä kalliita lääkkeitä koskeva poikkeuslupa

Joillekin asiakkaille asiointi apteekissa kuukauden välein on mahdotonta, jolloin asiakkaan lääkehoidon toteutuminen vaarantuu. Kyseisessä tilanteessa asiakas voi pyytää Kelasta poikkeuslupaa. Poikkeusluvalla asiakas voi ostaa luvan voimassaoloaikana kallista lääkettä kerralla korvattuna enintään 3 kuukauden lääkemäärän.

- Lähtökohta poikkeusluvan saamiselle on, että lääkehoito on vakiintunutta, jolloin ei ole erityistä riskiä lääkehävikille.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Poikkeusluvan myöntäminen

Kela voi antaa yksittäiselle asiakkaalle poikkeusluvan ostaa kallista lääkettä korvattuna kerralla yli kuukauden määrän (kuitenkin enintään 3 kuukauden lääkemäärän). Poikkeuslupapyyntö käsitellään Kelassa asiakkaan antaman selvityksen perusteella asiakkaan kokonaistilanne huomioiden. Poikkeuslupa voi olla kertaluonteinen tai pitkäaikainen (enintään reseptin tai korvausoikeuden voimassaoloajalle).

Poikkeusluvan käsittely Kelassa käynnistyy asiakkaan yhteydenotosta. Kela palvelee asiakkaita verkossa, puhelimitse ja palvelupisteissä (Henkilöasiakkaat-osio).

- Apteekki ei voi hakea poikkeuslupaa asiakkaan puolesta. Apteekki voi ohjata asiakkaan ottamaan yhteyttä Kelaan asiakkaalle sopivassa palvelukanavassa.

Asiakkaalla on oltava useampi erityinen syy, joiden perusteella hänen on mahdotonta asioida apteekissa kuukauden välein. Poikkeuslupaa ei myönnetä esimerkiksi pelkän vaikean sairauden vuoksi tai pelkästään siksi, että apteekki sijaitsee kaukana asuinpaikasta. Poikkeuslupaa ei myöskään myönnetä pelkästään apteekkiasiointiin kuluvan ajan tai matkakustannusten perusteella.

Kun asiakkaan poikkeuslupapyyntö on käsitelty, Kela ilmoittaa tästä asiakkaalle**. Jos poikkeuslupa on myönnetty, apteekki saa suorakorvaustietojen kyselypalvelusta tiedon kallista lääkettä koskevasta poikkeusluvasta eli tarkenteesta suorakorvaukseen**.

Lääkkeen toimittaminen poikkeusluvalla

- Tarkista poikkeuslupa:
  - Mitä lääkettä tai lääkkeitä lupa koskee?
  - Paljonko lääkkeitä voi poikkeusluvalla toimittaa?
  - Mihin saakka lupa on voimassa?

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Tarkista, että korvaamisen yleiset edellytykset täyttyvät. Muun muassa, että asiakkaalla on voimassa oleva resepti, jossa on jäljellä tarvittava määrä toimitettavaa lääkettä.

- Noudata lääkkeen toimittamisessa myös lääkevaihdon periaatteita.

Missä tilanteissa voit toimittaa korvattuna yli 100 vuorokauden hoitoaikaa vastaavan lääkemäärän?

Joskus lääkevalmisteen isompi pakkauskoko on korvattava ja vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi tai samanhintainen kuin pienemmistä korvattavista pakkauksista muodostuvan enintään 3 kuukauden lääkemäärän vähittäismyyntihinta. Tällöin voit toimittaa asiakkaalle poikkeuksellisesti yli 100 vuorokauden lääkemäärän korvattuna. Näissä tilanteissa ei siis vertailla lääke-erien tablettikohtaisia hintoja vaan lääke-erien vähittäismyyntihintoja **eli hintoja ennen lääkekorvausta**. Kelalle merkitään ostoon lisätieto, miksi on toimitettu yli 100 vuorokauden lääkemäärä esim. ”edullisempi kuin 30”. Kyseinen toimintamalli säästää asiakkaalle ja yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia.

Tilanne muuttuu, jos pienempi pakkauskoko ei ole korvattava. Tällöin et voi toimittaa asiakkaalle yli 100 vuorokauden hoitoaikaa vastaavaa isompaa pakkauskokoa korvattuna, vaikka lääkevalmisteen isompi korvattava pakkauskoko olisi vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi tai samanhintainen kuin pienemmistä ei-korvattavista pakkauksista muodostuva enintään 3 kuukauden lääkemäärä. Jos asiakas haluaa isomman pakkauskoon, toimita isompi pakkauskoko ilman korvausta.

Esimerkki 1: Isompi pakkaus on vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi (kyseessä korvattavat pakkaukset)

Valmiste **ei kuulu** lääkevaihtoon. Asiakkaalle kerralla korvattuna toimitettava enimmäislääkemäärä on annostusohjeen mukaan laskettuna 1 x 30 tablettia. Tämän **vähittäismyyntihinta on 10 €**. Lääkevalmisteen isompi korvattava pakkauskoko on 100 tablettia, joka on yli 100 vuorokauden lääkemäärä. Tämän **vähittäismyyntihinta on 8 €**. Tässä tilanteessa voit toimittaa asiakkaalle yli 100 vuorokauden lääkemäärän (jos reseptissä on lääkettä jäljellä), koska sen vähittäismyyntihinta on edullisempi kuin enintään 3

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

kuukauden lääkemäärän vähittäismyyntihinta. Kelalle merkitään reseptin lisätieto ”edullisempi kuin 30”.

Jos valmisteet, joiden kohdalla teet hintavertailua, kuuluvat lääkevaihtoon, huomioi hintavertailussa lääkevaihtosäännöt ja vaihtokelpoisten valmisteiden vähittäismyyntihinnat. Jos toimitat lääkevaihtoon kuuluvasta valmisteesta isomman korvattavan pakkauksen, varmista, että se on edullisempi tai samanhintainen kuin edullisin pieni korvattava pakkaus, joka reseptillä voidaan toimittaa.

Esimerkki 2: Pienempi pakkaus on vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi (kyseessä korvattavat pakkaukset)

Valmiste **kuuluu** lääkevaihtoon. Asiakkaalle kerralla korvattuna toimitettava enimmäislääkemäärä on annostusohjeen mukaan laskettuna 1 x 30 tablettia. Valmisteen A 30 tabletin **vähittäismyyntihinta on 20 €**. Lääkevalmisteen A isompi pakkauskoko on 100 tablettia, joka on yli 100 vuorokauden lääkemäärä. Tämän **vähittäismyyntihinta on 15 €**. Hinnastossa on kuitenkin edullisempi vaihtokelpoinen valmiste B, jonka 30 tabletin vähittäismyyntihinta on 10 €. Se on edullisempi kuin valmiste A:n 100 tabletin pakkaus, joten asiakkaalle ei voida toimittaa korvattuna yli 3 kk hoitoaikaa vastaavaa lääkemäärää. Tällöin toimitetaan korvattuna 30 tablettia valmistetta B.

Esimerkki 3: Useamman pienen pakkauksen yhteenlaskettu vähittäismyyntihinta on edullisempi (kyseessä korvattavat pakkaukset)

Valmiste **kuuluu** lääkevaihtoon. Asiakkaalle kerralla korvattuna toimitettava enimmäislääkemäärä on annostusohjeen mukaan laskettuna 3 x 28 tablettia. Valmisteen C 3 x 28 tabletin **vähittäismyyntihinta on yhteensä 90 €**. Lääkevalmisteen C isompi pakkauskoko on 112 tablettia, joka on yli 100 vuorokauden lääkemäärä. Tämän **vähittäismyyntihinta on 80 €**. Hinnastossa on kuitenkin edullisempi rinnakkaisvalmiste D, jonka 3 x 30 tablettia on **vähittäismyyntihinnaltaan yhteensä 75 €**, joten asiakkaalle toimitetaan korvattuna 3 x 30 tablettia valmistetta D.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 4: Isompi korvattava pakkaus on vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi kuin pienempi ei-korvattava pakkaus

Valmiste ei kuulu lääkevaihtoon. Asiakkaalle kerralla korvattuna toimitettava enimmäislääkemäärä on annostusohjeen mukaan laskettuna 1 x 30 tablettia. Tämän vähittäismyyntihinta on 10 €, mutta 30 tabletin pakkauskoko ei ole korvattava. Lääkevalmisteen isompi pakkauskoko on 100 tablettia, joka on yli 100 vuorokauden lääkemäärä. Tämän korvattavan pakkauskoon vähittäismyyntihinta on 8 €. Tässä tilanteessa et voi toimittaa asiakkaalle yli 100 päivän lääkemäärää korvattuna, vaikka sen vähittäismyyntihinta on edullisempi kuin enintään 3 kuukauden lääkemäärän vähittäismyyntihinta.

Annostusohje

Kerralla korvattava enimmäislääkemäärä ja ostojen väliaika lasketaan reseptiin kirjatun annostusohjeen perusteella. Tästä syystä annostusohjeen on oltava ajan tasalla.

Annostusohje puuttuu

Reseptissä on oltava lääkkeen määrääjän kirjaama annostusohje.

Jos annostusohje puuttuu, selvitä ohje lääkkeen määrääjältä tai terveydenhuollon toimintayksiköstä:

1. Pyydä lääkkeen määrääjää kirjaamaan ajantasainen annostusohje reseptiin. Voit myös sopia lääkkeen määrääjän kanssa, että korjaat tiedot reseptiin lääkkeen määrääjän kertoman ohjeen mukaisesti.

2. Jos lääkkeen määrääjää ei saada kiinni ja annostusohje varmistetaan lääkkeen määrääjän tekemän merkinnän perusteella terveydenhuollon toimintayksiköstä, käytä merkintää ”th-yksikkö”. Kirjaa ajantasainen annostusohje reseptin lisätietokenttään tiedoksi Kelalle. Voit tehdä kirjauksen esimerkiksi seuraavasti: ”Th-yksikkö: 1 tabletti 2 kertaa pv:ssä.”

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

”Ohjeen mukaan”

Joissain tilanteissa annostusohjetta ei voida kirjata reseptiin tarkasti, vaan se voi vaihdella reseptin voimassaolon aikana. Esimerkiksi verenohennuslääkkeen annostus voi vaihdella laboratoriotuloksen mukaan. Kysy lääkkeen ajantasainen annostus asiakkaalta.

- Kirjaa asiakkaan ilmoittama annostus reseptin lisätietokenttään tiedoksi Kelalle. Käytä merkintää ”asiakas”. Voit tehdä kirjauksen esimerkiksi seuraavasti: ”Asiakas: 1 tabl. ja 1,5 tabl. joka toinen päivä.”

Asiakas kertoo ohjeen muuttuneen

Jos asiakas kertoo reseptiin kirjatun annostusohjeen muuttuneen, selvitä ajantasainen annostusohje lääkkeen määrääjältä tai terveydenhuollon toimintayksiköstä.

1. Pyydä lääkkeen määrääjää kirjaamaan ajantasainen annostusohje reseptiin. Voit myös sopia lääkkeen määrääjän kanssa, että korjaat tiedot reseptiin lääkkeen määrääjän kertoman ohjeen mukaisesti.

2. Jos lääkkeen määrääjää ei saada kiinni ja annostusohje varmistetaan lääkkeen määrääjän tekemän merkinnän perusteella terveydenhuollon toimintayksiköstä, käytä merkintää ”th-yksikkö”. Kirjaa ajantasainen annostusohje reseptin lisätietokenttään tiedoksi Kelalle. Voit tehdä kirjauksen esimerkiksi seuraavasti: ”Th-yksikkö: 1 tabletti 2 kertaa pv:ssä.”

Jos ajantasaisen annostusohjeen selvittäminen terveydenhuollosta ei onnistu, voit poikkeuksellisesti hyväksyä asiakkaan ilmoittaman annostuksen. Tällöinkin annostuksen on perustuttava lääkkeen määrääjän antamaan ohjeeseen, eikä annostus saa ylittää valmisteyhteenvedossa ilmoitettua enimmäisannosta.

- Kirjaa asiakkaan ilmoittama annostus reseptin lisätietokenttään tiedoksi Kelalle. Käytä merkintää ”asiakas”. Voit tehdä kirjauksen esimerkiksi seuraavasti: ”Asiakas: 1 tabletti 3 kertaa pv:ssä” tai ”Asiakas: 1 x 3.”

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Huumausainelääkkeet ja PKV-lääkkeet

Voit toimittaa huumausainelääkkeet ja PKV-lääkkeet korvattuina vain reseptiin kirjatun tai lääkäriltä puhelimitse saamasi annostusohjeen perusteella.

Pyydä lääkkeen määrääjää kirjaamaan ajantasainen annostusohje reseptiin. Voit myös sopia lääkkeen määrääjän kanssa, että korjaat tiedot reseptiin lääkkeen määrääjän kertoman ohjeen mukaisesti.

Välttämättömät lisäannokset ja kohtauslääkkeet

Lisäannoksia, joita käytetään vain tarvittaessa, ei etukäteen huomioida toimitettavan lääkemäärän laskemisessa. Annostusohjeessa voi olla esimerkiksi merkintä ”annoksen nosto flunssan yhteydessä”. Voit ottaa huomioon annostusohjeeseen pohjautuvat lisäannokset vasta seuraavan toimituksen väliaikaa laskiessasi. Kirjaa asiakkaan ilmoittamat ja lääkkeen määrääjän ohjeisiin perustuvat lisäannokset reseptin lisätietokenttään tiedoksi Kelalle. Käytä merkintää ”asiakas”. Voit tehdä kirjauksen esimerkiksi seuraavasti: ”Asiakas: 1–2 lisäannosta pv:ssä tarvittaessa.”

Huomioi elintärkeitä lääkkeitä toimittaessasi, että asiakkaalla on oltava aina hallussaan riittävä annos tarvitsemaansa kohtauslääkettä (esim. hemofilialääkkeet). Toimita tarvittaessa käytettävät välttämättömät kohtauslääkkeet lääkehoidon ja kustannusten kannalta tarkoituksenmukaisesti.

Valmisteyhteenvedossa ilmoitettu annos ylittyy: SIC-merkintä

Fimean määräyksen (2/2016) (finlex.fi) mukaan reseptiä ei saa toimittaa, jos lääkevalmistetta on määrätty käytettäväksi suurempi annos kuin valmisteyhteenvedon ilmoittama annostusohje, ellei lääkkeen määrääjä ole lisännyt reseptiin ”SIC”-merkintää.

Jos reseptin annostusohje ylittää valmisteyhteenvedon mukaisen annostusohjeen, et voi antaa lääkkeestä korvausta ilman SIC-merkintää.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Tarkoituksenmukaiset pakkauskoot

Korvauksen maksaminen edellyttää, että valmiste on ostettu kustannusten kannalta tarkoituksenmukaisina pakkauksina. Tämä merkitsee, että

- suositaan pakkauskokoja, joissa lääkkeen hinta muodostuu edullisimmaksi (vältetään epätaloudellisia pakkauskokoja)
- reseptin kokonaismäärä jaetaan taloudellisesti mahdollisimman edullisiksi ostoiksi.

Voit toimittaa 3 kuukauden (kalliit lääkkeet: 1 kuukauden) hoitoaikaa vastaavan lääkemäärän myös saman valmisteen eri pakkauskokoina, jos kyseinen vaihtoehto on vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi.

Katso myös:

- Isompi pakkaus on vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi kuin 3 kuukauden lääkemäärä
- Kliiniset ravintovalmisteet
- Perusvoiteet
- Kolmen kuukauden lääkemäärä
- Kuukauden lääkemäärä.

Lääkehoidon aloitus

Jos reseptistä käy ilmi, että kyseessä on **pitkäaikaisen hoidon aloitus** ja valmisteesta on saatavilla pieni pakkaus, toimita pieni pakkaus hoidon alussa, ellei lääkehoidon asianmukainen toteutuminen muuta edellytä.

Jos valmisteesta ei ole markkinoilla pientä pakkausta, toimita enintään yksi pakkaus hoidon alussa, ellei lääkehoidon asianmukainen toteutuminen muuta edellytä.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Korvattujen lääkkeiden osatoimitukset

Voit lähettää ostotiedot Kelaan vain niistä lääkepakkauksista, jotka olet todellisuudessa luovuttanut asiakkaalle. Et siis voi lähettää Kelaan sellaisia ostotietoja, joiden mukaisia pakkauksia et ole luovuttanut asiakkaalle.

Ainoan poikkeuksen muodostavat lääkkeet, joista asiakas maksaa lääkekohtaisen omavastuun. Ne ovat siis asiakkaalle erityiskorvattuja (100 %) tai lisäkorvattuja.

Tällaisessa **osatoimitustilanteessa** lääkkeet voidaan katsoa samalla kertaa ostetuiksi, vaikka osa asiakkaan tarvitsemasta lääke-erästä on jouduttu erikseen tilaamaan apteekkiin. Asiakas saa koko 3 kuukauden lääkemäärän yhdellä lääkekohtaisella omavastuulla.

- Kela kuitenkin suosittelee, että asiakas ostaisi koko lääkemäärän vasta sitten, kun kaikki lääkepakkaukset ovat apteekissa luovutettavissa.

Alla olevissa esimerkeissä 1–3 on esitetty eri toimintatavat, kun apteekin varastossa ei ole asiakkaan haluamaa lääkemäärää.

Lääkkeen annostusohje on 1 tabletti 2 kertaa vuorokaudessa. Asiakas haluaisi ostaa lääkettä 3 kuukauden lääkemäärän eli 2 x 100 tablettia.

Esimerkki 1: Apteekin varastossa ei ole ollenkaan asiakkaan haluamaa lääkettä

- Jos apteekin varastossa ei ole kyseistä lääkettä, apteekki tilaa lääkkeet asiakkaalle.
- Ostotiedot lähetetään Kelaan vasta silloin, kun lääkkeet (2 x 100 tablettia) luovutetaan asiakkaalle.

Esimerkki 2: Apteekin varastossa on vain osa asiakkaan haluamasta lääkemäärästä – asiakas ei tarvitse lääkettä heti

- Jos apteekin varastossa on vain 1 x 100 tablettia, apteekki tilaa asiakkaalle puuttuvan lääkemäärän (1 x 100).

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Ostotiedot lähetetään Kelaan vasta silloin, kun lääkkeet (2 x 100 tablettia) luovutetaan asiakkaalle.

Esimerkki 3: Apteekin varastossa on vain osa asiakkaan haluamasta lääkemäärästä – asiakas tarvitsee lääkkeen heti

Apteekin varastossa on vain 1x100 tablettia, mutta asiakkaan lääkkeet ovat kokonaan loppu.

a) Asiakas saa lääkkeestä peruskorvauksen tai alemman erityiskorvauksen

- Apteekki hinnoittelee asiakkaalle 1 x 100 tablettia.
- Ostotiedot (1 x 100) lähetetään Kelaan.
- Asiakkaalle kerrotaan, milloin hän voi ostaa seuraavan lääke-erän korvattuna.

b) Asiakas saa lääkkeestä ylemmän erityiskorvauksen tai lisäkorvauksen

- Apteekki voi hinnoitella asiakkaalle 2 x 100 tablettia, jos asiakas haluaa 3 kuukauden lääkemäärän.
- Ostotiedot (2 x 100) lähetetään Kelaan.
- Asiakkaalle luovutetaan 1 x 100 tablettia.
- Asiakas maksaa vain yhden lääkekohtaisen omavastuun.
    - **Menettely ei koske poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun piiriin kuuluvia valmisteita**. Niitä toimitetaan esimerkkien 2 tai 3a mukaisesti. Poikkeava lääkekohtainen omavastuu peritään sen mukaan, paljonko lääkkeitä kerralla luovutetaan (alkavat hoitoviikot).

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Apteekki tilaa asiakkaalle puuttuvan lääkemäärän (1 x 100) ja sopii sen toimittamisesta tai noutamisesta (asiakkaan yhteystiedot muutostilanteita varten).
- Puuttuva lääkemäärä luovutetaan asiakkaalle mahdollisimman nopeasti. Jos asiakas ei ole noutanut puuttuvia lääkkeitä 2 kuukauden sisällä oston Kelaan lähettämisestä, osto on korjattava Kelalle.

Menettely voi kuitenkin aiheuttaa jälkikäteiskorjauksia, jos toista lääkepakkausta ei toimiteta (esim. saatavuusongelma tai asiakas ei hae lääkettä). Tällöin apteekin on ilmoitettava asiasta asiakkaalle ja Kelaan sekä tehtävä korjaus Reseptikeskukseen.

Edellä esitetty menettely edellyttää, että lääkettä on tukussa saatavana. **Et siis voi menetellä näin, jos lääkettä hinnoitellessasi tiedät, että lääkevalmisteen saatavuudessa on ongelmia.**

Ostojen väliaika, toimitusväli ja joustoaika

Lääkeostojen väliaikaa eli toimitusväliä seuraamalla pystytään vähentämään lääkejätteen ja siitä aiheutuvien tarpeettomien kustannusten syntymistä. Kun lääkehoitoon tulee muutoksia, osa pitkäänkin käytössä olleista lääkkeistä voi muuttua tarpeettomiksi. Tarpeettomista lääkehankinnoista syntyy asiakkaalle ja yhteiskunnalle ylimääräisiä kustannuksia sekä lääkejätettä.

Ostojen väliaikaa selvittäessäsi ota aina huomioon edellinen osto, vaikka se olisi toimitettu ei-korvattuna.

- Ostojen väliaika on riittävä ja ostosta voi antaa korvauksen, kun edellistä lääkeerää on jäljellä enintään joustoajan verran.

Joustoaika

Joustoaika on ajanjakso, jonka aikana valmisteen voi toimittaa korvattuna ennen edellisen lääke-erän loppumista.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Sairausvakuutuslaissa esitetyt joustoajat ovat seuraavat:

- **enintään 21 päivän joustoaika**, kun aiempi lääke-erä on toimitettu 3 kuukauden hoitoaikaa (90 päivää) vastaavana tai suurempana eränä
- **14 päivän joustoaika**, kun aiempi lääke-erä on toimitettu 2 kuukauden (60 päivää) hoitoaikaa vastaavana eränä
- **7 päivän joustoaika**, kun aiempi lääke-erä on toimitettu yhden kuukauden (30 päivää) hoitoaikaa vastaavana eränä tai pienempänä eränä.

Seuraavan korvattavan toimituksen ajankohdan voit laskea lääkkeen määrääjän antaman annostusohjeen ja edellisellä kerralla toimitetun lääke-erän (lääkemäärän) avulla. Apteekkijärjestelmien toimitusvälilaskurit laskevat oikeat joustoajat. Laskennassa lääkeoston päivämäärää seuraava päivä on ”päivä yksi”.

Huomioithan, että

1. iteroitujen reseptien toimitusväleissä noudatetaan lääkärin reseptiin tekemiä merkintöjä
2. apteekeissa on huolehdittava ostojen väliaikoja koskevien ohjeiden noudattamisesta myös silloin, kun pakkauskoot vaihtelevat (ks. virhemaksumenettely).

Esimerkki: Joustoajan määrittäminen

Asiakas on ostanut edellisen kerran verenpainelääkettä 1.4.2025. Tuolloin asiakkaalle on apteekista toimitettu 200 tablettia annosohjeella 1,5 tablettia päivässä. Ostosta ei ole annettu korvausta. Toimitettu lääke-erä vastaa noin 133 päivän (200 tabl. : 1,5 tabl./pv) hoitoaikaa, jolloin joustoaika on 21 päivää. 1.4.2025 toimitettu lääke-erä loppuu 11.8.2025, joten asiakas saa seuraavasta ostosta korvauksen aikaisintaan 22.7.2025.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Ostojen väliaika poikkeavassa annostelussa

Kuukausittain tai harvemmin annosteltavat lääkkeet

Kuukausittain tai harvemmin annosteltavissa lääkkeissä (esim. pistokset) voit toimittaa seuraavan lääke-erän vasta edellisen lääke-erän loputtua, kun seuraavaan annosteluun on aikaa joustoajan verran (21, 14 tai 7 päivää riippuen aiemmin toimitetusta lääkemäärästä).

Esimerkki 1: Kuukauden välein annosteltava lääke

Jos valmistetta on toimitettu edellisellä kerralla 1 pakkaus (3 x 1 ml) ja annostusohje on 1 injektio kuukauden välein, voidaan seuraava lääke-erä toimittaa lääkkeiden loputtua, aikaisintaan 21 päivää ennen seuraavaa pistosta.

Esimerkki 2: 6 kuukauden välein annosteltava lääke

Jos valmistetta on toimitettu edellisellä kerralla 1 pakkaus (1 ml) ja annostusohje on 1 injektio 6 kuukauden välein, voidaan seuraava lääke-erä toimittaa aikaisintaan 21 päivää ennen seuraavaa pistosta.

Mittatappio

Eräitä lääkkeitä (esim. silmätipat) käytettäessä mittatappio voi muodostua suureksi. Voit ottaa mittatappion huomioon **edellisestä** ostosta kulunutta väliaikaa laskiessasi, et etukäteen. Merkitse lääkeoston lisätietoihin lyhyesti mittatappion syy.

Epäselvissä tapauksissa asiakas ohjataan hakemaan korvausta Kelasta.

Lääkeosto aiemmin kuin ostojen väliajat sallivat

Jos asiakas ostaa lääkettä aiemmin kuin ostojen väliajat sallivat, et voi antaa hänelle korvausta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Voit kuitenkin toimittaa oston ilman korvausta ja ohjata asiakkaan hakemaan korvausta jälkikäteen Kelasta (ks. Asiakkaalle annettavat selvitykset, Ulkomaanmatkan vuoksi toimitettavat lääkkeet).

Korvauksen hakeminen Kelasta

Kun asiakas hakee korvausta Kelasta ennenaikaisesta lääkeostosta, Kela voi vain erityisestä syystä maksaa korvausta lääkeostosta aiemmin kuin ostojen väliajat sallivat. Tällainen erityinen syy voi olla esim. pitkäaikainen ulkomailla oleskelu, jos asiakas kuuluu Suomen sairausvakuutukseen koko ulkomailla oleskelun ajan.

Ulkomaanmatka

Lyhytaikainenkin ulkomailla oleskelu voi vaikuttaa asiakkaan oikeuteen saada lääkekorvauksia. Oikeus Kelan lääkekorvauksiin riippuu asiakkaan ulkomailla oleskelun syystä, kestosta ja oleskelumaasta.

Lue lisää ulkomaanmatkan vaikutuksista lääkekorvauksiin (Henkilöasiakkaat-osio).

Jos asiakas on lähdössä ulkomaanmatkalle ja et voi toimittaa asiakkaalle lääkkeitä riittävää määrää korvattuna, tai ei-korvattuna lääkkeiden kalliin hinnan vuoksi, asiakkaalla on mahdollisuus hakea Kelasta poikkeuslupaa (suorakorvauslupa). Luvan edellytyksenä on, että asiakkaan ulkomaanmatkan ajalle tarvittavien korvattavien lääkkeiden yhteenlaskettu hinta ilman korvausta on 600 euroa tai enemmän.

Asiakas voi ostaa lääkkeet myös ilman korvausta. Kun asiakas ostaa lääkkeet ei-korvattuna, neuvo asiakasta hakemaan lääkeostosta korvausta jälkikäteen Kelasta (ks. Asiakkaalle annettavat selvitykset). Korvausta on haettava 6 kuukauden kuluessa lääkkeen ostamisesta.

Poikkeuslupa (suorakorvauslupa) ulkomaanmatkaa varten

Kun asiakkaan ulkomaanmatkan ajalle tarvittavien korvattavien lääkkeiden yhteenlaskettu hinta ilman korvausta on 600 euroa tai enemmän, Kela voi myöntää asiakkaalle

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

poikkeusluvan ostaa ulkomaanmatkalla tarvitsemansa lääkkeet suorakorvattuna apteekista. Asian selvittämiseksi pyydä asiakasta ottamaan yhteyttä Kelaan. Kela palvelee asiakkaita verkossa, puhelimitse ja palvelupisteissä. Poikkeuslupaa ei myönnetä, jos lääkkeiden yhteenlaskettu hinta ilman korvausta on alle 600 euroa.

Poikkeusluvan hakeminen Kelasta

1. Kun ulkomaanmatkan ajalle tarvittavien lääkkeiden hinta ilman korvausta on 600 euroa tai enemmän, voit ohjata asiakasta ottamaan halutessaan yhteyttä Kelaan.

2. Kela selvittää, kuuluuko asiakas Suomen sairausvakuutukseen ulkomailla oleskelun ajan sekä voiko asiakas poikkeuksellisesti saada ulkomailla tarvitsemansa lääkkeet suorakorvattuna apteekista.

    - Selvityksen tuloksena asiakkaan oikeudet Kelan etuuksiin voivat päättyä.

3. Kela ilmoittaa päätöksestään asiakkaalle.

Lääkkeiden toimittaminen poikkeusluvalla

Apteekki saa suorakorvaustietojen kyselypalvelusta tiedon (tarkenne suorakorvaukseen) niistä lääkkeistä ja niistä lääkemääristä, joiden korvaaminen on mahdollista. Tarkenteessa voi välittyä myös muita lisätietoja apteekille. Poikkeuslupa on tässä tilanteessa kertaluontoinen.

- Tarkista poikkeuslupa:

    - Mitä lääkettä tai lääkkeitä lupa koskee?

    - Paljonko lääkkeitä voi poikkeusluvalla toimittaa?

    - Mihin saakka lupa on voimassa?

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Tarkista, että korvaamisen yleiset edellytykset täyttyvät. Muun muassa, että asiakkaalla on voimassa oleva resepti, jossa on jäljellä tarvittava määrä toimitettavaa lääkettä.

- Noudata lääkkeen toimittamisessa myös lääkevaihdon periaatteita.

Muistathan tarkistaa toimitettavan lääkkeen kestoajan sekä ohjeistaa asiakasta lääkkeiden oikeasta säilytyksestä, kun toimitat lääkkeitä pidemmälle ajalle tai aikaisemmin kuin toimitusväli sallisi.

Lisäksi voit neuvoa asiakasta selvittämään, millaisia rajoituksia kohdemaassa on lääkkeiden maahantuonnille. Tietoa matkailijalle löytyy esimerkiksi Fimean (fimea.fi) ja Tullin (tulli.fi) verkkosivuilta sekä Kelan verkkosivuilta kohdasta Lääkkeet ja matkustaminen (Henkilöasiakkaat-osio). Asiakas voi kysyä mahdollisia lisätietoja myös esimerkiksi lääkeyrityksestä, lentoyhtiöstä tai kohdemaan tullista tai suurlähetystöstä.

Oston toimittaminen ja korjaaminen

Voit lähettää lääkeoston tiedot Kelaan, kun luovutat lääkkeet asiakkaalle. Tällöin oston tiedot välittyvät Kelan lääkeosto- ja tilitystietojen vastaanottopalveluun. Samalla tiedot asiakkaan alku- ja vuosiomavastuukertymistä päivittyvät reaaliaikaisesti Kelan suorakorvaustietojen kyselypalveluun (ks. Kyselypalvelu on reaaliaikainen). Tämän jälkeen päivittyneet kertymätiedot ovat heti kaikkien apteekkien haettavissa.

Jos asiakkaalle on välttämätöntä hinnoitella saman asiointikerran lääkkeet useampaan ostoon, katso Useita ostoja samalle asiakkaalle.

Kelan lääkeosto- ja tilitystietojen vastaanottopalvelu

Vastaanottopalvelu tarkistaa apteekin lähettämän oston tekemällä teknisiä tarkistuksia. Tarkistuksilla varmistetaan esimerkiksi, että oston hintatieto on ilmoitettu numeroina, reseptin kirjoituspäivä on oikeassa muodossa tai samaa ostoa ei ole aikaisemmin lähetetty vastaanottopalveluun.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Jos oston tarkistuksessa havaitaan virhe, apteekki saa heti paluusanomassa tiedon, ettei ostoa hyväksytä. Tällöin apteekin on välittömästi selvitettävä virheen syy ja korjattava osto oikeaan muotoon. Osto ei ole Kelassa eikä asiakkaan reaaliaikaisissa kertymätiedoissa ennen kuin vastaanottopalvelu on hyväksynyt oston.

Vastaanottopalvelu ei tarkista oston korvaus- ja hintatietojen oikeellisuutta.

Oston korjaaminen

Kun merkitset oston asiakkaalle toimitetuksi (= kuittaat oston), apteekkijärjestelmä lähettää sen automaattisesti Kelan lääkeosto- ja tilitystietojen vastaanottopalveluun. Tällöin asiakkaan alku- ja vuosiomavastuukertymä päivittyvät reaaliaikaisesti Kelan suorakorvaustietojen kyselypalveluun.

Kelan kyselypalvelun tietojen ajantasaisuus edellyttää, että lääkeostojen tiedonsiirto on reaaliaikaista ja Kelaan lähetetyt ostotiedot ovat oikein. Kelassa, apteekeissa ja Reseptikeskuksessa on oltava aina ajantasainen tieto asiakkaan ostoista. Lääkkeitä toimitettaessa sinun on huolehdittava, että toimitustiedot vastaavat todellista ostotapahtumaa (ks. Ostossa havaittu virhe).

Virheellinen osto on korjattava heti, kun virhe havaitaan. Tällöin asiakkaan alkuomavastuu- ja vuosiomavastuukertymätiedot saadaan korjattua oikeiksi kyselypalveluun ja asiakas saa tulevista ostoista korvaukset oikein. Korjaukset tehdään aina järjestelmätoimittajan ja Kelan antamien ohjeiden mukaan.

Oston korjaaminen saman vuorokauden aikana

Voit poistaa tai korjata vastaanottopalveluun lähetetyn oston tietoja seuraavan vuorokauden puolelle klo 01.00 saakka ilman, että otat Kelaan yhteyttä. Huomioi, että ostojen poistot sekä korjaukset, jotka vaikuttavat korvaustietoihin (esim. toimitettava lääkemäärä, valmisteen hinta tai korvausluokka) voivat muuttaa myös asiakkaan alkuomavastuu- ja vuosiomavastuukertymätietoja kyselypalvelussa.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Kiinnitä huomiota seuraaviin asioihin:

- Poista tai korjaa virheellinen osto ennen kuin lähetät oston uudelleen tai teet uuden oston.
- Hae kyselypalvelun tiedot uudelleen, kun alat korjata virheellistä ostoa.
- Voit hakea asiakkaan tietoja suorakorvaustietojen kyselypalvelusta vain hänen luvallaan. Kerro muutoksista asiakkaalle.

Esimerkki: Ostoa korjataan jälkikäteen saman vuorokauden aikana

Kyseessä on asiakkaan vuoden ensimmäinen lääkeosto, jolloin saat kyselypalvelusta tiedon, että asiakkaan on maksettava alkuomavastuuta 70,33 € ja vuosiomavastuukertymä on 0 €. Asiakas ostaa lääkettä, josta jää asiakkaan maksettavaksi 85 €. Käsittelet oston ja merkitset sen asiakkaalle toimitetuksi (= kuittaat oston). Tällöin osto siirtyy vastaanottopalveluun ja kyselypalveluun päivittyy heti tieto, että asiakas on maksanut alkuomavastuun ja että vuosiomavastuukertymä on 85 €.

Kassalla asiakas huomaa, että hänellä ei ole varaa maksaa 85 € omavastuuta. Päätätte asiakkaan kanssa vaihtaa lääkkeen pienempään pakkaukseen, jolloin asiakas maksaa 60 €. Avaat oston uudelleen käsiteltäväksi. Korjaat oston, johon haetaan uudelleen myös kyselypalvelun tiedot. Tämän jälkeen merkitset oston asiakkaalle toimitetuksi (= kuittaat oston), jolloin osto siirtyy jälleen vastaanottopalveluun ja asiakkaan omavastuutiedot päivittyvät uudelleen kyselypalveluun (alkuomavastuuta maksettu 60 €, vuosiomavastuukertymä 60 €).

Oston korjaaminen seuraavan vuorokauden aikana tai myöhemmin

Jos joudut korjaamaan ostoa seuraavan vuorokauden puolella klo 01.00 jälkeen, ota yhteyttä apteekeille tarkoitettuun Kelan puhelinpalveluun.

1. Soita heti virheen havaittuasi apteekeille tarkoitettuun Kelan puhelinpalveluun. Kerro puhelimessa oston numero, ostopäivä, henkilötunnus, korjattava tieto ja korjauksen syy.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

2. Pyynnöstäsi Kela joko

    a. nollaa oston korvaustiedot, jolloin voit tarvittaessa tehdä uuden oston tai

    b. nollaa oston korvaustiedot ja passivoi oston, jolloin voit itse korjata ostoa ja lähettää saman oston uudelleen Kelaan. (Kun Kela passivoi oston, apteekki voi lähettää oston samalla ostonumerolla uudestaan vastaanottopalveluun.)

Vasta edellä kerrottujen toimenpiteiden jälkeen voit tehdä uuden oston tai korjata aiempaa ostoa. Kela ilmoittaa puhelimitse, kun oston nollaus ja passivointi on tehty. Kun korjaat ostoa, hae asiakkaan tiedot uudestaan Kelan suorakorvaustietojen kyselypalvelusta, jotta asiakkaan omavastuukertymä- ja korvaustiedot päivittyvät ostoon oikein.

Tarvittaessa Kela voi pyytää apteekilta kirjallisen selvityksen korjauksesta.

Puhelimitse annetun korjausluvan lisäksi Kela ilmoittaa korjauksen tekemisestä apteekille korjausilmoitus-kirjeellä.

Jos Kela **on lähettänyt apteekille korjausesityksen**, apteekki ei voi kumota tekemäänsä virhettä pyytämällä kyseisen oston poistoa/passivointia. Näissä tilanteissa apteekki ei voi myöskään itsenäisesti, sopimatta asiasta Kelan kanssa, jälkikäteen hinnoitella kyseistä lääkeostoa uudelleen Kelaan korjatuin tiedoin.

Reseptikeskus ja Kelan apteekkitilitysjärjestelmä eivät ole yhteydessä toisiinsa

Huomioi, että sähköisellä reseptillä toimitetun lääkkeen tilitystiedot eivät välity Kelan suorakorvauskäsittelyyn Reseptikeskuksen kautta. Tämä johtuu siitä, että Reseptikeskus ja Kelan apteekkitilitysjärjestelmä ovat erillisiä järjestelmiä. Jos korjaat korvatun lääketoimituksen tietoja suoraan Reseptikeskukseen (ilman varsinaisen ostokerran korjaamista), sinun on ilmoitettava korjatut tiedot erikseen Kelaan. Epäselvissä tilanteissa voit kysyä Kelasta, näkyvätkö oston tiedot apteekkitilitysjärjestelmässä oikein.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Tilityksessä havaittu virhe

Kela tai työpaikkakassa ilmoittaa Kelaan välitetyissä lääkeostotiedoissa havaituista puutteista, virheistä tai korjauksista kirjeillä, joista käytetään nimitystä huomautus, korjausesitys tai korjausilmoitus.

Huomautus

Kela lähettää apteekille huomautuksen asioista, joihin apteekin on jatkossa kiinnitettävä aiempaa tarkemmin huomiota, mutta jotka eivät johda välittömästi tilitystietojen korjauksiin. Kela voi huomauttaa apteekkia myös puhelimitse.

Korjausesitys

Kela lähettää korjausesityksen (eli apteekin kuulemisen) virheistä, joiden perusteella esitetään korjauksen tekemistä apteekin tilitykseen. Havaitun virheen mukaan Kela esittää joko korvauksen korjaamista tai virhemaksun perimistä.

Korvauksen korjaaminen voi vaikuttaa myös asiakkaan omavastuukertymiin toisin kuin virhemaksun periminen.

Kela lähettää apteekille korjausesityksen viimeistään tilityksen maksukuukautta seuraavan kuukauden 12. päivään mennessä.

Kela voi pyytää selvityksen virheestä edellä mainittua aikaa myöhemminkin, jos virheen rahallinen arvo on enemmän kuin 85 € tai jos on syytä epäillä, että virhe on tehty vilpillisessä tarkoituksessa, tai virhe on ollut toistuva.

Apteekin vastine korjausesitykseen

Apteekilla on mahdollisuus antaa korjausesitykseen vastine sähköpostitse laakekorvauskeskus@kela.fi (suosittelemme suojatun sähköpostin käyttämistä) tai puhelimitse Kelan valtakunnalliseen apteekkien puhelinpalveluun p. 020 634 4581 (palveluaika ma-pe klo

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

9-16) . Jotta asiakkaan lääkeostotiedot ja omavastuun kertymätiedot olisivat ajantasaiset, vastine tulisi antaa mahdollisimman pian varsinkin silloin, kun apteekki hyväksyy korjausesityksen. Vastine on kuitenkin annettava viimeistään Kelan ilmoittamaan määräaikaan mennessä. Tarvittaessa Kela voi pyytää apteekilta lisäksi kirjallisen selvityksen.

Jos apteekin virheenä on ns. kaksoislaskutus, apteekin vastine on aina annettava kirjallisena ja vastineen antaa aina apteekkari tai apteekinhoitaja. Vastinetta ei voi antaa puhelimitse. Kaksoislaskutuksella tarkoitetaan tilannetta, jossa apteekki on tilittänyt Kelalta saman oston kahteen kertaan.

Jos apteekista ei anneta vastinetta korjausesitykseen, korjaus kuitataan voimaan kuulemisajan päätyttyä. Vasta tällöin asiakkaan omavastuukertymä päivittyy. Apteekilta vähennys tehdään esityksen mukaisesti seuraavan tilityksen maksun yhteydessä.

Korjausilmoitus

Korjauksista, jotka tehdään ilman apteekin kuulemista, lähetetään apteekille korjausilmoitus.

Kela voi lähettää korjausilmoituksen seuraavissa selvissä virheissä, joissa apteekin kuuleminen katsotaan ilmeisen tarpeettomaksi:

- Valmisteen korvattavuus ei ole ollut voimassa.
- Lääke on toimitettu vahvistetusta tukkuhinnasta laskettua hintaa korkeammalla hinnalla.
- Resepti ei ole ollut voimassa.
- Annosjakelupalkkiosta on annettu korvaus, asiakas alle 75 vuotta
- Hedelmöityshoitoon tarkoitetusta lääkkeestä on annettu korvaus, asiakas täyttänyt 43 vuotta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Hammaslääkärin määräämästä botuliinitoksiinivalmisteesta on annettu korvaus.

Kela lähettää apteekille korjausilmoituksen viimeistään tilityksen maksukuukautta seuraavan kuukauden 12. päivään mennessä.

Ilmoitus voidaan tehdä myöhemminkin, jos on syytä epäillä, että virhe on tehty vilpillisessä tarkoituksessa tai virhe on ollut toistuva taikka suuruudeltaan merkittävä.

Myös apteekin itse havaitsemien virheiden korjaamisesta ilmoitetaan korjausilmoituksella.

Virheistä perittävät maksut

Tietyissä virhetilanteissa Kela voi esittää virhemaksun perimistä apteekilta. Jos tiettyjä virheitä esiintyy apteekin tilityksissä toistuvasti, Kela voi esittää seuraamusmaksun perimistä.

Virhemaksu

Virhemaksumenettelyssä ei esitetä ostojen korvaustietojen korjaamista, vaan apteekilta esitetään perittäväksi virhemaksu. Virhemaksun periminen ei muuta oston korvaustietoja eikä asiakkaan maksaman omavastuun määrää. Kela kuitenkin ratkaisee erikseen, onko asiakkaalla oikeus korvaukseen.

Virhemaksu on 50 €. Apteekki ei saa siirtää virhemaksua asiakkaan maksettavaksi.

Virhemaksun perimistä esitetään seuraavissa tapauksissa:

- Lääke, kliininen ravintovalmiste tai perusvoide on toimitettu ennen kuin edellisellä kerralla toimitettua erää vastaava hoitoaika on kulunut lähes kokonaan, ellei ennenaikaiseen toimitukseen ole saatu lupaa poikkeusluvalla.
- Valmistetta on toimitettu

- yli 3 kuukauden hoitoaikaa vastaava määrä tai enemmän kuin poikkeusluvassa on yksilöity tai
- kalliissa lääkkeissä yli 1 kuukauden hoitoaikaa vastaava määrä, eikä asiakkaalla ole Kelan myöntämää poikkeuslupaa kalliin lääkkeen toimittamiseksi yli 1 kuukauden hoitoaikaa vastaavana eränä.

- Apteekissa on poikettu reseptistä, mutta tietoa poikkeamasta ja sen syystä ei ole lääkelain 57 g §:n mukaisesti merkitty Kelalle toimitettaviin lääkeostotietoihin.

Apteekki ei voi kumota tehtyä virhettä pyytämällä oston poistoa.

Seuraamusmaksu

Kela voi esittää apteekilta perittäväksi erityisen seuraamusmaksun.

Seuraamusmaksua voidaan esittää, jos apteekki

- toistuvasti toimittaa lääkkeitä ennenaikaisesti
- toistuvasti toimittaa yli 3 kuukauden (kalliit lääkkeet: yli 1 kuukauden) hoitoaikaa vastaavina määrinä
- siirtää virhemaksun asiakkaan maksettavaksi.

Apteekilla on mahdollisuus antaa asiaan kirjallinen vastine määräaikaan mennessä (vähintään 2 viikkoa).

Seuraamusmaksun perimisestä ja suuruudesta päätetään aina Kelan Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikön ja apteekin edustajien välisessä neuvottelussa. (Lue lisää Apteekkien sairausvakuutusohjeet Liite I, Tilitysmenettely (pdf) ”Erimielisyysasian ja seuraamusmaksun ratkaiseminen”.).

Apteekki maksaa perittävän seuraamusmaksun Kelalle erillisenä suorituksena Kelan ilmoittamaan ajankohtaan mennessä.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Sopimussakko

Kelalla on oikeus saada apteekilta tai sivuapteekilta sopimussakkoa seuraavissa tilanteissa:

- Apteekki tai sivuapteekki rikkoo tai laiminlyö suorakorvausmenettelyyn liittyvien sopimusten ehtoja tai niiden nojalla annettuja ohjeita toistuvasti eikä korjaa menettelyään Kelan määräämässä kohtuullisessa ajassa.
- Apteekki tai sivuapteekki rikkoo tai laiminlyö suorakorvausmenettelyyn liittyvien sopimusten ehtoja tai niiden nojalla annettuja ohjeita vakavasti.

Kela huomauttaa apteekkia tai sivuapteekkia kirjallisesti rikkomuksesta tai laiminlyönnistä ennen sopimussakon määräämistä. Sopimussakon määrä on määritelty suorakorvaussopimuksessa.

Korjauksiin ja virheistä perittäviin maksuihin liittyvät erimielisyydet

Jos apteekin antamaa selvitystä (vastinetta) ei voida hyväksyä, apteekin tilityksiä käsittelevä Kelan yksikkö ilmoittaa asiasta apteekille. Jos apteekki on eri mieltä esitetystä korjauksesta, virhemaksun tai seuraamusmaksun perimisestä tai apteekille langetetusta sopimussakosta, on apteekilla mahdollisuus viedä suorakorvausmenettelyn soveltamisesta aiheutuvat erimielisyydet ratkaistavaksi tapauksesta riippuen erimielisyysneuvotteluun tai hallintoriitana hallinto-oikeuteen.

Erimielisyysasiana erimielisyysneuvotteluihin otetaan käsiteltäväksi suuruudeltaan vähintään 1000 euroa olevia korjausesityksiä. Tämän lisäksi erimielisyysneuvottelussa ratkaistaan apteekille langetettava seuraamusmaksu. (Lue lisää Apteekkien sairausvakuutusohjeet Liite I, Tilitysmenettely (pdf) ”Erimielisyysasian ja seuraamusmaksun ratkaiseminen”.).

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Jos apteekki ja Kela ovat eri mieltä esitetystä **alle** 1000 euron korjauksesta, virhemaksun perimisestä tai apteekille langetetusta sopimussakosta, apteekki voi viedä suorakorvausmenettelyn soveltamisesta aiheutuvat erimielisyydet ratkaistavaksi hallintoriitana hallinto-oikeudessa.

Asiakkaalle annettavat selvitykset

Asiakkaalle annetaan ostosta kassakuitti. Jos asiakkaalle ei voida antaa suorakorvausta apteekissa, hänelle annetaan lisäksi laskelma korvauksen hakemista varten. Laskelma on asiakkaalle maksuton.

Asiakas on saanut suorakorvauksen

Asiakkaalle annetaan suorakorvatusta käteisostosta kassakuitti tai merkitään osto miinuskirjaan. Asiakkaan maksettavaksi jäävät korvattujen lääkkeiden ja lääkärinpalkkion omavastuut eritellään kuitissa muista ostoista.

Jos asiakas haluaa tarkan selvityksen ostostaan, voit tulostaa hänelle laskelman lääkeostoista (SV 27 ATK).

Tiliostoissa asiakkaalle annettavaan laskuun tai tilisiirtolomakkeeseen merkitään seuraavat asiat:

- lääkkeen toimituspäivä
- maksunsaaja
- omavastuu eriteltynä muista ostoista.

Jos asiakas on saanut apteekissa korvauksen lääkeostosta, josta hän ilmoittaa hakevansa myöhemmin korvausta jonkin muun lain perusteella, merkitse hänelle annettavaan selvitykseen annetun korvauksen määrä. Vakuutusyhtiö maksaa vastaavan summan sairausvakuutusrahastoon.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Jos asiakas on tyytymätön apteekista saamaansa korvaukseen, hän voi pyytää muutoksenhakua varten tarvittavan kirjallisen päätöksen Kelasta tai työpaikkakassasta kuuden kuukauden kuluessa valmisteen ostamisesta. Kela ja työpaikkakassat antavat tarvittaessa lisäohjeita muutoksenhausta.

Asiakkaaseen kohdistuvat oikaisut

Jos apteekki on perinyt korvattavasta valmisteesta asiakkaalta liian korkean hinnan, Kela vähentää apteekilta liikaa tilitetyn sairausvakuutuskorvauksen. Tällöin apteekin on hyvitettävä asiakkaalle liikaa peritty omavastuu. Jos asiakkaan saama sairausvakuutuskorvaus on ollut liian pieni, Kela maksaa lisäsuorituksen asiakkaalle.

Korvauksen maksaminen jälkikäteen Kelasta

Jos et ole voinut antaa korvausta apteekissa, asiakas voi hakea korvausta Kelasta 6 kuukauden kuluessa lääkeostosta. Asiakas hakee korvausta lääkeostosta antamasi selvityksen perusteella. Tarkemmat tiedot lääkeostoa koskevista selvityksistä löydät alla olevasta taulukosta.

Asiakas voi hakea korvausta Kelasta, vaikka kassakuitti olisi kadonnut, jos korvauksen ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot käyvät ilmi asiakkaan antamasta selvityksestä tai hakemuslomakkeesta.

Resepti	**Asiakas saanut suorakorvauksen**	**Asiakas ei saanut suorakorvausta**
Sähköinen resepti	Kassakuitti	Laskelma (SV 27 ATK)*, **,*** Kassakuitti Asiakkaalle voidaan myös antaa/ohjeistaa: Kelan korvaushakemuslomake SV 178

EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä kir-joitettu sähköi-nen resepti	Kassakuitti	Laskelma (SV 27 ATK)*, **,*** Tuloste reseptin pdf-versiosta Kassakuitti Asiakkaalle voidaan myös antaa/ohjeistaa: Kelan korvaushakemuslomake SV 178
EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä kir-joitettu resepti	Kassakuitti	Laskelma (SV 27 ATK)*, **,*** Kopio reseptistä Kassakuitti Asiakkaalle voidaan myös antaa/ohjeistaa: Kelan korvaushakemuslomake SV 178

* Laskelmaan leimataan lääkkeen toimituspäivä.

** Laskelmaan merkitään valmisteen edellinen toimitettu määrä ja edellinen toimituspäivä riippumatta siitä, onko valmiste toimitettu edellisellä kerralla korvattuna vai ei-korvattuna.

*** Laskelma on asiakkaalle maksuton.

Annosjakelu

Apteekeissa toteutettavan annosjakelun tavoitteena on tarpeettomien lääkkeiden ja päällekkäislääkitysten karsiminen potilaiden elämänlaadun parantamiseksi. Tavoitteena on myös tukea lääkehoidon onnistumista helpottamalla lääkkeiden oikea-aikaista annostelua sekä lääkehoidon seurantaa. Annosjakelun avulla pystytään vähentämään kotiin kertyvien käyttämättä jääneiden lääkkeiden määrää.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Annosjakelun toteuttaminen

Annosjakelu voidaan toteuttaa

- koneellisesti tai
- käsin.

Lue lisää: Opas avohoidon asiakkaiden lääkkeiden koneellisen annosjakelun toteuttamiseen (valtioneuvosto.fi).

Annosjakelussa apteekki toimittaa asiakkaalle kahden (2) viikon lääkkeet kerta-annoksiksi jaeltuina. Kahden viikon lääkemäärästä voi poiketa vain perustellusta syystä. Annosjakelussa asiakkaalle ei jää suuria määriä käyttämättömiä lääkkeitä, jos lääkitys lopetetaan tai siinä tapahtuu muutoksia.

Annosjaeltujen lääkkeiden ja annosjakelupalkkion korvausten osalta noudatetaan samoja menettelytapoja poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun perimisestä, lääketaksasta sekä suorakorvausmenettelystä kuin muissakin lääketoimituksissa.

Kahden viikon lääke-erästä poikkeaminen

Kahden viikon lääke-erästä voidaan poiketa satunnaisesti ja vain asianmukaisesti perustellusta syystä. Perusteltuja syitä voivat olla lomakausi, juhlapyhät, asiakkaan matkalle lähtö, uuden lääkityksen aloittaminen kokeilulla ja muut näihin rinnastettavat syyt. Pelkkä asiakkaan oma pyyntö ei yleensä ole riittävä syy 2 viikon lääke-erästä poikkeamiseen.

Kelalta ei tarvitse pyytää lupaa 2 viikon lääke-erästä poikkeamiseen. Perusteltu asianmukainen syy kuitenkin ilmoitetaan Kelalle oston lisätiedoissa aina kun 2 viikon lääke-erästä poiketaan.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki: Poikkeava lääkekohtainen omavastuu

Jos asiakkaalle toimitetaan annosjaeltuna 14 päivän lääkkeet, häneltä peritään poikkeava lääkekohtainen omavastuu 2 viikolta eli jokaiselta alkavalta hoitoviikolta.

Jos asiakkaalle toimitetaan annosjaeltuna poikkeuksellisesti 8 päivän lääkkeet, häneltä peritään poikkeava lääkekohtainen omavastuu 2 viikolta eli jokaiselta alkavalta hoitoviikolta.

Annosjakelun periaatteet

Annosjakelun korvattavien lääkkeiden aiheuttamia kustannuksia pyritään madaltamaan, minkä vuoksi noudatetaan seuraavia menettelytapoja. Huolehdithan annosjakelusopimusta tehdessäsi, että asiakas tulee tietoiseksi näistä menettelytavoista:

Annosjakelu aloitetaan hallitusti siten, että

- potilaan lääkitysturvallisuutta ei vaaranneta
- turhia lääkekustannuksia vältetään
- lääkehävikki minimoidaan.

Lääkkeet hinnoitellaan

- yksikköhintojen ja asiakkaalle toimitetun lääkemäärän mukaisesti
- lääkkeiden toimituspäivän hinnaston mukaisesti (toimituspäiväksi katsotaan päivä, jolloin lääkkeet luovutetaan apteekista)
- poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun avulla, kun kysymyksessä on erityiskorvattava tai lisäkorvattava lääke
- toimituspäivänä voimassa olevien asiakkaan suorakorvaustietojen mukaisesti
- käyttäen vaihtokelpoisista lääkkeistä halvinta tai siitä hinnaltaan vähän poikkeavaa valmistetta

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- siten, että korvaus annetaan vain asiakkaalle toimitettujen lääkkeiden kustannuksista.

Yleisiä periaatteita:

- Asiakkaan lääkitys sovitetaan annosjakelun lääkevalikoimaan.
- Lääkkeet toimitetaan kahden viikon hoitoaikaa vastaavissa lääke-erissä, ellei ole perusteltua syytä menetellä muutoin.
- Asiakkaan lääkitys tarkistetaan tarpeettomien, keskenään yhteensopimattomien ja päällekkäisten lääkitysten poistamiseksi.
- Annosjakeluun siirtyminen on pitkäaikaisessa lääkehoidossa lääketieteelliseltä kannalta perusteltua ja lääkäri on tehnyt siitä merkinnän reseptiin.

Annosjakelun toimitusmaksu ja apteekkipalkkio

Toimitusmaksu

Annosjaellun lääkkeen viikkokohtainen toimitusmaksu (0,18 € ilman arvonlisäveroa) vastaa 1/12:sta osaa 3 kuukauden lääke-erän toimitusmaksusta (2,17 € ilman arvonlisäveroa). Annosjaellun lääkkeen toimitusmaksusta säädetään lääketaksasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

Apteekkipalkkio

Kun lääkkeet toimitetaan annosjaeltuina kahden viikon hoitoaikaa vastaavissa lääke-erissä, **apteekkipalkkion määrä on 0,15 € ostotapahtumaa kohden**.

Apteekkipalkkion määrä ei muutu, vaikka annosjaellut lääkkeet poikkeuksellisesti toimitettaisiin lyhyemmissä tai pidemmissä kuin kahden viikon hoitoaikaa vastaavissa lääke-erissä.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Annosjakelupalkkion korvaaminen

Kela voi maksaa apteekin perimästä lääkkeiden annosjakelupalkkiosta korvausta asiakkaalle.

Asiakkaalla on oikeus annosjakelupalkkion korvaukseen, kun seuraavat ehdot täyttyvät:

Asiakas

- on täyttänyt 75 vuotta ja
- käyttää annosjakelun alkaessa vähintään kuutta (6) annosjakeluun soveltuvaa korvattavaa lääkettä.

Lääkäri

- on tarkistanut asiakkaan lääkityksen tarpeettomien, keskenään yhteen sopimattomien ja päällekkäisten lääkitysten poistamiseksi. (Tämän tai myöhemmin tehdyn arvioinnin perusteella jäljelle voi jäädä alle kuusi annosjakeluun soveltuvaa korvattavaa lääkettä. Tämä ei kuitenkaan poista asiakkaan oikeutta annosjakelupalkkion korvaukseen) ja

- arvioi, onko asiakkaan lääkehoito riittävän vakiintunutta ja annosjakeluun siirtyminen pitkäaikaisessa lääkehoidossa lääketieteellisesti perusteltua. Peruste annosjakeluun siirtymisestä osoitetaan lääkärin reseptiin tekemällä merkinnällä.

Korvauksen määrä

Annosjakelupalkkiosta korvataan 40 %. Jos 1 viikon hoitoaikaa vastaavien lääkkeiden jakelusta perittävä palkkio on suurempi kuin 3,15 €, korvaus suoritetaan 3,15 €:n suuruisen palkkion määrästä.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Voit vähentää korvauksen määrän annosjakelupalkkiosta, jos olet varmistanut, että edellytykset annosjakelupalkkion korvaamiseksi täyttyvät.

Asiakkaan maksettavaksi jäävää osuutta annosjakelusta perittävästä palkkiosta ei lasketa osaksi alkuomavastuuta eikä vuosiomavastuuta, eikä siitä ole oikeutta saada lisäkorvausta.

Hyvinvointialueen järjestämä lääkejakelu

Kun hyvinvointialue hankkii lääkkeiden annosjakelun ostopalveluna, se vastaa kokonaisuudessaan annosjakelupalkkiosta aiheutuvista kustannuksista. Annosjakelupalkkiosta ei makseta korvausta hyvinvointialueen järjestämän lääkejakelun piirissä oleville henkilöille, kun lääkejakelu sisältyy asiakkaan hyvinvointialueelle maksamaan asiakasmaksuun. Annosjakelupalkkiosta ei myöskään voida maksaa korvausta hyvinvointialueelle.

Jos apteekissa on tiedossa asiakkaan kuuluminen hyvinvointialueen lääkejakelun piiriin, et saa antaa suorakorvausta annosjakelupalkkiosta.

Suorakorvausmenettely ja sopimukset

Lääkekorvauksista säädetään sairausvakuutuslaissa (SVL). Lain mukaan korvausta maksetaan sairauden hoitoon määrättyjen (eli reseptissä merkintä ”sairauden hoitoon”) korvattavien valmisteiden tarpeellisista kustannuksista.

Korvattavat valmisteet voivat olla lääkkeitä, perusvoiteita ja kliinisiä ravintovalmisteita. Valmisteiden korvattavuudesta ja kohtuullisesta tukkuhinnasta päättää sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva lääkkeiden hintalautakunta (Hila).

Lääkkeiden suorakorvausmenettely

Kela ja apteekit ovat sopineet asiakkaille kuuluvien lääkekorvausten maksamisesta apteekkien välityksellä. Tätä kutsutaan suorakorvausmenettelyksi. Menettelyllä varmistetaan, että asiakkaat voivat hankkia tarpeelliset valmisteet omavastuuhintaan mahdollisimman joustavasti ja kohtuullisin kustannuksin.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Apteekin rooli

Suorakorvausmenettelyä toteuttaessaan apteekin on varmistettava, että asiakkaat saavat heille kuuluvat korvaukset sairausvakuutuslain mukaisesti ja yhdenvertaisesti.

Epäselvissä tilanteissa apteekki toimittaa lääkkeen ilman korvausta ja ohjaa asiakkaan hakemaan korvausta Kelasta.

Kelan rooli

Kelan on turvattava asiakkaalle samat sairausvakuutuslain mukaiset oikeudet riippumatta siitä, saako asiakas korvauksen apteekissa vai jälkikäteen Kelasta haettuna. Apteekkeja ja Kelaa koskevat samat lääkekorvauksista annetut säädökset ja määräykset.

Kela vastaa sairausvakuutuksen toimeenpanosta sekä seuraa ja valvoo, että sairausvakuutuslakia ja sen nojalla annettuja asetuksia ja määräyksiä noudatetaan. Sairausvakuutuksen toimeenpanijana Kela tekee lopulliset ratkaisut lääkekorvauksista. Kelaa koskevia säädöksiä sovelletaan osittain myös sairausvakuutuslain mukaisiin työpaikkakassoihin.

Lisätietoa eri toimijoiden tehtävistä (Henkilöasiakkaat-osio).

Sopimukset ja ohjeet

Kela, Suomen Apteekkariliitto, Helsingin Yliopiston Apteekki ja Itä-Suomen yliopiston apteekki ovat sopineet lääkekustannusten suorakorvausmenettelystä. Sopimuskokonaisuuteen kuuluvat seuraavat sopimukset:

- Sopimus lääkekustannusten suorakorvausmenettelystä liitteineen
- Sopimus suorakorvaustietojen sähköisestä kyselypalvelusta
- Sopimus perustoimeentulotukeen liittyvien maksusitoumustietojen välittämisestä

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Sopimus Kansaneläkelaitoksen terveydenhuollon ammattihenkilörekisteriin sisältyvien tietojen luovuttamisesta ja välittämisestä apteekeille
- Sopimus apteekkipalkkiosta.

Sopimukset on julkaistu apteekkien käyttöön tarkoitetulla ekstranet-sivustolla. Ekstranet-sivusto vaatii kirjautumisen. Lisätietoa Apteekkarin ja Kelan välisistä sopimuksista.

Apteekki liittyy suorakorvausmenettelyyn apteekkarin allekirjoittamalla henkilökohtaisella, kirjallisella sitoumuksella. Sitoumuksella yksittäinen apteekki sitoutuu noudattamaan sopimusten ehtoja ja suorakorvausmenettelyn yksityiskohdista annettuja ohjeita. Sitoumus on toimitettava Kelaan vähintään 3 viikkoa ennen apteekin haltuunottoa. Sitoumus on suorakorvausmenettelyä koskevan sopimuksen liite 1.

Annettu sitoumus on voimassa niin kauan, kun henkilö keskeytyksettä toimii apteekkarina. Apteekkari samoin kuin Kela voi kuitenkin irtisanoa suorakorvausmenettelyn ilmoittamalla siitä kirjallisesti toiselle osapuolelle.

Jos apteekin toiminnassa tapahtuu muutoksia, kuten esimerkiksi apteekkiohjelmiston vaihto tai sivuapteekin avaaminen tai apteekkari vaihtaa apteekkia, on apteekkarin tehtävä muutosilmoitus. Muutosilmoitus on toimitettava Kelaan vähintään 3 viikkoa ennen muutoksen voimaantuloa. Muutosilmoituslomake on suorakorvausmenettelyä koskevan sopimuksen liite 5.

Apteekkien sairausvakuutusohjeet ja apteekkitiedotteet

Apteekkien sairausvakuutusohjeet (SV-ohjeet) on laadittu käytettäväksi suorakorvaussopimuksen rinnalla. Erillisiä ohjeita annetaan lisäksi apteekkitiedotteilla. Kela ja edellä mainitut sopimuskumppanit ovat yhdessä hyväksyneet suorakorvausmenettelyssä noudatettavat ohjeet.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Perustoimeentulotuen menettelyohjeet ja tiedotteet

Perustoimeentulotuen maksusitoumusten käsittelystä ja tilittämisestä ohjeistetaan apteekkeja erillisellä Menettelyohjeella (Apteekit ja perustoimeentulotuen maksusitoumus). Kela ja edellä mainitut sopimuskumppanit ovat yhdessä hyväksyneet Menettelyohjeen. Erillisiä ohjeita annetaan lisäksi perustoimeentulotuen tiedotteilla.

Lääkkeiden toimittamiseen liittyvät lait ja viranomaismääräykset

Lääkekorvauksia koskevan lainsäädännön lisäksi apteekkeja ohjaavat lääkkeiden toimittamiseen liittyvä lainsäädäntö ja viranomaismääräykset. Sairausvakuutuslain mukaisen lääkekorvauksen maksaminen apteekille edellyttää, että lääkkeitä toimitettaessa on noudatettu suorakorvaussopimusta ja sen nojalla annettuja ohjeita sekä muita lääkkeiden toimittamiseen liittyviä viranomaismääräyksiä.

Keskeiset säädökset ja määräykset:

- Sairausvakuutuslaki (1224/2004)
- Lääkelaki (395/1987)
- Laki sähköisestä lääkemääräyksestä (61/2007)
- Fimean määräykset
    - 2/2016 Lääkkeiden toimittaminen
    - 2/2011 Apteekin verkkopalvelu
    - 1/2020 Lääkkeiden toimittaminen eurooppalaisen lääkemääräyksen perusteella
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus lääkkeen määräämisestä
- Valtioneuvoston asetus lääketaksasta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Tilitysmenettely

Ohjeet tilitysmenettelyyn liittyvistä käytännön asioista sisältyvät SV-ohjeiden Liitteeseen I, Tilitysmenettely (pdf).

Auditointi

Suorakorvaussopimukseen perustuen Kela voi auditoida apteekkien osuutta suorakorvausmenettelystä.

Auditoinnin tavoitteena on tarkastella ja arvioida korvausprosessia kokonaisuutena. Lisäksi auditoinnilla todennetaan, vastaako sopimukseen liittyneiden apteekkien käytännön toiminta sopimuksiin ja muihin asiakirjoihin kirjattuja ehtoja sekä niissä ja lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia.

Työpaikkakassat

Osa asiakkaista kuuluu sairausvakuutuslain mukaisten työpaikkakassojen vastuulle. Kun henkilö on työpaikkakassan jäsen, henkilön sairausvakuutuslain mukaiset lääkekorvaukset ovat työpaikkakassan vastuulla. Työpaikkakassojen jäsenten korvattaviin lääkeostoihin ja niihin liittyviin lääkärin- ja hammaslääkärinpalkkioihin sovelletaan samoja periaatteita kuin muidenkin vakuutettujen vastaaviin kustannuksiin. Apteekin ja työpaikkakassan on tehtävä keskinäinen sopimus suorakorvausmenettelyn soveltamisesta, jotta työpaikkakassan vastuulle kuuluva asiakas saisi ostostaan suorakorvauksen apteekissa.

Poikkeus: Tilanteessa, jossa asiakkaan lääkehoito vaarantuisi siitä syystä, ettei hän saa suorakorvausta apteekissa, apteekki voi antaa ostosta suorakorvauksen työpaikkakassan ja apteekin keskinäisen sopimuksen puuttumisesta huolimatta. Tällöin apteekki poistaa ostosta kyselypalvelusta välittyneen työpaikkakassatiedon (numerosarja). Apteekki laskuttaa antamansa suorakorvauksen Kelasta ja asiakas huolehtii itse mahdollisen lisäetuuden hakemisesta työpaikkakassasta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Jos asiakas maksaa oston kokonaan itse, hän hakee kaikki korvaukset jälkikäteen työpaikkakassasta. Anna asiakkaalle laskelma lääkeostosta. Laskelma on asiakkaalle maksuton.

Häiriötilanteet

Häiriötilanteiden yleiset toimintaohjeet ja apteekeille suunnattu tarkempi ohje on julkaistu Kantan verkkosivuilla (kanta.fi).

Käsitteet

Alkuomavastuu on asiakkaan maksama osuus korvattavista lääkkeistä kalenterivuoden alussa. Alkuomavastuun täytyttyä asiakas voi saada lääkeostoistaan korvausta (ks. Alkuomavastuu).

Alkuperäisvalmiste on vaikuttavan lääkeaineen kehittäjän tai tämän oikeuttaman tahon markkinoille tuoma lääkevalmiste.

Annosjakelun aloituksella tarkoitetaan hetkeä, jolloin lääkäri tekee päätöksen asiakkaan lääkityksen siirtämisestä annosjakeluun. Sen jälkeen asiakkaan lääkityksen tarve ja tarkoituksenmukaisuus arvioidaan.

Asiakas on henkilö, jolle lääke on määrätty.

Apteekkipalkkio on Kelan apteekille maksama palkkio, jonka suuruus on 0,85 € / asiakkaan korvattavia valmisteita sisältävä osto. Annosjakelussa apteekkipalkkio on 0,15 € / 2 viikon annosjakelujakso.

Biologinen lääke tarkoittaa biologista alkuperäisvalmistetta ja biosimilaaria.

Ex tempore -valmiste on apteekin valmistama lääkevalmiste, joka on valmistettu reseptiin kirjatun ohjeen perusteella.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Hinnoittelu tarkoittaa, että huomioidaan lääkkeen hinnan muodostukseen vaikuttavat seikat, kuten lääkevaihto, viitehinta, asiakkaan korvausoikeudet ja pakkauskokojen väliset hintaerot.

Hintaputki: Kela muodostaa hintaputket vaihtokelpoisille lääkevalmisteille neljä kertaa vuodessa. Jos vaihtokelpoinen korvattava lääkevalmiste kuuluu hintaputkeen ja valmisteella ei ole viitehintaa, asiakas saa korvauksen valmisteen koko hinnasta. Lue lisää hintaputkien muodostumisesta (Tietoa Kelasta -osio).

Hoitoannos on yhdellä annostuskerralla käytettävä annos. Esimerkiksi 1 tabletti 3 kertaa päivässä tarkoittaa kolmea hoitoannosta.

Hoitoviikko tarkoittaa lääkkeen riittoisuutta alkavina hoitoviikkoina, kun kyseessä on poikkeava lääkekohtainen omavastuu. Hoitoviikkoihin luetaan myös lääkehoitoon sisältyvät säännölliset tauot, jolloin lääkettä ei käytetä. Esimerkiksi annostusohjeella 1 tabletti 21 päivän ajan, jonka jälkeen 1 viikon tauko tarkoittaa neljää hoitoviikkoa. Hoitoviikkojen määrä lasketaan jakamalla lääkemäärän riittoisuus päivissä (esim. 28 päivää) seitsemällä.

Kallis lääke tarkoittaa, että valmisteesta (sama kauppanimi, vahvuus, lääkemuoto ja myyntiluvan haltija) on markkinoilla jokin korvattava pakkauskoko, jonka arvonlisäverollinen vähittäishinta (ilman toimitusmaksua) on yli 1 000 € (ks. Kuukauden lääkemäärä (ns. kalliit lääkkeet)).

Kelan lääkeosto- ja tilitystietojen vastaanottopalvelu on palvelu, joka vastaanottaa apteekin Kelaan lähettämän oston tiedot sekä apteekin kerran kuussa lähettämän kuukausitilityksen tiedot.

Kohtuullinen tukkuhinta on lääkkeiden hintalautakunnan vahvistama korkein tukkuhinta, jolla valmiste on korvattava.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Korvausnumero on Kelasta asiakkaalle myönnetty tiettyyn sairauteen tai lääkkeeseen viittaava numerokoodi, jonka perusteella asiakas saa korvauksen lääkkeestä tai kliinisestä ravintovalmisteesta. Korvausoikeutta eli korvausnumeroa haetaan Kelasta yleensä lääkärinlausunnolla.

Lähettäminen/kuittaaminen/toimittaminen: Kun apteekki luovuttaa lääkkeet asiakkaalle ja tallentaa oston toimitetuksi, apteekki lähettää oston tiedot Kelaan eli Kelan lääkeosto- ja tilitystietojen vastaanottopalveluun.

Lääkekohtainen omavastuu on lääkkeen hinnasta maksettava kiinteä omavastuuosuus, joka on ylemmässä erityiskorvauksessa 4,50 € ja lisäkorvauksessa 2,50 € (ks. Lääkekohtainen omavastuu).

Lääketaksa: Lääketaksa-asetuksessa määritellään lääkevalmisteiden vähittäismyyntihinnat ja niistä annettavat alennukset.

Mittatappio tarkoittaa, että osa lääkkeestä menee annostelun yhteydessä hukkaan. Esimerkiksi silmätippoja laitettaessa tippa tipahtaa silmästä ohi ja ennen insuliinin annostelua muutama yksikkö painetaan paperiin kynän toimivuuden varmistamiseksi.

Osatoimitus: Korvattujen lääkkeiden osatoimituksella tarkoitetaan tilannetta, jossa asiakas saa ensimmäisellä asiointikerralla vain osan hinnoitellusta lääkemäärästä, koska apteekin varastossa ei ole koko lääkemäärää. Tällaiset osatoimitukset ovat sallittuja vain lääkkeissä, joista asiakas maksaa lääkekohtaisen omavastuun (ylempi erityiskorvaus ja lisäkorvaus).

Osto/ostokerta koostuu asiakkaalle samalla kertaa luovutetuista lääkkeistä. Toinen osto tehdään ainoastaan annosjaelluista tai poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun lääkkeistä.

Osto on avoin, jos apteekki parhaillaan käsittelee kyseistä ostoa.

Osto on tallennettu, kun se on valmis, mutta sitä ei ole lähetetty Kelaan.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Poikkeava lääkekohtainen omavastuu on lääkkeen hinnasta maksettava kiinteä omavastuuosuus, joka on ylemmässä erityiskorvausluokassa 0,38 € / alkava hoitoviikko ja lisäkorvauksessa 0,21 € / alkava hoitoviikko (ks. Poikkeava lääkekohtainen omavastuu).

Reseptikeskus on keskitetty Kanta-palvelujen tietokanta, johon sähköiset reseptit tallennetaan.

Reseptimerkintä on erillisselvitys, jonka perusteella apteekki voi antaa korvauksen valmisteesta. Lääkkeen määrääjä voi tehdä reseptimerkinnän vain silloin, kun korvaamisen lääketieteelliset edellytykset täyttyvät potilaan kohdalla. Reseptimerkintä voi koskea rajoitetusti peruskorvattavaa lääkettä, rajoitetusti erityiskorvattavaa lääkettä tai korvattavaa perusvoidetta. Reseptimerkinnästä käytetään myös nimitystä erillisselvitys.

Rinnakkaisjakeluvalmiste on lääkevalmiste, jonka rinnakkaistuontia tai -jakelua harjoittava yritys tuo maahan ja jolla on sama myyntilupa kuin alkuperäisjakelijan valmisteella (Euroopan unionin keskitetty myyntilupa). Rinnakkaisjakeluvalmisteella on sama kauppanimi kuin alkuperäisvalmisteella ja pakkauksessa on merkintä ”rinnakkaisjakelija”.

Rinnakkaistuontivalmiste on alkuperäisvalmiste, jonka rinnakkaismaahantuoja tuo maahan toisesta Euroopan talousalueeseen kuuluvasta valtiosta ilman alkuperäisvalmistajan lisenssiä. Rinnakkaistuoja on valmisteen rinnakkaistuontimyyntiluvan haltija. Rinnakkaistuontivalmisteella on yleensä sama kauppanimi kuin alkuperäisvalmisteella.

Rinnakkaisvalmiste on rinnakkainen lääkevalmiste ensimmäisenä käyttöön tulleelle valmisteelle eli alkuperäisvalmisteelle. Rinnakkais- ja alkuperäisvalmisteessa on sama vaikuttava aine ja sitä on sama määrä samassa annostusmuodossa. Kun alkuperäislääkkeen patentti on rauennut (= patentti ei enää ole voimassa tai patenttisuoja on päättynyt), saavat muutkin kuin alkuperäislääkkeen kehittäjä tuoda myyntiin oman rinnakkaisvalmisteensa.

Sama biologinen lääke tarkoittaa keskenään vaihtokelpoisia valmisteita, joilla on täysin sama kauppanimi (suoratuonti-, rinnakkaistuonti- ja rinnakkaisjakeluvalmisteita).

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Suorakorvaus tarkoittaa, että asiakas saa korvauksen lääkkeistään jo apteekissa, jolloin asiakkaan ei tarvitse hakea korvausta jälkikäteen Kelasta.

Suorakorvaustietojen kyselypalvelu on Kelan ylläpitämä palvelu, josta apteekki saa sähköisesti asiakkaan ajantasaiset suorakorvaustiedot sekä alku- ja vuosiomavastuun kertymätiedot.

Suorakorvauskoodi eli korvausrajoituskoodi on Lääketietokannassa (ja apteekkien valmistehinnastossa) oleva merkintä, joka rajoittaa korvattavan lääkkeen suorakorvausta. Korvausrajoituskoodilla saatetaan esimerkiksi rajoittaa korvausta siten, että lääke on korvattava vain tietyssä käyttöaiheessa. Apteekin on huomioitava asia lääkkeitä suorakorvatessaan.

Terveydenhuollon ammattihenkilörekisteri on Lupa- ja valvontaviraston ylläpitämä valtakunnallinen rekisteri, jonka tietoja Kela välittää apteekeille. Rekisterin avulla apteekki voi tarkistaa, onko lääkkeenmääräjällä oikeus lääkkeen määräämiseen.

Vaihtokelpoiset lääkevalmisteet –luettelo on Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean laatima ja ylläpitämä luettelo keskenään vaihtokelpoisista lääkevalmisteista, joiden vaikuttava aine ja määrä ovat samat ja jotka ovat keskenään biologisesti samanarvoisia. Luettelo päivitetään neljännesvuosittain ja julkaistaan Fimean verkkosivuilla.

Viitehinta muodostuu, kun viitehintaryhmän edullisimman valmisteen hintaan lisätään 0,50 €. Lääkkeiden hintalautakunta määrittelee viitehinnat neljännesvuosittain.

Viitehintaryhmä: Keskenään vaihtokelpoisten lääkkeiden muodostama ryhmä, johon sisältyy vähintään kaksi kaupan olevaa korvattavaa lääkevalmistetta, joista vähintään toinen on rinnakkaisvalmiste, rinnakkaistuontivalmiste tai rinnakkaisjakeluvalmiste. Lääkkeiden hintalautakunta (Hila) vahvistaa viitehintaryhmät 4 kertaa vuodessa. Katso Lääkeyritysten neljännesvuosi-ilmoituksiin liittyviä käsitteitä (Tietoa Kelasta -osio)

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Viitehintaryhmään sisältyvät samaa lääkeainetta sisältävät valmisteet, jotka ovat koostumukseltaan samanarvoisia ja joita myydään kooltaan toisiaan vastaavissa pakkauksissa.

Viitehintajärjestelmässä Kela maksaa järjestelmään kuuluvista lääkkeistä korvauksen enintään viitehinnasta. Tietyissä tilanteissa, kun lääkevaihtoa ei voida tehdä esimerkiksi saatavuusongelman, lääkkeen määrääjän vaihtokiellon tai epilepsian vuoksi, korvaus voidaan kuitenkin maksaa valmisteen hinnasta.

Vuosiomavastuu on asiakkaan maksama kalenterivuosittainen omavastuuosuus, jonka täytyttyä asiakkaalla on oikeus lisäkorvaukseen (ks. Vuosiomavastuu ja lisäkorvaus).